25.11.2026 21:00:51
ΨΗΦΙΑΚΑ
ΥΠΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟ
ΑΠΟ
VARVARA ZACHARAKI



ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

24 Νοεμβρίου 2026 | ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ | Αρ. Φύλλου **7078**

## ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 303654

**6η τροποποίηση της υπ' αρ. 1040/28.03.2023 απόφασης του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) παρεμβάσεων ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027» (Β' 2179).**

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ**
ΚΑΙ Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ ΤΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΣΟΔΩΝ

Έχοντας υπόψη

1. Τον ν. 4914/2022 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, σύσταση Ανώνυμης Εταιρείας "Εθνικό Μητρώο Νεοφυών Επιχειρήσεων Α.Ε." και άλλες διατάξεις» (Α' 61) και ιδίως την παρ. 34 του άρθρου 2 και την παρ. 32 του άρθρου 63 αυτού.

2. Το Κεφάλαιο Α' «Σύσταση Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων» του μέρους πρώτου του ν. 4389/2016 «Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις» (Α' 94) και ειδικότερα το άρθρο 7, την παρ. 1 του άρθρου 14 και το άρθρο 41 αυτού.

3. Τον ν. 5264/2025 «Νέο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης, μεταφορά Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων και λοιπές διατάξεις» (Α' 239) και ιδίως τα άρθρα 63, 67 και 78 αυτού.

4. Το άρθρο 90 του Κώδικα νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με την περ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133).

5. Τον ν. 5140/2024 «Νέο Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και συμπληρωματικές διατάξεις» (Α' 154) και ιδίως τα άρθρα 15 και 17 αυτού.

6. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Ιουνίου 2021 για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων.

7. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 2ας Δεκεμβρίου 2021 «σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για τη στήριξη των στρατηγικών σχεδίων που πρέπει να καταρτίζονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (στρατηγικά σχέδια για την ΚΓΠ) και να χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1307/2013» και ιδίως το άρθρο 123 παρ. 4 αυτού.

8. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/2116 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 2ας Δεκεμβρίου 2021 σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της κοινής γεωργικής πολιτικής και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1306/2013.

9. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 2025/2649 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2025, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 όσον αφορά το σύστημα αιρεσιμότητας, τα είδη παρέμβασης υπό μορφή άμεσων ενισχύσεων, τα είδη παρέμβασης σε ορισμένους τομείς και για την αγροτική ανάπτυξη και τις ετήσιες εκθέσεις επιδόσεων, καθώς και του κανονισμού

(ΕΕ) 2021/2116 όσον αφορά τις αναστολές των πληρωμών, τις ετήσιες εκκαθαρίσεις επιδόσεων και τους ελέγχους και κυρώσεις.

10. Τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2021/2290 της Επιτροπής της 21ης Δεκεμβρίου 2021 σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για τις μεθόδους υπολογισμού των κοινών δεικτών εκροών και αποτελεσμάτων που καθορίζονται στο παράρτημα I του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση κανόνων για τη στήριξη των στρατηγικών σχεδίων που πρέπει να καταρτίζονται από τα κράτη μέλη στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (στρατηγικά σχέδια για την ΚΓΠ) και να χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ) και το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) και την κατάργηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1305/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1307/2013.

11. Τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2022/129 της Επιτροπής της 21ης Δεκεμβρίου 2021 για τον καθορισμό κανόνων για τα είδη παρέμβασης που αφορούν τους ελαιούχους σπόρους, το βαμβάκι και τα υποπροϊόντα της οινοποίησης δυνάμει του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και για τις απαιτήσεις ενημέρωσης, δημοσιότητας και προβολής σχετικά με τη στήριξη της Ένωσης και τα στρατηγικά σχέδια για την ΚΓΠ.

12. Τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2022/1475 της Επιτροπής της 6ης Σεπτεμβρίου 2022 για τον καθορισμό λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την αξιολόγηση των στρατηγικών σχεδίων για την ΚΓΠ και την παροχή πληροφοριών για σκοπούς παρακολούθησης και αξιολόγησης.

13. Τον κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2023/370 της Επιτροπής της 13ης Δεκεμβρίου 2022 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τις διαδικασίες, τις προθεσμίες υποβολής από τα κράτη μέλη των αιτημάτων για τροποποίηση των στρατηγικών σχεδίων για την ΚΓΠ και τις περαιτέρω περιπτώσεις για τις οποίες δεν ισχύει ο μέγιστος αριθμός τροποποιήσεων των στρατηγικών σχεδίων για την ΚΓΠ.

14. Τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2023/130 της Επιτροπής της 18ης Ιανουαρίου 2023 σχετικά με τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την παρουσίαση του περιεχομένου της ετήσιας έκθεσης επιδόσεων.

15. Τον κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2022/127 της Επιτροπής της 7ης Δεκεμβρίου 2021 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με κανόνες για τους οργανισμούς πληρωμών και άλλους οργανισμούς, τη δημοσιονομική διαχείριση, την εκκαθάριση λογαριασμών, τις εγγυήσεις και τη χρήση του ευρώ.

16. Τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2022/128 της Επιτροπής της 21ης Δεκεμβρίου 2021 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τους οργανισμούς πληρωμών και άλλους οργανισμούς, τη δημοσιονομική διαχείριση, την εκκαθάριση λογαριασμών, τους ελέγχους, τις εγγυήσεις και τη διαφάνεια.

17. Τον κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2022/1172 της Επιτροπής της 4ης Μαΐου 2022 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου στην κοινή γεωργική πολιτική και την εφαρμογή και τον υπολογισμό των διοικητικών κυρώσεων για την αιρεσιμότητα.

18. Τον εκτελεστικό κανονισμό (ΕΕ) 2022/1173 της Επιτροπής της 31ης Μαΐου 2022 για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου στην κοινή γεωργική πολιτική.

19. Τον κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2022/1408 της Επιτροπής της 16ης Ιουνίου 2022 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά την καταβολή προκαταβολών για ορισμένες παρεμβάσεις και μέτρα στήριξης που προβλέπονται στους κανονισμούς (ΕΕ) 2021/2115 και (ΕΕ) αριθ. 1308/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

20. Τον κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμό (ΕΕ) 2023/57 της Επιτροπής της 31ης Οκτωβρίου 2022 για την τροποποίηση και τη διόρθωση του κατ’ εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) 2022/127 για τη συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

21. Την υπό στοιχεία C (2022) 8270 final/21.11.2022 απόφαση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, για την έγκριση του στρατηγικού σχεδίου της Ελλάδας για την ΚΓΠ 2023-2027.

22. Το π.δ. 97/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων» (Α’ 138).

23. Το π.δ. 17/2026 «Διορισμός Υπουργών και Υφυπουργού» (Α’ 55).

24. Την υπ’ αρ. 1/20.01.2016 Πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου «Επιλογή και διορισμός Γενικού Γραμματέα της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών» (Υ.Ο.Δ.Δ. 18), σε συνδυασμό με τις

διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 10 του άρθρου 41 του ν. 4389/2016, και την υπ’ αρ. 39/3/30.11.2017 απόφαση (Υ.Ο.Δ.Δ. 689) του Συμβουλίου Διοίκησης της Α.Α.Δ.Ε., καθώς και τις υπό στοιχεία 5294 ΕΞ 2020/17.01.2020 (Υ.Ο.Δ.Δ. 27) και 7608 ΕΞ2025/17.01.2025 (Υ.Ο.Δ.Δ. 11) κοινές αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών και του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, αντίστοιχα «Ανανέωση της θητείας του Διοικητή της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.)».

25. Την υπ’ αρ. 2618/13.10.2022 κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Διάρθρωση και αρμοδιότητες των Ειδικών Υπηρεσιών του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ) 2023-2027» (Β’ 5375), όπως τροποποιήθηκε με τις υπ’ αρ. 1288/21.04.2023 (Β’ 2713), 99026/11.04.2025 (Β’ 1947) και 270132/06.10.2025 (Β’ 5547) όμοιες αποφάσεις.

26. Την υπ’ αρ. 1040/28.03.2023 απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) παρεμβάσεων ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027» (Β’ 2179), όπως τροποποιήθηκε με τις υπ’ αρ. 1571/11.05.2023 (Β’ 3222), 2250/25.07.2023 (Β’ 4717), 382354/04.12.2024 (Β’ 6735), 216849/08.08.2025 (Β’ 4534) και 133652/26.05.2026 (Β’ 2998) όμοιες αποφάσεις.

27. Την υπό στοιχεία Δ.ΟΡΓ.Α 1125859 ΕΞ 2020/23-10-2020 απόφαση του Διοικητή της Α.Α.Δ.Ε. υπό στοιχεία με θέμα «Οργανισμός της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ)» (Β’ 4738).

28. Την υπ’ αρ. 222647/31.08.2026 εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, σύμφωνα με την οποία δεν προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού από τις διατάξεις της παρούσας απόφασης.

29. Το γεγονός ότι με τις διατάξεις της παρούσας τροποποιείται η διοικητική διαδικασία με επίσημο τίτλο «Διαχείριση καταγγελιών για τις αγροτικές ενισχύσεις στο πλαίσιο του ΣΣ Κοινής Αγροτικής Πολιτικής 2023-2027» και Μοναδικό Αριθμό Καταχώρησης (Μ.Α.Κ.) στο ΕΜΔΔ «Μίτος» 938135, αποφασίζουμε:

Την τροποποίηση της υπ’ αρ. 1040/28.03.2023 απόφασης του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) παρεμβάσεων ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027», ως ακολούθως:

1. Όπου στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) παρεμβάσεων ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027 αναφέρεται ο Οργανισμός Πληρωμών νοείται η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ).

2. Στο Παράρτημα Ι, Κεφάλαιο 2 «Διαδικασίες Πληρωμής Άμεσων ενισχύσεων», η Διαδικασία 2.2 «Έλεγχοι», αντικαθίσταται ως εξής:

«Διαδικασία 2.2. Έλεγχοι

Περιγραφή Διαδικασίας
Διενέργεια Ελέγχων

Η ΑΑΔΕ είναι η αρμόδια ελεγκτική αρχή των απαιτήσεων επιλεξιμότητας, συμπεριλαμβανομένης της αιρεσιμότητας και των οικολογικών σχημάτων. Σε αυτό το πλαίσιο διενεργούνται τρεις (3) τύποι ελέγχου, ήτοι:

- Διοικητικοί έλεγχοι (οπτικοί - χειρόγραφοι έλεγχοι σε επίπεδο αίτηση καθώς και κεντρικοί μηχανογραφικοί έλεγχοι - συμπεριλαμβανομένων των διασταυρωτικών ελέγχων - σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας και επικράτειας). Στους διοικητικούς ελέγχους περιλαμβάνονται και οι αυτοματοποιημένοι έλεγχοι με άλλες αρμόδιες αρχές μέσω web-services.

- Επιτόπιοι έλεγχοι, κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική εξακρίβωση της τήρησης των όρων για τη χορήγηση των ενισχύσεων, καθώς και των απαιτήσεων και προτύπων που σχετίζονται με την αιρεσιμότητα και τα οικολογικά σχήματα.

- Έλεγχοι απομακρυσμένης παρακολούθησης, όπου κάθε αγροτεμάχιο κατηγοριοποιείται σε πράσινο (έγκριση), κόκκινο (απόρριψη) ή κίτρινο (μη επαρκή δεδομένα) σύμφωνα με το μοντέλο traffic light.

Οι διοικητικοί έλεγχοι και οι έλεγχοι απομακρυσμένης παρακολούθησης πραγματοποιούνται στο σύνολο των δυνητικών δικαιούχων.

Σύμφωνα με το άρθρο 44 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, πριν από την 1η Δεκεμβρίου, αλλά όχι πριν από τις 16 Οκτωβρίου του έτους υποβολής της αίτησης δύνανται να καταβληθούν προκαταβολές όσον αφορά τις παρεμβάσεις υπό μορφή άμεσων ενισχύσεων. Η προκαταβολή δύναται να καταβληθεί ανεξαρτήτως της ολοκλήρωσης ή μη των ελέγχων απομακρυσμένης παρακολούθησης. Προϋπόθεση για την καταβολή της προκαταβολής είναι η ολοκλήρωση των διοικητικών ελέγχων για τον προσδιορισμό της επιλέξιμης έκτασης και του ποσού της ενίσχυσης. Η ολοκλήρωση των ελέγχων απομακρυσμένης παρακολούθησης αποτελεί προϋπόθεση για την καταβολή της πρώτης πληρωμής, η οποία πραγματοποιείται από την 1η Δεκεμβρίου του έτους αιτήσεων ενίσχυσης, τα αποτελέσματα των οποίων λαμβάνονται υπόψη για τις αναγκαίες διορθώσεις και για την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, μαζί και των ποσών που καταβλήθηκαν ως προκαταβολή.

Οι δυνητικοί δικαιούχοι που δεν είναι εγκεκριμένοι ή επιλέξιμοι μετά τους διοικητικούς ελέγχους δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό του αριθμού των δικαιούχων που ελέγχονται με επιτόπιο έλεγχο. Για όσους δυνητικούς δικαιούχους περιληφθούν στο δείγμα ελέγχου το οποίο εξάγεται μηχανογραφικά, βάσει ανάλυσης κινδύνου και τυχαίας επιλογής, πραγματοποιείται και επιτόπιος έλεγχος. Ωστόσο, εφόσον από τους ελέγχους αποκαλύπτονται σημαντικές περιπτώσεις μη συμμόρφωσης σε μία περιφέρεια ή περιφερειακή ενότητα, στο πλαίσιο μιας παρέμβασης, το δείγμα ελέγχου αυξάνεται.

Η ΑΑΔΕ, που είναι η αρμόδια αρχή για την εξαγωγή του δείγματος, τηρεί αρχείο με τους λόγους επιλογής κάθε δυνητικού δικαιούχου για επιτόπιο έλεγχο και ο/οι ελεγκτές ενημερώνονται σχετικά με τον λόγο επιλογής, πριν τη διενέργειά του.

Η αποτελεσματικότητα της ανάλυσης κινδύνου αξιολογείται και επικαιροποιείται κάθε έτος από την ΑΑΔΕ για την εξαγωγή του δείγματος.

Η διενέργεια των επιτόπιων ελέγχων μπορεί να γνωστοποιηθεί στους υπό έλεγχο δυνητικούς δικαιούχους, με την προϋπόθεση ότι δεν τίθεται σε κίνδυνο ο σκοπός ή η αποτελεσματικότητα του ελέγχου.

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης των ελεγκτικών οργάνων-επιθεωρητών στον δυνητικό δικαιούχο ελέγχονται όλες οι αναλήψεις υποχρεώσεων και δεσμεύσεις του που είναι δυνατόν να ελεγχθούν τη δεδομένη χρονική στιγμή.

Σε περίπτωση που για ορισμένα κριτήρια επιλεξιμότητας ή ορισμένες δεσμεύσεις μπορούν να ελεγχθούν μόνο κατά τη διάρκεια συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος, για τους επιτόπιους ελέγχους ενδέχεται να απαιτούνται πρόσθετες επισκέψεις. Όμως ο αριθμός και η διάρκεια των επισκέψεων αυτών σε ένα δυνητικό δικαιούχο περιορίζεται στο ελάχιστο αναγκαίο. Κατά περίπτωση αυτού του είδους οι επισκέψεις μπορούν να πραγματοποιούνται και μέσω τηλεπισκόπησης.

Σε περίπτωση που κατά τον επιτόπιο διαπιστωθεί μη συμμόρφωση ή ύπαρξη παρατυπιών, ο δυνητικός δικαιούχος λαμβάνει αντίγραφο της έκθεσης ελέγχου ή απόσπασμα του μέρους της έκθεσης ελέγχου που τον αφορά, προκειμένου να υποβάλει ένσταση εφόσον το επιθυμεί.

Κατά τα οριζόμενα στη σχετική εγκύκλιο, εάν ο επιτόπιος έλεγχος διενεργείται με τηλεπισκόπηση, δεν απαιτείται από τον δυνητικό δικαιούχο να υπογράψει την έκθεση ελέγχου, εάν δεν προκύπτει περίπτωση μη συμμόρφωσης κατά τον έλεγχο. Εάν κατόπιν των ελέγχων αυτών, προκύψει περίπτωση μη συμμόρφωσης, ο δυνητικός δικαιούχος ενημερώνεται και έχει τη δυνατότητα υποβολής ένστασης εφόσον το επιθυμεί.

Σε περίπτωση μη προσέλευσης στον έλεγχο μετά από ειδοποίηση, άρνησης ελέγχου, μη συγκέντρωσης ή συγκράτησης των ζώων, απειλής ή χρήσης βίας κατά των ελεγκτών, μη επίδειξης μητρώων ή αρχείων και παραστατικών ή εγγράφων της εκμετάλλευσης, παρεμπόδισης ή μη διευκόλυνσης της μετάβασης και επιθεώρησης του συνόλου των αγροτεμαχίων, ή μη διευκόλυνσης της μετάβασης και επιθεώρησης στο σύνολο των αγροτεμαχίων, των σταυλικών εγκαταστάσεων και των βοηθητικών χώρων της εκμετάλλευσης, ο δυνητικός δικαιούχος αποκλείεται από το σύνολο των ενισχύσεων που θα λάμβανε για το έτος κατά το οποίο διεξάγεται ο έλεγχος.

Για κάθε επιτόπιο έλεγχο που διεξάγεται συντάσσεται έκθεση ελέγχου, η οποία καθιστά δυνατή την επισκόπηση των λεπτομερειών των ελέγχων που διενεργούνται και την εξαγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά τη συμμόρφωση με τα κριτήρια επιλεξιμότητας, τις δεσμεύσεις και άλλες υποχρεώσεις.

Όσον αφορά τους ελέγχους απομακρυσμένης παρακολούθησης, στην περίπτωση της κίτρινης σήμανσης αγροτεμαχίων, παρέχεται ενημέρωση στους δυνητικούς δικαιούχους και παροχή συμβουλών για περαιτέρω ενέργειες.

Υποβολή ενστάσεων επί των αποτελεσμάτων των ελέγχων

Οι δυνητικοί δικαιούχοι μπορούν να υποβάλλουν ένσταση επί των αποτελεσμάτων των ελέγχων μέσω της πλατφόρμας του κυβερνητικού νέφους και σύμφωνα με τα οριζόμενα στη σχετική εγκύκλιο.

Δημοσιοποίηση αποτελεσμάτων ελέγχου

Τα αποτελέσματα των ελέγχων είναι διαθέσιμα στους δυνητικούς δικαιούχους στην πλατφόρμα του κυβερνητικού νέφους.».

3. Στο Παράρτημα Ι, Κεφάλαιο 2 «Διαδικασίες Πληρωμής Άμεσων ενισχύσεων», η Διαδικασία 2.5 «Πληρωμή άμεσων ενισχύσεων», αντικαθίσταται ως εξής:

«Διαδικασία 2.5. Πληρωμή άμεσων ενισχύσεων
Περιγραφή Διαδικασίας Πληρωμής

Μετά την ολοκλήρωση των Διαδικασιών 2.3 και 2.4 και εφόσον οι διαδικασίες υποστήριξης διοικητικού ελέγχου των αιτήσεων έχουν πραγματοποιηθεί, το σύνολο των υποβληθεισών αιτήσεων, μαζί με τα αντίστοιχα

αποτελέσματα των ελέγχων των Διαδικασιών αποθηκεύονται στην πλατφόρμα του κυβερνητικού νέφους, όπου η κάθε αίτηση λαμβάνει μοναδικό κωδικό.

Για τις αιτήσεις που επιλέχθηκαν προς ενίσχυση ακολουθείται διακριτή διαδικασία ανάλογα με το είδος της παρέμβασης.

Στην περίπτωση των παρεμβάσεων των άμεσων ενισχύσεων πραγματοποιούνται οι αντίστοιχοι διασταυρωτικοί έλεγχοι της πληρωμής στο πληροφοριακό σύστημα του κυβερνητικού νέφους, όπως περιγράφεται στις εγκυκλίους της ΑΑΔΕ, συνυπολογίζονται τα αποτελέσματα των ελέγχων, διοικητικών, επιτόπιων είτε με μεθόδους απομακρυσμένου ελέγχου και προσδιορίζεται το ποσό των ενισχύσεων αφού αφαιρεθούν οι κυρώσεις.

Σύμφωνα με το άρθρο 44 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115, πριν από την 1η Δεκεμβρίου, αλλά όχι πριν από τις 16 Οκτωβρίου του έτους υποβολής της αίτησης δύνανται να καταβληθούν προκαταβολές όσον αφορά τις παρεμβάσεις υπό μορφή άμεσων ενισχύσεων. Η προκαταβολή δύναται να καταβληθεί ανεξαρτήτως της ολοκλήρωσης ή μη των ελέγχων απομακρυσμένης παρακολούθησης. Προϋπόθεση για την καταβολή της προκαταβολής είναι η ολοκλήρωση των διοικητικών ελέγχων για τον προσδιορισμό της επιλέξιμης έκτασης και του ποσού της ενίσχυσης. Η ολοκλήρωση των ελέγχων απομακρυσμένης παρακολούθησης αποτελεί προϋπόθεση για την καταβολή της πρώτης πληρωμής, η οποία πραγματοποιείται από την 1η Δεκεμβρίου του έτους αιτήσεων ενίσχυσης, τα αποτελέσματα των οποίων λαμβάνονται υπόψη για τις αναγκαίες διορθώσεις και για την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, μαζί και των ποσών που καταβλήθηκαν ως προκαταβολή.

Στη συνέχεια εκδίδεται τυχαίο δείγμα ελέγχου επί των τελικών δικαιούχων προς πληρωμή, οποίο γίνεται έλεγχος για την ορθότητα και ακρίβεια των στοιχείων της πληρωμής και εξάγεται αναλυτική και συγκεντρωτική κατάσταση.

Τα αποτελέσματα, ήτοι τα στοιχεία των πληρωμών των δικαιούχων μεταφέρονται και στο ΟΣΔΕ/ΣΣ ΚΑΠ προκειμένου να ενημερωθούν και να εξαχθούν οι απαιτούμενοι δείκτες και τα επιπλέον δεδομένα (Διαδικασία 3.1).

Υποβολή ενστάσεων επί των πληρωμών

Οι δικαιούχοι μπορούν να υποβάλλουν ένσταση επί των υπολογισμένων ποσών πληρωμής μέσω της πλατφόρμας του κυβερνητικού νέφους και σύμφωνα με τα οριζόμενα στη σχετική εγκύκλιο.

Δημοσιοποίηση στοιχείων πληρωμής

Τα στοιχεία πληρωμής είναι διαθέσιμα στους δικαιούχους στην πλατφόρμα του κυβερνητικού νέφους.».

4. Στον ΤΙΤΛΟ Ι «Διαδικασίες διαχείρισης αιτήσεων στήριξης και αιτήσεων πληρωμής» του ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΙΙΙ, στην κατηγορία παρεμβάσεων με α/α 3 «λοιπές παρεμβάσεις συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων επενδύσεων» προστίθεται η παρέμβαση: «Π3-78α-1.1 Ενισχύσεις σε γεωργούς για την αντιμετώπιση κρίσεων μετά από ζημιογόνα γεγονότα και μέτρα αντιμετώπισης υγειονομικών και φυτοϋγειονομικών κινδύνων».

5. Στην ενότητα «Παρεμβάσεις που δεν σχετίζονται με εκτάσεις ή αριθμό ζώων της Διαδικασίας Ι.1.3 «Διοικητικός έλεγχος των αιτήσεων στήριξης» καθώς και στην ενότητα «Περιγραφή Διαδικασίας» της Διαδικασίας Ι.2.3 «Διοικητικός έλεγχος των αιτήσεων στήριξης» του Παραρτήματος ΙΙΙ, η φράση «(ΟΠΣΚΕ/ΟΠΣΚΑΠ)» αντικαθίσταται με τη φράση «(ΟΠΣΚΕ/ΟΠΣΚΑΠ ή άλλο)».

6. Στην ενότητα «Διοικητικός έλεγχος αιτημάτων πληρωμής για παρεμβάσεις που δεν συνδέονται με έκταση ή αριθμό ζώων» της Διαδικασίας Ι.4.4 «Διοικητικός έλεγχος και έγκριση αιτήσεων πληρωμής ή προκαταβολής» του Παραρτήματος ΙΙΙ, η φράση «μέσω του ΟΠΣΚΕ/ΟΠΣΚΑΠ» αντικαθίσταται από τη φράση «στο εξειδικευμένο ανά κατηγορία παρέμβασης πληροφοριακό σύστημα (ΟΠΣΚΕ/ΟΠΣΚΑΠ ή άλλο)».

7. Οι διαδικασίες Ι.2.3 «Διοικητικός έλεγχος των αιτήσεων στήριξης», Ι.2.4 «Ένταξη πράξεων» Ι.2.6 «Τροποποίηση πράξεων» και Ι.2.7 «Υποβολή και ένταξη σχεδίων διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας» του Παραρτήματος ΙΙΙ, αντικαθίστανται ως εξής:

«Διαδικασία Ι.2.3 Διοικητικός έλεγχος των αιτήσεων στήριξης

Σκοπός

Σκοπός της διαδικασίας είναι η διασφάλιση της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης των δυνητικών δικαιούχων κατά το διοικητικό έλεγχο (αξιολόγηση) των αιτήσεων στήριξης και η επιλογή από την ΟΤΔ ή την ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή τον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, των αιτήσεων που θα ενισχυθούν στο πλαίσιο του τοπικού προγράμματος.

Προ-απαιτούμενες ενέργειες

Απαιτείται η υποβολή αιτήσεων στήριξης από τους δυνητικούς δικαιούχους, σύμφωνα με τη Διαδικασία Ι.2.2.

Περιγραφή Διαδικασίας

Ο διοικητικός έλεγχος (αξιολόγηση) των υποβληθεισών αιτήσεων στήριξης πραγματοποιείται με ευθύνη της ΟΤΔ ή της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή του φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, μέσω του κατά περίπτωση Πληροφοριακού Συστήματος.

Κατά τη διενέργεια του διοικητικού ελέγχου η ΟΤΔ ή η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή ο φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα δύναται να ζητήσει, εφόσον προβλέπεται στην πρόσκληση, την υποβολή συμπληρωματικών στοιχείων και διευκρινήσεων, εντός συγκεκριμένης προθεσμίας.

Συμπληρωματικά στοιχεία είναι αυτά τα οποία, ενώ προβλέπονταν στην πρόσκληση, δεν υποβλήθηκαν λόγω παράλειψης του δυνητικού δικαιούχου και εκδόθηκαν πριν την υποβολή της αίτησης στήριξης.

Οι διευκρινίσεις είναι στοιχεία που ζητούνται με σκοπό την αποσαφήνιση των υποβληθέντων στοιχείων και την καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου της αίτησης στήριξης.

Ο διοικητικός έλεγχος πραγματοποιείται σε ένα στάδιο.

Αρχικά ελέγχεται η εμπρόθεσμη υποβολή και η συμμόρφωση των υποβληθεισών αιτήσεων ως προς τα κριτήρια επιλεξιμότητας. Για το σκοπό αυτό, συμπληρώνεται κατάλληλο φύλλο διοικητικού ελέγχου κριτηρίων επιλεξιμότητας και επιλογής, όπως αυτό απεικονίζεται/αναρτάται στο εξειδικευμένο ανά κατηγορία παρέμβασης πληροφοριακό σύστημα.

Στη συνέχεια ακολουθεί η βαθμολόγηση όλων των αιτήσεων στήριξης και προσδιορίζεται ο συνολικός εγκρινόμενος προϋπολογισμός λαμβάνοντας υπόψη και το «εύλογο κόστος» των προτεινόμενων δαπανών, και καταρτίζεται ο πίνακας αποτελεσμάτων. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης εγκρίνονται από το αρμόδιο αποφασιστικό όργανο/προϊστάμενο του ΕΦ το οποίο/ος μπορεί, τεκμηριώνοντας τους λόγους, να διαφοροποιηθεί από την εισήγηση. Ο πίνακας αποτελεσμάτων δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο μέσο για την ενημέρωση των αιτούντων και κοινοποιείται στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και τον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα.

Στον πίνακα αυτόν επισημαίνονται:

i. οι αιτήσεις που επιλέγονται προς στήριξη, των οποίων ο προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης δεν υπερβαίνει αθροιστικά τον αντίστοιχο της πρόσκλησης και των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη του ελάχιστου ορίου που έχει τεθεί στην πρόσκληση,

ii. οι αιτήσεις οι οποίες κρίνονται μεν παραδεκτές, των οποίων ο συνολικός προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης υπερβαίνει αθροιστικά, τον αντίστοιχο της πρόσκλησης και των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη του ελαχίστου ορίου που έχει τεθεί στην πρόσκληση για τη συγκεκριμένη υπο-παρέμβαση, αλλά λόγω εξάντλησης της διατιθέμενης δημόσιας δαπάνης της πρόσκλησης στη συγκεκριμένη υπο-παρέμβαση δεν δύνανται να ενταχθούν,

iii. οι αιτήσεις που δεν επιλέγονται προς στήριξη και οι λόγοι απόρριψής τους,

iv. το οικονομικό αντικείμενο των παραδεκτών αιτήσεων, έτσι όπως διαμορφώθηκε από το διοικητικό έλεγχο.

Οι δυνητικοί δικαιούχοι έχουν τη δυνατότητα υποβολής ενδικοφανούς προσφυγής κατά την έννοια του άρθρου 25 του ν. 2690/1999. Η ενδικοφανής προσφυγή ασκείται άπαξ επί του αποτελέσματος της αξιολόγησης της αίτησης στήριξης.

Με βάση το αποτέλεσμα της εξέτασης των προσφυγών και την τυχόν μεταβολή των πόρων των υπο-παρεμβάσεων της πρόσκλησης:

α) συντάσσεται ο Πίνακας Κατάταξης για τις πράξεις δημοσίου χαρακτήρα, ο οποίος δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο μέσο και κοινοποιείται αμελλητί στους προσφεύγοντες και στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και τον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα. Ο πίνακας κατάταξης εγκρίνεται από την ΕΔΠ,

β) τροποποιείται ο πίνακας αποτελεσμάτων για τις πράξεις ιδιωτικού χαρακτήρα, ο οποίος δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο μέσο, ενημερώνονται οι προσφεύγοντες και κοινοποιείται αμελλητί στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και τον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα.

Η ΟΤΔ δύναται, με απόφαση της ΕΔΠ, να επιλέγει αιτήσεις, των οποίων η βαθμολογία είναι μεγαλύτερη τυχόν ελάχιστου ορίου, πέραν του προϋπολογισμού της πρόσκλησης, εφόσον υπάρχουν διαθέσιμες πιστώσεις στο τοπικό της πρόγραμμα.

Ο διοικητικός έλεγχος των αιτήσεων στήριξης, συμπεριλαμβανομένης της εξέτασης των προσφυγών, διενεργείται από εισηγητή/εισηγητές που ορίζονται με απόφαση της ΕΔΠ ή από στελέχη του αρμόδιου ΕΦ, κατά περίπτωση.

Ο εισηγητής/εισηγητές δύναται να είναι:
- στέλεχος του ΕΦ,
- άλλο στέλεχος του φορέα (εταιρικό σχήμα) που έχει συστήσει την ΟΤΔ,
- υπάλληλος άλλου φορέα του Δημοσίου και του ευρύτερου δημοσίου τομέα ή και ανεξάρτητος αξιολογητής/εμπειρογνώμονας.

Σε κάθε περίπτωση εξασφαλίζεται ότι άτομα που έχουν λειτουργήσει ως εισηγητές αξιολόγησης της αίτησης στήριξης δεν συμμετέχουν στη διαδικασία εξέτασης προσφυγής που αφορά τη συγκεκριμένη αίτηση. Επιπλέον, εξασφαλίζεται ότι για τα άτομα που μετέχουν στη διαδικασία του διοικητικού ελέγχου των αιτήσεων στήριξης δεν υφίσταται σύγκρουση συμφερόντων, μέσω υποβολής κατάλληλης δήλωσης.

Η παραπάνω διαδικασία διενεργείται με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση η μη σύγκρουση συμφερόντων.

Καταχωρίσεις στο πληροφοριακό σύστημα

Για τις παρεμβάσεις/υπο-παρεμβάσεις όπου η υποβολή των αιτήσεων στήριξης πραγματοποιείται μέσω του πληροφοριακού συστήματος ΟΠΣΚΑΠ, μετά την οριστική υποβολή της αίτησης από τον δυνητικό δικαιούχο, δημιουργείται αυτόματα αντίστοιχος διοικητικός έλεγχος. Η ΟΤΔ ή η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή ο φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα καταχωρίζει το αποτέλεσμα του διοικητικού ελέγχου και συντάσσει Πίνακες Κατάταξης.

Για τις παρεμβάσεις/υπο-παρεμβάσεις όπου η υποβολή των αιτήσεων στήριξης πραγματοποιείται στο ΟΠΣΚΕ, τα αποτελέσματα των διοικητικών ελέγχων μεταφέρονται στο ΟΠΣΚΑΠ με κατάλληλη υπηρεσία διαδικτύου (Web Service) που παρέχεται από το τελευταίο.»

«Διαδικασία Ι.2.4 Ένταξη πράξεων

Σκοπός

Σκοπός της διαδικασίας είναι αφενός η ρητή και σαφής ενημέρωση των δικαιούχων για τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνουν και αφετέρου η οριστική δέσμευση, στις παρεμβάσεις ΣΣ ΚΑΠ, των πόρων που απαιτούνται για τη στήριξη των εν λόγω δικαιούχων.

Προ-απαιτούμενες ενέργειες

Για τις πράξεις που εντάσσονται απαιτείται η ολοκλήρωση του διοικητικού ελέγχου των αιτήσεων στήριξης σύμφωνα με τη Διαδικασία Ι.2.3.

Περιγραφή Διαδικασίας

Μετά την έγκριση από τον φορέα στον οποίο έχουν ανατεθεί καθήκοντα, των αιτήσεων που επιλέγονται προς στήριξη, οι αιτήσεις στο πλαίσιο παρεμβάσεων ιδιωτικών επενδύσεων που έχουν υποβληθεί και αξιολογηθεί μέσω του ΟΠΣΚΕ, μεταφέρονται από το εν λόγω πληροφοριακό σύστημα, με χρήση κατάλληλης υπηρεσίας διαδικτύου, στο πληροφοριακό σύστημα ΟΠΣΚΑΠ όπου κάθε αίτηση λαμβάνει μοναδικό κωδικό.

Οι αιτήσεις που επιλέχθηκαν προς στήριξη βάσει του αντίστοιχου Πίνακα Κατάταξης/Αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβάνονται σε Απόφαση Ένταξης Πράξεων η οποία εκδίδεται, με ευθύνη της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή του φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 36 του ν. 4914/2022, και βάσει αυτής κάθε αίτηση χαρακτηρίζεται ως πράξη σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 27 του ν. 4914/2022.

Κάθε Απόφαση Ένταξης περιλαμβάνει κατ’ ελάχιστον κατ’ ελάχιστον τον κωδικό ΟΠΣΚΑΠ και τα βασικά στοιχεία των αντίστοιχων πράξεων (π.χ. τίτλος και προϋπολογισμός πράξης) τις υποχρεώσεις/δεσμεύσεις των δικαιούχων, τη διαδικασία χορήγησης της ενίσχυσης, ελέγχους και κυρώσεις. Αναφορικά με το αναλυτικό φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της κάθε πράξης η απόφαση παραπέμπει στην αίτηση στήριξης, όπως αυτή έχει υποβληθεί από το δικαιούχο στο κατά περίπτωση πληροφοριακό σύστημα και διαμορφωθεί κατά το διοικητικό έλεγχό της.

Ο τελικός διατάκτης της απόφασης είναι ο Γενικός Γραμματέας που προΐσταται της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και το όργανο που προΐσταται του φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα (επικεφαλής ΕΔΠ ή Περιφερειάρχης).

Η απόφαση αναρτάται στο πρόγραμμα “ΔΙΑΥΓΕΙΑ”, στην ιστοσελίδα της ΟΤΔ και στην ιστοσελίδα του ΣΣ ΚΑΠ. Με ευθύνη της ΟΤΔ, αποστέλλεται ατομικά (μέσω ηλεκτρονικού ή απλού ταχυδρομείου) σε κάθε δικαιούχο.

Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΚΑΠ

Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή ο φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, καταχωρίζει στο ΟΠΣΚΑΠ την Απόφαση Ένταξης με τα στοιχεία της (αριθ. και ημερομηνία πρωτοκόλλου, ΑΔΑ) και τη συσχετίζει με τις πράξεις που περιλαμβάνονται σε αυτή.»

«Διαδικασία Ι.2.6 Τροποποίηση πράξεων
Σκοπός

Σκοπός της διαδικασίας είναι η διαμόρφωση ενός πλαισίου ευελιξίας στην υλοποίηση των ενταγμένων πράξεων, διασφαλίζοντας παράλληλα την έγκαιρη ολοκλήρωση τους σε πλήρη συμφωνία με τους όρους και προϋποθέσεις της σχετικής απόφασης ένταξης.

Προ-απαιτούμενες ενέργειες

Απαιτείται η έκδοση απόφασης ένταξης σύμφωνα με τη Διαδικασία Ι.2.4

Περιγραφή Διαδικασίας

Η διαπίστωση της ανάγκης τροποποίησης της πράξης μπορεί να προκύψει:

- Με την υποβολή αιτήματος τροποποίησης στοιχείων της πράξης από το δικαιούχο προς την ΟΤΔ ή την ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή τον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα. Στο αίτημα θα πρέπει να αναφέρονται τα σημεία τροποποίησης και να τεκμηριώνονται επαρκώς οι λόγοι τροποποίησης στοιχείων της πράξης. Στο αίτημα επισυνάπτονται όλα τα έγγραφα και δικαιολογητικά που τεκμηριώνουν το αίτημα. Αντίστοιχο αίτημα υποβάλλεται και για τις περιπτώσεις ανωτέρας βίας,
- Κατά τη διαδικασία παρακολούθησης, της πορείας υλοποίησης της πράξης, στην περίπτωση που διαπιστώνονται αλλαγές στα στοιχεία της πράξης όπως αυτά αποτυπώνονται στην απόφαση ένταξης ή αποκλίσεις κατά την υλοποίηση της πράξης (λόγω διαχειριστικών προβλημάτων, εμπλοκών στην εκτέλεση της πράξης κ.ά.).
- Κατά τη διαδικασία ελέγχου της πράξης, στην περίπτωση που διαπιστώνονται αλλαγές στα στοιχεία της πράξης όπως αυτά αποτυπώνονται στην απόφαση ένταξης.

Οι τροποποιήσεις μπορεί να αφορούν:

- τροποποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της Πράξης·
- παράταση του χρονοδιαγράμματος ολοκλήρωσης της Πράξης·
- αλλαγή στοιχείων του Δικαιούχου (της νομικής μορφής, της επωνυμίας της επιχείρησης κ.λπ.)·
- μεταβολή του χρηματοδοτικού σχήματος (π.χ. ίδια συμμετοχή, τραπεζικός δανεισμός κ.λπ.)·
- διόρθωση προφανών σφαλμάτων·
- άλλοι λόγοι οι οποίοι εξειδικεύονται στο θεσμικό πλαίσιο·
- δικαστικές αποφάσεις.

Τα αιτήματα τροποποίησης πραγματοποιούνται:

- για παρεμβάσεις ιδιωτικών επενδύσεων μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΟΠΣΚΕ)·
- για λοιπές παρεμβάσεις, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων επενδύσεων, μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΟΠΣΚΑΠ).

Με την ολοκλήρωση της υποβολής αιτήματος τροποποίησης από τον δικαιούχο ή τη διαπίστωση της ανάγκης αλλαγής στοιχείων της πράξης η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και άλλος φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, εξετάζει τις διαφοροποιήσεις ιδίως ως προς:

- την επίπτωσή τους στα κριτήρια επιλεξιμότητας και επιλογής·
- τη σκοπιμότητα της τροποποίησης.

Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να τηρούνται οι όροι και προϋποθέσεις ένταξης της πράξης και να μην αλλοιώνεται το αποτέλεσμα της αξιολόγησής της σε βαθμό που να καθιστά την πράξη μη επιλέξιμη. Επιπλέον, οι σχετικές μεταβολές δεν πρέπει να συνιστούν σημαντική τροποποίηση της πράξης κατά τα οριζόμενα στην κοινή απόφαση, ενδεικτικά:

α) παύση ή μετεγκατάσταση μιας παραγωγικής δραστηριότητας εκτός της περιοχής προγράμματος·

β) αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος ενός στοιχείου υποδομής η οποία παρέχει σε μια εταιρεία ή δημόσιο οργανισμό αδικαιολόγητο πλεονέκτημα·

γ) ουσιαστική μεταβολή που επηρεάζει τη φύση, τους στόχους ή την εφαρμογή των όρων που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τους αρχικούς στόχους.

Με βάση το αποτέλεσμα της εξέτασης, η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και άλλος φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα εγκρίνει ή απορρίπτει το σχετικό αίτημα και ενημερώνεται ο δικαιούχος. Σε περίπτωση έγκρισης, ο αρμόδιος φορέας εκδίδει απόφαση τροποποίησης τεχνικού δελτίου πράξης/νομικής δέσμευσης ή Απόφασης Ένταξης, εφόσον προκύπτει ανάγκη σύμφωνα με το αντίστοιχο θεσμικό πλαίσιο.

Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΚΑΠ

Για τις παρεμβάσεις/υπο-παρεμβάσεις όπου η υποβολή των αιτημάτων τροποποίησης πραγματοποιείται μέσω του πληροφοριακού συστήματος ΟΠΣΚΑΠ, οι δικαιούχοι συνδέονται στο εν λόγω πληροφοριακό σύ-

στημα και υποβάλλουν τροποποίηση της σχετικής νομικής δέσμευσης. Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης της υποβληθείσας τροποποίησης καταχωρίζεται στο ΟΠΣΚΑΠ από την ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και τον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα.

Για τις παρεμβάσεις όπου η υποβολή των αιτημάτων τροποποίησης πραγματοποιείται σε άλλα πληροφοριακά συστήματα, το αποτέλεσμα της αξιολόγησης της υποβληθείσας τροποποίησης καταχωρίζεται στο ΟΠΣΚΕ από την ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και τον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα και αυτό μεταφέρεται, στο ΟΠΣΚΑΠ με κατάλληλη υπηρεσία διαδικτύου (Web Service) που παρέχεται από το τελευταίο.»

«Διαδικασία Ι.2.7 Υποβολή και ένταξη σχεδίων διατοπικής και διακρατικής συνεργασίας

Σκοπός

Η έγκριση και ένταξη σχεδίων δράσης στο πλαίσιο των παρεμβάσεων διακρατικής και διατοπικής συνεργασίας.

Οι παρεμβάσεις διακρατικής και διατοπικής συνεργασίας δημοσίου χαρακτήρα αποτυπώνονται ακολούθως:

| Κατηγορία Παρέμβασης | Κωδικός Παρέμβασης | Περιγραφή Παρέμβασης |
|---|---|---|
| Κατηγορία 8 Διατοπική και διακρατική συνεργασία | Π3-77-4.1-8.1 | Σχέδια διατοπικής συνεργασίας |
| | Π3-77-4.1-8.2 | Σχέδια διακρατικής συνεργασίας |

Προ-απαιτούμενες ενέργειες

Για την εν λόγω παρέμβαση οι αιτήσεις στήριξης υποβάλλονται μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας υποβολής των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων

Περιγραφή Διαδικασίας

Ο συντονιστής/εθνικός συντονιστής υποβάλλει στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και στον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, φάκελο στον οποίο γίνεται αναλυτική περιγραφή του σχεδίου συνεργασίας, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο.

Ο συντονιστής/εθνικός συντονιστής υποβάλει στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και τον φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, αίτηση στήριξης, μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΟΠΣΚΑΠ).

Η απόφαση Ένταξης Πράξης/Πράξεων η οποία εκδίδεται, με ευθύνη της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή του ΕΦ στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 36 του ν. 4914/2022, και βάσει αυτής κάθε αίτηση χαρακτηρίζεται ως πράξη σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 27 του ν. 4914/2022.

Ο τελικός διατάκτης της απόφασης είναι ο Γενικός Γραμματέας που προΐσταται της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και το όργανο που προΐσταται του φορέα στον οποίο στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα.

Η Απόφαση Ένταξης αναρτάται στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» και στην ιστοσελίδα του ΣΣ ΚΑΠ και κοινοποιείται στην/στις αρμόδια/ες ΟΤΔ.

Καταχωρίσεις στο πληροφοριακό σύστημα

Ο συντονιστής/εθνικός συντονιστής συνδέεται στο πληροφοριακό σύστημα και συμπληρώνει την αίτηση στήριξης. Η υποβολή της αίτησης πραγματοποιείται με την οριστικοποίησή της στο ΟΠΣΚΑΠ από τον συντονιστή.

Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και ο φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, μετά την έκδοση της Απόφασης, καταχωρίζει τα στοιχεία της στο ΟΠΣΚΑΠ.»

8. Το Κεφάλαιο Ι.4 «Διαδικασίες διαχείρισης αιτήσεων πληρωμής» του Παραρτήματος ΙΙΙ αντικαθίσταται ως εξής:

«Κεφάλαιο Ι.4 Διαδικασίες διαχείρισης αιτήσεων πληρωμής

Διαδικασία Ι.4.1 Υποβολή αίτησης πληρωμής

Σκοπός

Σκοπός της διαδικασίας είναι, ανάλογα με τη φύση της αίτησης, είτε η καταβολή της αναλογούσας δημόσιας ενίσχυσης που συνδέεται με την πράξη είτε η παροχή ρευστότητας στους δικαιούχους με τη μορφή προκαταβολής, σύμφωνα με το άρθρο 44 Καν. 2021/2116.

Προ-απαιτούμενες ενέργειες

Απαιτείται η έκδοση απόφασης ένταξης πράξης σύμφωνα με τις Διαδικασίες Ι.1.4, Ι.2.4 και η έκδοση σχετικής πράξης από την ΑΑΔΕ.

Περιγραφή Διαδικασίας

Η υποβολή των αιτήσεων πληρωμής πραγματοποιείται:

- για παρεμβάσεις ιδιωτικών επενδύσεων μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΟΠΣΚΕ) ή άλλου ΠΣ

- για παρεμβάσεις που σχετίζονται με εκτάσεις ή αριθμό ζώων μέσω εξειδικευμένων ΠΣ και εν συνεχεία μεταφέρονται στο ΟΠΣΚΑΠ μέσω υπηρεσίας διαλειτουργικότητας

- για λοιπές παρεμβάσεις, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων επενδύσεων, μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΟΠΣΚΑΠ).

Μετά την ηλεκτρονική υποβολή, οι δικαιούχοι οφείλουν, εντός καθορισμένης προθεσμίας, να αποστείλουν στην ΑΑΔΕ ή/και τον εξουσιοδοτημένο φορέα, στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, τυχόν δικαιολογητικά που δεν υποβάλλονται ηλεκτρονικά σύμφωνα με το ισχύον ανά παρέμβαση θεσμικό πλαίσιο.

Αιτήσεις πληρωμής για παρεμβάσεις που δεν συνδέονται με έκταση ή αριθμό ζώων

Για την καταβολή της δημόσιας ενίσχυσης που συνδέεται με το μέρος της πράξης που έχει υλοποιηθεί, οι δικαιούχοι υποβάλλουν στην ΑΑΔΕ ή/και στον εξουσιοδοτημένο φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, αίτηση πληρωμής, στην οποία αναγράφεται και το είδος της (μερική ή τελική πληρωμή).

Μαζί με την αίτηση πληρωμής ο δικαιούχος συνυποβάλει κατά περίπτωση τα οριζόμενα δικαιολογητικά στο θεσμικό πλαίσιο και στην απόφαση Διοικητή ΑΑΔΕ για την διαδικασία πληρωμής.

Αιτήσεις προκαταβολής

Οι δικαιούχοι επενδυτικής στήριξης σύμφωνα με το άρθρο 44 του Καν. 2021/2116, μετά την ένταξη της πράξης τους, έχουν δικαίωμα να αιτηθούν στην ΑΑΔΕ ή/και τον ΕΦ, στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, τη χορήγηση προκαταβολής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο θεσμικό πλαίσιο και στην απόφαση Διοικητή ΑΑΔΕ για την διαδικασία πληρωμής.

Το ύψος της προκαταβολής μπορεί να ανέλθει έως 50 % της δημόσιας ενίσχυσης που συνδέεται με τις πράξεις των παρεμβάσεων που αναφέρονται στα άρθρα 73 και 77 του Καν. 2021/2115.

Αιτήσεις πληρωμής για παρεμβάσεις που συνδέονται με έκταση ή αριθμό ζώων

Για την καταβολή της αναλογούσας κατ’ έτος ενίσχυσης που συνδέεται με την πράξη, οι δικαιούχοι υποβάλλουν στην ΑΑΔΕή/και στον εξουσιοδοτημένο φορέα, στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, αίτηση πληρωμής και την απόφαση Διοικητή ΑΑΔΕ για την διαδικασία υποβολής.

Σημειώνεται ότι:

- για την παρέμβαση Π3-71, η αίτηση στήριξης αποτελεί συγχρόνως και αίτηση πληρωμής·

- για τις παρεμβάσεις Π3-73-3.4, σε ότι αφορά το κόστος εγκατάστασης και Π3-70-4.1 σε ότι αφορά το κόστος συντήρησης (β’ φάση) για τη δημιουργία δασικών εκτάσεων σε γεωργικές γαίες. Η β’ φάση είναι σε συνέχεια της Π3-73-3.4, η οποία αφορά στην α’ φάση δάσωσης και στο κόστος για τη δημιουργία δασικών εκτάσεων σε γεωργικές γαίες (εγκατάστασης) για την οποία ακολουθείται η διαδικασία που περιγράφεται παραπάνω για τις παρεμβάσεις που δεν συνδέονται με έκταση ή αριθμό ζώων.

Οι δικαιούχοι υποβάλλουν μια ενιαία αίτηση ενίσχυσης (ΕΑΕ) τόσο ως αίτηση πληρωμής στο πλαίσιο των σχετικών παρεμβάσεων, όσο και για τις παρεμβάσεις άμεσων ενισχύσεων. Στις περιπτώσεις αυτές η αίτηση υποβάλλεται ψηφιακά στην εφαρμογή myAGRO της ψηφιακής πύλης myAADE (myaade.gov.gr) της ΑΑΔΕ:

α) από τον γεωργό ή

β) από τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που καθορίζονται με απόφαση του Διοικητή της ΑΑΔΕ

Όπου απαιτείται, παρέχονται στους ενδιαφερόμενους προσυμπληρωμένα υποδείγματα αιτήσεων με βάση τις εκτάσεις που καθορίστηκαν για το έτος που προηγείται της αίτησης πληρωμής.

Στις περιπτώσεις εκπρόθεσμης αίτησης πληρωμής η αίτηση θεωρείται απαράδεκτη.

Καταχωρίσεις στο πληροφοριακό σύστημα

Για τις παρεμβάσεις όπου η υποβολή των αιτήσεων πληρωμής ή προκαταβολής πραγματοποιείται μέσω του ΟΠΣΚΑΠ, οι δυνητικοί δικαιούχοι συνδέονται στο εν λόγω πληροφοριακό σύστημα και συμπληρώνουν τη σχετική αίτηση. Η υποβολή της αίτησης πραγματοποιείται με την οριστικοποίησή της στο ΟΠΚ ΣΑΠ από το δικαιούχο.

Για τις παρεμβάσεις όπου η υποβολή των αιτήσεων πληρωμής πραγματοποιείται σε άλλα πληροφοριακά συστήματα, αυτές μεταφέρονται στο ΟΠΣΚΑΠ με κατάλληλη υπηρεσία διαδικτύου (Web Service) που παρέχεται από το τελευταίο.

Διαδικασία Ι.4.2 Ανάκληση αιτήσεων πληρωμής

Σκοπός

Σκοπός της διαδικασίας είναι η διασφάλιση του δικαιώματος των δικαιούχων να αποσύρουν την αίτηση πληρωμής που έχουν υποβάλει ή μέρος αυτής, χωρίς να παραβιάζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των δικαιούχων.

Προ-απαιτούμενες ενέργειες

Η διαδικασία εφαρμόζεται οριζόντια από τη στιγμή που υποβάλλεται η αίτηση πληρωμής ή προκαταβολής και μέχρι την ολοκλήρωση της πράξης που συνδέεται με την εν λόγω αίτηση.

Περιγραφή Διαδικασίας

Οι δικαιούχοι μπορούν να ανακαλέσουν την αίτηση πληρωμής ή προκαταβολής ή τμήμα αυτής σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο και τα αναφερόμενα στο άρθρο 7 του Εκτελεστικού Καν. 2022/1173 της Επιτροπής.

Η ΑΑΔΕ ή ο εξουσιοδοτημένος φορέας στον οποίο στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, εξετάζει το αίτημα ανάκλησης άμεσα μετά την υποβολή και ενεργεί με την ακόλουθη σειρά:

1. Στις παρεμβάσεις που δεν συνδέονται με έκταση ή αριθμό ζώων:

α) Αν ο διοικητικός έλεγχος έχει ολοκληρωθεί αλλά η αίτηση ανάκλησης δεν έχει περιληφθεί σε παρτίδα πληρωμής, τότε καταχωρίζεται στο κατά περίπτωση Πληροφοριακό Σύστημα το παραδεκτό της ανάκλησης και ενημερώνεται εγγράφως ο δικαιούχος.

β) Αν ο διοικητικός έλεγχος έχει ολοκληρωθεί και η αίτηση ανάκλησης έχει περιληφθεί σε παρτίδα αλλά δεν έχει καταβληθεί η αναλογούσα στήριξη, αφού αυτή εξαιρεθεί από την παρτίδα με ευθύνη της ΑΑΔΕ, ύστερα από σχετική ενημέρωση από τον εξουσιοδοτημένο φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, τότε καταχωρίζεται στο κατά περίπτωση Πληροφοριακό Σύστημα το παραδεκτό της ανάκλησης και ενημερώνεται εγγράφως ο δικαιούχος.

γ) Αν έχει καταβληθεί η αναλογούσα στήριξη στον δικαιούχο και με την εν λόγω αίτηση ανάκλησης προκαλείται υποχρέωση επιστροφής μέρους ή του συνόλου της στήριξης, τότε ακολουθείται η διαδικασία ανάκτησης των αχρεωστήτων ποσών.

2. Στις παρεμβάσεις που συνδέονται με έκταση ή αριθμό ζώων:

- Εφόσον έχει καταβληθεί η αναλογούσα ενίσχυση προκαλείται υποχρέωση επιστροφής μέρους ή του συνόλου της στήριξης, ενημερώνεται ο δικαιούχος ότι θα ακολουθηθεί η διαδικασία ανάκτησης, καταχωρίζει στο πληροφοριακό σύστημα το παραδεκτό της ανάκλησης και ενημερώνει τον δικαιούχο.

- Εφόσον δεν έχει καταβληθεί η αναλογούσα ενίσχυση στο δικαιούχο, καταχωρίζει στο πληροφοριακό σύστημα το παραδεκτό της ανάκλησης και ενημερώνει τον δικαιούχο.

Για το σύνολο των Παρεμβάσεων η αίτηση ανάκλησης από το δικαιούχο δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή στις περιπτώσεις που έχει ενημερωθεί για διενέργεια ελέγχου ή υπάρχουν ευρήματα ελέγχου.

Επιπροσθέτως, η ανάκληση επαναφέρει το δικαιούχο στη θέση που βρίσκονταν πριν υποβάλει την εν λόγω ανακαλούμενη αίτηση πληρωμής.

Λεπτομέρειες ρυθμίζονται σε σχετική απόφαση του Διοικητή της ΑΑΔΕ.

Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΚΑΠ

Πραγματοποιούνται, όπου απαιτείται, οι καταχωρίσεις που προβλέπονται στις σχετικές Διαδικασίες 1.4.1 και 1.4.4.

Διαδικασία Ι.4.3 Διόρθωση προφανών σφαλμάτων στις αιτήσεις πληρωμής - Τροποποιήσεις αιτήσεων πληρωμής

Σκοπός

Σκοπός της διαδικασίας είναι η διασφάλιση του δικαιώματος των δικαιούχων να διορθώνουν ή να τροποποιούν προφανή σφάλματα που περιέχονται στις αιτήσεις πληρωμής/προκαταβολής/ή/και στα συνοδευτικά δικαιολογητικά, χωρίς να παραβιάζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης των δικαιούχων.

Προ-απαιτούμενες ενέργειες

Η διαδικασία εφαρμόζεται οριζόντια από τη στιγμή που υποβάλλεται η αίτηση πληρωμής ή προκαταβολής και μέχρι την ολοκλήρωση της αντίστοιχης πράξης.

Περιγραφή Διαδικασίας

Οι δικαιούχοι μπορούν, σε περιπτώσεις προφανών σφαλμάτων, να διορθώσουν και να προσαρμόσουν την αίτηση πληρωμής ή προκαταβολής ή/και τα συνυποβαλλόμενα δικαιολογητικά, οποιαδήποτε στιγμή μετά την υποβολή τους, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο και τη σχετική πράξη οδηγιών.

Για το σκοπό αυτό υποβάλλουν προς την ΑΑΔΕ ή/και τον εξουσιοδοτημένο φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, αίτημα τροποποίησης της αιτήσεως πληρωμής/προκαταβολής, ενδεχομένως μαζί με τα προς διόρθωση δικαιολογητικά, περιγράφοντας το προφανές σφάλμα.

Το ανωτέρω αίτημα, το οποίο έχει λάβει πρωτόκολλο, ελέγχεται και εγκρίνεται με τη Διαδικασία Ι.4.4, Κεφαλαίου της παρούσας απόφασης.

Η ΑΑΔΕ ή/και ο εξουσιοδοτημένος φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, εφόσον αναγνωρίσει το προφανές σφάλμα αποδέχεται την τροποποίηση της αίτησης πληρωμής/προκαταβολής/βάσει συνολικής αξιολόγησης της συγκεκριμένης περίπτωσης και υπό την προϋπόθεση ότι ο δικαιούχος ενήργησε καλή τη πίστη. Αναγνωρίζονται προφανή σφάλματα μόνον εφόσον μπορούν να διαπιστωθούν απευθείας στο πλαίσιο τυπικού ελέγχου των στοιχείων που περιλαμβάνονται στα έγγραφα τα οποία υποβάλλονται στη αίτηση πληρωμή/προκαταβολής. Η τροποποιημένη αίτηση λαμβάνει οριστικό πρωτόκολλο.

Αν ο διοικητικός έλεγχος έχει ολοκληρωθεί αλλά η αίτηση που περιέχει τα προφανή σφάλματα δεν έχει περιληφθεί σε παρτίδα, τότε τροποποιείται η εν λόγω αίτηση.

Αν ο διοικητικός έλεγχος έχει ολοκληρωθεί και η αίτηση που περιέχει τα προφανή σφάλματα έχει περιληφθεί σε παρτίδα αλλά δεν έχει καταβληθεί η αναλογούσα ενίσχυση, τότε τροποποιείται η εν λόγω αίτηση, αφού αυτή εξαιρεθεί από την παρτίδα με ευθύνη της ΑΑΔΕ.

Ειδικότερα στις αιτήσεις πληρωμής για παρεμβάσεις που συνδέονται με έκταση ή αριθμό ζώων η ΑΑΔΕ στο πλαίσιο των προβλεπόμενων προκαταρτικών ελέγχων κατά το διάστημα υποβολής της αίτησης πληρωμής, ορίζει κανόνες για την αποσφαλμάτωση, οι οποίοι βοηθούν το δυνητικό δικαιούχο να διορθώσει προφανή σφάλματα, χαρτογραφικά στοιχεία, τυχόν επικαλύψεις αγροτεμαχίων, μη επιλέξιμες περιοχές στις δηλώσεις των αγροτεμαχίων και λοιπές ελεγκτικές ενέργειες. Για την τροποποίηση της ΕΑΕ ή και διαγραφή της μετά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής εκδίδεται ι σχετική πράξη της ΑΑΔΕ όπου καθορίζονται οι επιτρεπόμενες αλλαγές, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 7 του Καν (ΕΕ) 2022/1173.

Ο δικαιούχος μπορεί να τροποποιήσει ή να αποσύρει εν όλω ή εν μέρει αιτήσεις πληρωμής υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) για παρεμβάσεις που υπόκεινται στο σύστημα παρακολούθησης εκτάσεων, ανά πάσα στιγμή πριν από την προθεσμία που θα οριστεί στη σχετική ΚΑ, η οποία δεν υπερβαίνει τις 15 ημερολογιακές ημέρες πριν από την ημερομηνία καταβολής της πρώτης δόσης σύμφωνα με το άρθρο 44, παρ. 2 πρώτο εδάφιο του Καν. (ΕΕ) 2021/2116. Ωστόσο, δεν επιτρέπονται τροποποιήσεις ή αποσύρσεις που αφορούν περιπτώσεις μη συμμόρφωσης οι οποίες σχετίζονται με όρους επιλεξιμότητας που δεν μπορούν να παρακολουθούνται και οι οποίες διαπιστώνονται με άλλα μέσα εκτός από το σύστημα παρακολούθησης εκτάσεων ή τους διοικητικούς ελέγχους ή εφόσον ο δικαιούχος έχει ενημερωθεί για την πρόθεση του κράτους μέλους να διενεργήσει επιτόπιο έλεγχο,

β) για παρεμβάσεις με βάση τα ζώα δυνάμει του άρθρου 34, του Καν. (ΕΕ) 2021/2115 που αφορούν βοοειδή ή αιγοπρόβατα, ανά πάσα στιγμή πριν από την προθεσμία που θα οριστεί στη σχετική κοινή απόφαση, η οποία δεν υπερβαίνει τις 15 ημερολογιακές ημέρες πριν από την ημερομηνία καταβολής της πρώτης δόσης σύμφωνα με το άρθρο 44 παρ. 2 πρώτο εδάφιο του Καν (ΕΕ) 2021/2116. Ωστόσο, όσον αφορά τον όρο επιλεξιμότητας για την αναγνώριση και την καταγραφή των ζώων, οι τροποποιήσεις ή οι αποσύρσεις επιτρέπονται μόνο πριν από την ημερομηνία που θα οριστεί σε σχετική κοινή απόφαση, σύμφωνα με το άρθρο 34, παρ. 2, δεύτερη περίοδος του Καν (ΕΕ) 2021/2115 και σε περίπτωση που δεν έχει παρέλθει η προθεσμία που αναφέρεται στην πρώτη περίοδο του παρόντος στοιχείου. Επιπλέον, δεν επιτρέπονται τροποποιήσεις ή αποσύρσεις εφόσον ο δικαιούχος έχει ενημερωθεί για την πρόθεση της ΑΑΔΕ ή του εξουσιοδοτημένου φορέα, να διενεργήσει επιτόπιο έλεγχο ή έχει λάβει γνώση περίπτωσης μη συμμόρφωσης ως αποτέλεσμα απροειδοποίητου επιτόπιου ελέγχου. Ωστόσο, επιτρέπονται τροποποιήσεις ή αποσύρσεις όσον αφορά το τμήμα της αίτησης που δεν επηρεάζεται από τη μη συμμόρφωση η οποία διαπιστώθηκε με τον επιτόπιο έλεγχο,

γ) για άλλες παρεμβάσεις, ανά πάσα στιγμή πριν από την προθεσμία που θα οριστεί στη σχετική κοινή απόφαση, η οποία δεν υπερβαίνει τις 15 ημερολογιακές ημέρες πριν από την ημερομηνία καταβολής της πρώτης δόσης, σύμφωνα με το άρθρο 44, παρ. 2 πρώτο εδάφιο του Καν (ΕΕ) 2021/2116. Ωστόσο, δεν επιτρέπονται τροποποιήσεις ή αποσύρσεις εφόσον ο δικαιούχος έχει ενημερωθεί για την πρόθεση της ΑΑΔΕ ή του εξουσιοδοτημένου φορέα, να διενεργήσει επιτόπιο έλεγχο ή έχει λάβει γνώση περίπτωσης μη συμμόρφωσης ως αποτέλεσμα απροειδοποίητου επιτόπιου ελέγχου. Ωστόσο, επιτρέπονται τροποποιήσεις ή αποσύρσεις

όσον αφορά το τμήμα της αίτησης που δεν επηρεάζεται από τη μη συμμόρφωση η οποία διαπιστώθηκε με τον επιτόπιο έλεγχο.

Σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τους όρους επιλεξιμότητας, η οποία διαπιστώνεται από τους διοικητικούς ελέγχους ή το σύστημα παρακολούθησης εκτάσεων, ενημερώνονται με κάθε πρόσφορο μέσο οι δικαιούχοι δίνοντάς τους τη δυνατότητα να τροποποιήσουν ή να αποσύρουν την αίτηση ενίσχυσης όσον αφορά το τμήμα που επηρεάζεται από τη μη συμμόρφωση. Ωστόσο, για παρεμβάσεις με βάση τα ζώα δυνάμει του άρθρου 34, του Καν (ΕΕ) 2021/2115 που αφορούν βοοειδή ή αιγοπρόβατα, σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης ως προς τον όρο επιλεξιμότητας για την αναγνώριση και την καταχώριση των ζώων, οι τροποποιήσεις ή οι αποσύρσεις επιτρέπονται μόνο πριν από την ημερομηνία που έχει οριστεί σε σχετική κοινή απόφαση για την εκπλήρωση αυτών των απαιτήσεων. Προκειμένου να διευκολυνθεί η διαδικασία για τον δικαιούχο, δύναται η ΑΑΔΕ ή ο εξουσιοδοτημένος φορέας να προβούν στις απαραίτητες διορθώσεις της αίτησης ενίσχυσης όσον αφορά το τμήμα που επηρεάζεται από τη μη συμμόρφωση. Ωστόσο, στην περίπτωση αυτή, η ΑΑΔΕ ή ο εξουσιοδοτημένος φορέας διασφαλίζουν ότι ο δικαιούχος λαμβάνει γνώση των αλλαγών που επιφέρει το κράτος μέλος και έχει τη δυνατότητα να αντιδράσει σε περίπτωση διαφωνίας.

Στις παρεμβάσεις με βάση τα ζώα όπου εφαρμόζεται το σύστημα αυτόματης υποβολής αιτήσεων που αναφέρεται στο άρθρο 65, παρ. 4, στοιχείο στ) του Καν (ΕΕ) 2021/2116, οι δικαιούχοι μπορούν να αποσύρουν την αίτησή τους μόνο για όλα τα ζώα που αφορούν την παρέμβαση και που είναι καταχωρισμένα στην ηλεκτρονική βάση δεδομένων.

Στην περίπτωση προφανών σφαλμάτων τα οποία εντοπίζονται μέσω της απομακρυσμένης παρακολούθησης (monitoring), αυτά διορθώνονται σε όσες περιπτώσεις είναι εφικτό μηχανογραφικά με ενημέρωση του δικαιούχου.

Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΚΑΠ

Πραγματοποιούνται, όπου απαιτείται, οι καταχωρίσεις που προβλέπονται στις Διαδικασίες 1.4.1 και 1.4.4.

Διαδικασία Ι.4.4 Διοικητικός έλεγχος και έγκριση αιτήσεων πληρωμής ή προκαταβολής

Σκοπός

Σκοπός της διαδικασίας είναι, η πραγματοποίηση των απαιτούμενων διοικητικών ελέγχων επί των αιτήσεων προκαταβολής ή πληρωμής, με σκοπό τον προσδιορισμό της αναλογούσας δημοσίας ενίσχυσης και η καταβολή της εν λόγω ενίσχυσης στον δικαιούχο.

Προ-απαιτούμενες ενέργειες

Απαιτείται η υποβολή αίτησης προκαταβολής ή πληρωμής σύμφωνα με τη Διαδικασία Ι.4.1

Περιγραφή Διαδικασίας

Ο διοικητικός έλεγχος των αιτήσεων πληρωμής ή προκαταβολής πραγματοποιείται:

- για παρεμβάσεις ιδιωτικών επενδύσεων μέσω του Ολοκληρωμένο Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΟΠΣΚΕ)
- για παρεμβάσεις που σχετίζονται με εκτάσεις ή αριθμό ζώων μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΟΠΣΚΑΠ)
- για λοιπές παρεμβάσεις, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων επενδύσεων, μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΟΠΣΚΑΠ)•

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μια παρέμβαση δύναται να υλοποιηθεί σε διαφορετικό πληροφοριακό σύστημα, σύμφωνα με τη Διαδικασία Ι.1.2 «Υποβολής αιτήσεων στήριξης».

Διοικητικός έλεγχος αιτημάτων πληρωμής για παρεμβάσεις που δεν συνδέονται με έκταση ή αριθμό ζώων

Για τη διενέργεια του διοικητικού ελέγχου προαπαιτείται ο έλεγχος πληρότητας της αίτησης πληρωμής από την ΑΑΔΕ ή/και τον εξουσιοδοτημένο φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα. Οι αιτήσεις που δεν κρίνονται πλήρεις επιστρέφονται στο δικαιούχο και ακυρώνεται η αίτηση πληρωμής μέσω του διοικητικού ελέγχου. Η εν λόγω ενέργεια επαναφέρει τον αιτούντα στη θέση που βρίσκονταν πριν υποβάλλει την αίτηση πληρωμής.

Για τις αιτήσεις που κρίνονται πλήρεις, η ΑΑΔΕ ή/και ο εξουσιοδοτημένος φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, πραγματοποιεί διοικητικό έλεγχο στο 100% των αιτημάτων σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο και κατά περίπτωση τη σχετική πράξη, όπου προβλέπεται, εξετάζοντας τη νομιμότητα και κανονικότητα των υποβαλλόμενων δικαιολογητικών και τη συμφωνία με τα σχετικά υποδείγματα, επαληθεύοντας παράλληλα και ιδιαιτέρως:

- την ολοκληρωμένη ενέργεια σε σχέση με την αντίστοιχη αίτηση στήριξης, όπως αυτή υποβλήθηκε και εγκρίθηκε

- τις δαπάνες που προέκυψαν και τις πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν από τον δικαιούχο, με εξαίρεση τις περιπτώσεις στις οποίες εφαρμόζεται μια μορφή ή μέθοδος που προβλέπεται στο άρθρο 53 στοιχεία β), γ) ή δ) του Καν. 2021/1060.

Στο πλαίσιο του διοικητικού ελέγχου για πράξεις που αφορούν παρεμβάσεις ιδιωτικών επενδύσεων και λοιπές παρεμβάσεις, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων επενδύσεων, πραγματοποιούνται επιτόπιες επισκέψεις σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο.

Κατά τη διενέργεια του διοικητικού ελέγχου και εφόσον προκύψει διαφορά μεταξύ του αιτούμενου και του τελικώς χορηγηθέντος επιλέξιμου ποσού, επιβάλλεται διοικητική κύρωση στο ποσό σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο.

Εάν διαπιστωθεί μη συμμόρφωση του δικαιούχου ως προς τους όρους και τα κριτήρια επιλεξιμότητας, την επιλεξιμότητα των δαπανών ή τις λοιπές υποχρεώσεις και δεσμεύσεις, εφαρμόζονται οι αντίστοιχες κυρώσεις σύμφωνα τα οριζόμενα στο θεσμικό πλαίσιο.

Στις περιπτώσεις επιβολής μειώσεων ή κυρώσεων, οι αντίστοιχοι δικαιούχοι ενημερώνονται με ευθύνη της ΑΑΔΕ ή/και του εξουσιοδοτημένου φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, με κάθε πρόσφορο μέσο για τους λόγους μειώσεων ή κυρώσεων και τη δυνατότητα υποβολής σχετικής ενδικοφανής προσφυγής στο εξειδικευμένο ανά κατηγορία παρέμβασης πληροφοριακό σύστημα (ΟΠΣΚΕ/ΟΠΣΚΑΠ ή άλλο), σε εφαρμογή του άρθρου 25 του Νόμου 2690/1999 Α’45 ή όπως αλλιώς προβλέπεται στο σχετικό θεσμικό πλαίσιο.

Οι προσφυγές εξετάζονται εντός καθορισμένου διαστήματος και στην εξέτασή τους δεν δύναται να συμμετέχουν άτομα τα οποία διενήργησαν προγενέστερο έλεγχο του αιτήματος πληρωμής για τον συγκεκριμένο δικαιούχο, με τις διαδικασίες που προβλέπονται στο θεσμικό πλαίσιο.

Εφόσον η αρμοδιότητα του παρόντος διοικητικού ελέγχου έχει ανατεθεί από την ΑΑΔΕ σε άλλο εξουσιοδοτημένο φορέα, μετά την ολοκλήρωση του διοικητικού ελέγχου και της τυχόν ενδικοφανούς προσφυγής ο τελευταίος συντάσσει φάκελο πληρωμής σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο το οποίο διαβιβάζει στην ΑΑΔΕ με ένδειξη «ΜΕΡΙΚΗ ΠΛΗΡΩΜΗ» ή/και «ΤΕΛΙΚΗ ΠΛΗΡΩΜΗ».

Διοικητικός έλεγχος αιτημάτων προκαταβολής

Μετά την παραλαβή κάθε αίτησης προκαταβολής, η ΑΑΔΕ ή/και ο εξουσιοδοτημένος φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, πραγματοποιεί διοικητικό έλεγχο επί της εν λόγω αίτησης, εξετάζοντας την πληρότητα, τη νομιμότητα και τη συμφωνία των υποβαλλόμενων δικαιολογητικών με τα σχετικά υποδείγματα. Στην περίπτωση ελλιπούς ή/και λανθασμένης αίτησης, η ΑΑΔΕ ή/και ο εξουσιοδοτημένος φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, ενημερώνει το δικαιούχο για την αποστολή των ελλειπόντων ή/και ορθών δικαιολογητικών εντός προθεσμίας σύμφωνα με το ισχύον εθνικό θεσμικό πλαίσιο.

Με την παραλαβή και των ανωτέρω δικαιολογητικών και εφόσον η αρμοδιότητα του παρόντος διοικητικού ελέγχου έχει ανατεθεί από την ΑΑΔΕ σε άλλο φορέα, ο τελευταίος συντάσσει φάκελο προκαταβολής, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο, τον οποίο διαβιβάζει στην ΑΑΔΕ με ένδειξη «ΠΡΟΚΑΤΑΒΟΛΗ».

Διοικητικός έλεγχος αιτημάτων πληρωμής για παρεμβάσεις που συνδέονται με έκταση ή αριθμό ζώων

Η ΑΑΔΕ ή/και ο εξουσιοδοτημένος φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, πραγματοποιεί διοικητικό έλεγχο στο 100% των αιτημάτων πληρωμής, εξετάζοντας την τήρηση των όρων επιλεξιμότητας, των επί μέρους δεσμεύσεων και τυχόν άλλες υποχρεώσεις, την πληρότητα και νομιμότητα των υποβαλλόμενων δικαιολογητικών αλλά και το εμπρόθεσμο της υποβολής της αίτησης πληρωμής.

Σε περίπτωση εκπρόθεσμης αίτησης πληρωμής, η εν λόγω αίτηση κρίνεται απαράδεκτη.

Ο διοικητικός έλεγχος διακρίνεται σε: α) οπτικό και β) σε διοικητικό μηχανογραφικό -διασταυρωτικό με άλλες βάσεις δεδομένων, όπου αυτός απαιτείται. Στις ενδείξεις μη συμμόρφωσης που προκύπτουν από ελέγχους διασταύρωσης δύναται κατά περίπτωση να δίδεται συνέχεια με οποιαδήποτε άλλη πρόσφορη διοικητική διαδικασία.

Οι αναφερόμενοι έλεγχοι υλοποιούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα σε σχετική πράξη που εκδίδει η ΑΑΔΕ.

Σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων επιβάλλονται μειώσεις και κυρώσεις, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο.

Με βάση τα αποτελέσματα των ελέγχων προσδιορίζεται το τελικό ποσό πληρωμής.

Οι πληρωμές διενεργούνται στο σύνολο της επικράτειας ανά κατηγορία περιφερειών.

Δύναται να καταβληθεί στους δικαιούχους προκαταβολή ανά έτος αιτήσεων, μετά την ολοκλήρωση των διοικητικών ελέγχων.

Διοικητική Συνδρομή

Διοικητική συνδρομή νοείται η παροχή υπηρεσιών από φορείς, στους οποίους δεν έχει εκχωρηθεί το σύνολο των αρμοδιοτήτων μιας παρέμβασης αλλά υλοποιούν μέρος των αρμοδιοτήτων της ΑΑΔΕ ή/και του

εξουσιοδοτημένου φορέα λόγω της διοικητικής τους δομής, στελέχωσης και επάρκειας, αλλά και της χωρικής τους εγγύτητας προς τους τελικούς δικαιούχους, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότερη και ταχύτερη εφαρμογή των παρεμβάσεων.

Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΚΑΠ

Για τις παρεμβάσεις όπου η υποβολή των αιτήσεων πληρωμής ή προκαταβολής πραγματοποιείται μέσω του ΟΠΣΚΑΠ, μετά την οριστική υποβολή της αίτησης από το δυνητικό δικαιούχο, δημιουργείται αυτόματα αντίστοιχος διοικητικός έλεγχος. Η ΑΑΔΕ ή/και ο εξουσιοδοτημένος φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, καταχωρίζει το αποτέλεσμα του διοικητικού ελέγχου.

Για τις παρεμβάσεις όπου η υποβολή των αιτήσεων πληρωμής ή προκαταβολής πραγματοποιείται σε άλλο πληροφοριακό σύστημα, τα αποτελέσματα των διοικητικών ελέγχων μεταφέρονται στο ΟΠΣΚΑΠ με κατάλληλη υπηρεσία διαδικτύου (Web Service) που παρέχεται από το τελευταίο.

Η ΑΑΔΕ ή/και ο εξουσιοδοτημένος φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, συγκεντρώνει τις αιτήσεις πληρωμής όπως έχουν διαμορφωθεί και εγκριθεί με το διοικητικό έλεγχο σε κατάλληλες παρτίδες πληρωμής.

Διαδικασία Ι.4.5 Καταβολή δημόσιας ενίσχυσης

Σκοπός

Σκοπός της διαδικασίας είναι η πραγματοποίηση των απαραίτητων ενεργειών για την καταβολή της ενίσχυσης στον δικαιούχο.

Προ-απαιτούμενες ενέργειες

Για τις παρεμβάσεις που δεν σχετίζονται με έκταση ή αριθμό ζώων, απαιτείται η ολοκλήρωση του διοικητικού ελέγχου και η έγκριση της αίτησης πληρωμής, σύμφωνα με τη διαδικασία Ι.4.4.

Για τις παρεμβάσεις που σχετίζονται με έκταση ή αριθμό ζώων, απαιτείται:

α) η ολοκλήρωση των διοικητικών ελέγχων των αιτήσεων πληρωμής, σύμφωνα με τις διαδικασίες Ι.4.4, εφόσον επιλεγεί στο θεσμικό πλαίσιο η δυνατότητα χορήγησης προκαταβολής.

β) η ολοκλήρωση των διοικητικών και λοιπών ελέγχων (όπως τηλεπισκόπησης, απομακρυσμένης παρακολούθησης, επιτόπιος) των αιτήσεων πληρωμής σύμφωνα με τις διαδικασίες Ι.4.4. και ΙΙ.1. Στους ελέγχους απομακρυσμένης παρακολούθησης κάθε αγροτεμάχιο κατηγοριοποιείται σε πράσινο (έγκριση), κόκκινο (απόρριψη) ή κίτρινο (μη επαρκή δεδομένα) σύμφωνα με το μοντέλο traffic light. Η διενέργεια των λοιπών ελέγχων είναι απαραίτητη για την καταβολή της πληρωμής μετά την 1η Δεκεμβρίου του έτους ενίσχυσης και λαμβάνονται υπόψη για την τυχόν διενέργεια των αναγκαίων διορθώσεων ή ανακτήσεων.

Περιγραφή Διαδικασίας

Για τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ εκδίδει απόφαση έγκρισης διάθεσης πίστωσης, με την οποία εγκρίνεται το συνολικό ποσό για την καταβολή των ενισχύσεων σε δικαιούχους.

Η απόφαση έγκρισης διάθεσης πίστωσης συνοδεύεται από πίνακα κατανομής ανά έργο, ο οποίος μεταφέρεται στο e-ΠΔΕ, σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 5140/2024.

Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ παρακολουθεί σε συνεργασία με το e-ΠΔΕ τα ανεκτέλεστα υπόλοιπα ανά Συλλογική Απόφαση (ΣΑΕ) και μεριμνά για τις σχετικές ανακατανομές ή ανακλήσεις του άρθρου 17 του ν. 5140/2024.

Η απόφαση έγκρισης διάθεσης πίστωσης αποστέλλεται στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του ΥπΑΑΤ, για τις δικές της ενέργειες, και καταχωρίζεται στο ΟΠΣΚΑΠ.

Η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του ΥπΑΑΤ, σε συνέχεια της ως άνω απόφασης, εκδίδει Εκκαθάριση-εντολή πληρωμής της ΣΑ μέσω του e-ΠΔΕ, με την οποία μεταφέρονται οι πιστώσεις στον Ειδικό Λογαριασμό Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕΓεΠ). Η εντολή αναρτάται στο Πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» και τα στοιχεία της καταχωρούνται στο ΟΠΣΚΑΠ.

Ανά παρτίδα πληρωμής δημιουργείται φάκελος πληρωμής, σύμφωνα με τη σχετική πράξη της ΑΑΔΕ, ο οποίος διαβιβάζεται στην αρμόδια διεύθυνση του Οργανισμού Πληρωμών για την πραγματοποίηση της πληρωμής.

Η εκτέλεση της πληρωμής πραγματοποιείται με την έκδοση εντολής πληρωμής από την ανωτέρω διεύθυνση της ΑΑΔΕ, μετά τη διενέργεια των απαραίτητων λογιστικών ελέγχων.

Μετά την έκδοση της Εντολής Πληρωμής, η ΑΑΔΕ αποστέλλει στο Τραπεζικό Ίδρυμα, με το οποίο συνεργάζεται, ηλεκτρονικό αρχείο (όπου απαιτείται) για την πίστωση του ποσού της πληρωμής στον τραπεζικό λογαριασμό, που δηλώνει ο δικαιούχος με την αίτηση πληρωμής. Σε περίπτωση απόρριψης πληρωμών, κατά την διαδικασία πίστωσης στο Τραπεζικό Ίδρυμα, η ΑΑΔΕ ή ο εξουσιοδοτημένος φορέας, στον οποίο έχουν

ανατεθεί καθήκοντα υποδοχής και διοικητικού ελέγχου των αιτήσεων πληρωμής, μεριμνούν για την πραγματοποίηση των απαραίτητων διορθώσεων προκειμένου να διεκπεραιωθούν οι πληρωμές μέσω του ΟΠΣΚΑΠ.

Στις περιπτώσεις επιβολής μειώσεων ή κυρώσεων για τις παρεμβάσεις με βάση την έκταση ή τα ζώα, οι αντίστοιχοι δικαιούχοι ενημερώνονται με ευθύνη της ΑΑΔΕ ή/και του εξουσιοδοτημένου φορέα, στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, με κάθε πρόσφορο μέσο για τους λόγους μειώσεων ή κυρώσεων και τη δυνατότητα υποβολής σχετικής ενδικοφανούς προσφυγής μέσω του ΟΠΣΚΑΠ, σε εφαρμογή του άρθρου 25 του ν. 2690/1999 (Α’ 45) ή όπως αλλιώς προβλέπεται στο σχετικό θεσμικό πλαίσιο.

Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΚΑΠ

Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ καταχωρίζει στο ΟΠΣΚΑΠ τα στοιχεία της απόφασης έγκρισης διάθεσης πίστωσης.

Η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του ΥπΑΑΤ καταχωρίζει τα στοιχεία της εκκαθάρισης-εντολής πληρωμής της ΣΑ στο ΟΠΣΚΑΠ.

Η ΑΑΔΕ ή/και ο εξουσιοδοτημένος φορέας, στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα καταχωρίζει έγκριση για κάθε παρτίδα που δημιουργήθηκε κατά το διοικητικό έλεγχο των αιτήσεων πληρωμής.

Μετά την καταβολή της ενίσχυσης, η ΑΑΔΕ καταχωρίζει για κάθε αίτηση πληρωμής τα στοιχεία της αντίστοιχης εντολής πληρωμής. Για τις παρεμβάσεις όπου η υποβολή των αιτήσεων πληρωμής πραγματοποιείται σε άλλα πληροφοριακά συστήματα, τα εν λόγω πληροφοριακά συστήματα ενημερώνονται για τα στοιχεία εντολής πληρωμής με κατάλληλη υπηρεσία διαδικτύου (Web Service) που δύναται να παρέχεται από το ΟΠΣΚΑΠ.

Διαδικασία Ι.4.6 Ολοκλήρωση πράξης

Σκοπός

Σκοπός της διαδικασίας είναι η επιβεβαίωση της ικανοποίησης των στόχων μιας πράξης, σύμφωνα με τους όρους και τις υποχρεώσεις ένταξής της. Η διαδικασία εφαρμόζεται στις παρεμβάσεις εκτός εκείνων που συνδέονται με έκταση ή αριθμό ζώων.

Προ-απαιτούμενες ενέργειες

Απαιτείται η υποβολή του τελικού αιτήματος πληρωμής από τον δικαιούχο (Διαδικασία Ι.4.1).

Περιγραφή Διαδικασίας

Παρεμβάσεις δημοσίων επενδύσεων

Με την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της Πράξης ο δικαιούχος υποβάλλει στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και τον ΕΦ στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα Έκθεση Ολοκλήρωσης Πράξης συνοδευόμενη από την αναγκαία τεκμηρίωση. Στην Έκθεση Ολοκλήρωσης Πράξης περιγράφεται το υλοποιηθέν φυσικό αντικείμενο και τα αντίστοιχα παραδοτέα, οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν και το αποτέλεσμα που επιτεύχθηκε σε σχέση με το εγκεκριμένο και λειτουργικό αποτέλεσμα της πράξης, προκειμένου η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και ο ΕΦ στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, να οριστικοποιήσει το συγχρηματοδοτούμενο φυσικό και οικονομικό αντικείμενο και να βεβαιώσει την τήρηση των υποχρεώσεων που είχε αναλάβει ο δικαιούχος με την Απόφαση ένταξης της πράξης.

Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και ο ΕΦ στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, προβαίνει στην εξέταση των στοιχείων που έχουν υποβληθεί με τη Έκθεση Ολοκλήρωσης Πράξης του δικαιούχου και αυτών που τηρεί στο φάκελο του έργου και στο ΟΠΣΚΑΠ, προκειμένου να επαληθεύσει:

- την παράδοση των παραδοτέων (φυσικού αντικειμένου) της πράξης και την ικανοποίηση του λειτουργικού αποτελέσματος αυτής
- τα στοιχεία του οικονομικού αντικειμένου όπως αυτό έχει αποτυπωθεί στο ΟΠΣΚΑΠ
- τη συμμόρφωση του δικαιούχου με τυχόν συστάσεις προγενέστερων ελέγχων που έχουν διενεργηθεί στην πράξη από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα
- τη συμμόρφωση της πράξης με τους ειδικούς όρους της απόφασης ένταξης

και να εκδώσει την Απόφαση Ολοκλήρωσης της πράξης. Η εν λόγω απόφαση κοινοποιείται στο δικαιούχο με κάθε πρόσφορο τρόπο και περιλαμβάνει σαφή αναφορά στην ημερομηνία έναρξης και λήξης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων.

Στην περίπτωση που απαιτούνται συμπληρωματικά στοιχεία από το δικαιούχο, η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και ο ΕΦ στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, τα ζητά εγγράφως προκειμένου να καταστεί δυνατή η εξαγωγή συμπερασμάτων ως προς τα σημεία που πρέπει να επιβεβαιωθούν.

Εάν από τη σχετική εξέταση των στοιχείων υλοποίησης της πράξης διαπιστωθούν προβλήματα ή εάν με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία το φυσικό αντικείμενο και το λειτουργικό αποτέλεσμα της πράξης δεν είναι δυνατόν να επαληθευτούν διοικητικά προγραμματίζεται έκτακτος επιτόπιος έλεγχος.

Παρεμβάσεις ιδιωτικών επενδύσεων και λοιπές παρεμβάσεις εκτός εκείνων που σχετίζονται με έκταση ή αριθμό ζώων

Η ολοκλήρωση των πράξεων, συντελείται τη χρονική στιγμή κατά την οποία ολοκληρώνεται το φυσικό και οικονομικό αντικείμενό τους και καθίστανται λειτουργικές, τηρουμένων των όρων και υποχρεώσεων που έχουν αναλάβει οι αντίστοιχοι δικαιούχοι κατά την ένταξή τους στις αντίστοιχες παρεμβάσεις του ΣΣ ΚΑΠ.

Η διαδικασία ξεκινά με την υποβολή από τον δικαιούχο της τελευταίας, για την αντίστοιχη πράξη, αίτησης πληρωμής, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη Διαδικασία Ι.4.1. Με την τελευταία αίτηση πληρωμής, ο δικαιούχος υποβάλλει ταυτόχρονα προς την ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και τον ΕΦ όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά που βεβαιώνουν τον ολοκληρωμένο και λειτουργικό χαρακτήρα της πράξης. Οι λεπτομέρειες των δικαιολογητικών αυτών καθορίζονται από το σχετικό θεσμικό πλαίσιο. Ωστόσο, δίδεται η δυνατότητα ολοκλήρωσης μιας πράξης με φυσικό αντικείμενο μικρότερο του εγκεκριμένου κατόπιν αίτησης του δικαιούχου, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο σχετικό θεσμικό πλαίσιο.

Εφόσον στην πράξη που σχετίζεται με την εν λόγω αίτηση πληρωμής έχει διενεργηθεί επιτόπιος ή έκτακτος έλεγχος, ο δικαιούχος συνυποβάλλει αποδεικτικά συμμόρφωσης με τυχόν συστάσεις που είχαν εκδοθεί συνεπεία του εν λόγω ελέγχου.

Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και ο ΕΦ, στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, επιβεβαιώνει:

- τον ολοκληρωμένο και λειτουργικό χαρακτήρα της πράξης
- την τήρηση των όρων και υποχρεώσεων που απορρέουν από την ένταξη της πράξης στο ΣΣ ΚΑΠ και
- τη συμμόρφωση με τυχόν συστάσεις ελέγχων των αρμόδιων εθνικών και κοινοτικών οργάνων.

Στην περίπτωση που απαιτούνται συμπληρωματικά στοιχεία από το δικαιούχο, η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και ο ΕΦ στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, τα ζητά εγγράφως προκειμένου να καταστεί δυνατή η εξαγωγή συμπερασμάτων ως προς τα σημεία που πρέπει να επιβεβαιωθούν.

Η διαδικασία ολοκληρώνεται με την έκδοση από την ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και τον ΕΦ, στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, της Απόφασης Ολοκλήρωσης της πράξης, η οποία κοινοποιείται στο δικαιούχο με κάθε πρόσφορο τρόπο και στην οποία αναφέρεται η ημερομηνία έναρξης και λήξης των μακροχρόνιων υποχρεώσεων.

Στις περιπτώσεις όπου, παρότι έχουν πραγματοποιηθεί δαπάνες σχετιζόμενες με την πράξη, ο δικαιούχος αδυνατεί, για λόγους ανωτέρας βίας, να ολοκληρώσει ουσιαστικά την πράξη, οφείλει να το δηλώσει εντός των προθεσμιών που ορίζονται στο θεσμικό πλαίσιο. Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και ο ΕΦ στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, από τη στιγμή που θα λάβει γνώση της εν λόγω αδυναμίας του δικαιούχου, προβαίνει αμελλητί σε τυπική ολοκλήρωση της πράξης. Σε κάθε περίπτωση, με την έκδοση της Απόφασης Ολοκλήρωσης τα στοιχεία της πράξης τροποποιούνται και προσαρμόζονται στο ύψος των πραγματοποιηθεισών δαπανών.

Εάν από τη σχετική εξέταση των στοιχείων υλοποίησης της πράξης διαπιστωθούν προβλήματα ή εάν με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία το φυσικό αντικείμενο και το λειτουργικό αποτέλεσμα της πράξης δεν είναι δυνατόν να επαληθευτούν διοικητικά προγραμματίζεται έκτακτος επιτόπιος έλεγχος.

Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΚΑΠ

Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή/και ο ΕΦ τον οποίο ανατίθενται καθήκοντα, καταχωρίζει στο ΟΠΣΚΑΠ τα στοιχεία της Απόφασης Ολοκλήρωσης, συμπληρώνοντας και το Φύλλο Ολοκλήρωσης Πράξης.».

9. Ο Τίτλος IV «Παραρτήματα Υποδειγμάτων» του Παραρτήματος ΙΙΙ αντικαθίσταται ως εξής:

«

**IV.1 Υπόδειγμα απόφασης ένταξης έργου με χρηματοδότηση ΠΔΕ**

**ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

**xxxxx,**

**Αρ.Πρωτ.:**
**Α.Δ.Α.:**

**ΠΡΟΣ:** Ως Π.Δ.

Ταχ. Δ/νση :
E-mail :
Ταχ. Κωδ. :
Τηλ. :

**Θέμα:** Απόφαση ένταξης έργου / πράξης με τίτλο: **«xxxxxxxxxx»**, στο xxxxxxxx 2023 – 2027».

(Στο Θέμα θα πρέπει να δίνεται μια συνοπτική περιγραφή της ένταξης: Ένταξη των Πράξεων / ή Ένταξη μιας Πράξης)

**ΑΠΟΦΑΣΗ**

**(εκάστοτε τελικός διατάκτης)**

**Έχοντας υπόψη**

(αποτυπώνεται η νομική βάση της απόφασης ένταξης)

**Αποφασίζει:**

Την ένταξη της Πράξης “xxxxxxxxxx”, [με κωδικό ΟΠΣ ΚΑΠ **xxxx],** στην **xxxx** Παρέμβαση του Πυλώνα **xxxx** του Προγράμματος **xxxxxx**
(Ο Κωδικός ΟΠΣ ΚΑΠ αναγράφεται μόνον στην περίπτωση ένταξης μιας πράξης)

Η Πράξη συγχρηματοδοτείται από το **(Ονομασία Ταμείου ολογράφως)** (συντομογραφία Ταμείου).

**ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΥ** (στην περίπτωση μιας Πράξης)

| | |
|---|---|
| Κωδικός ΟΠΣ ΚΑΠ | |
| Δικαιούχος | |
| Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου | (σύντομη περιγραφή σε επίπεδο πράξης, εάν η απόφαση αφορά μία πράξη, ή σε επίπεδο Πρόσκλησης εάν αφορά συλλογική απόφαση |

**ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΡΓΟΥ / ΠΡΑΞΗΣ**

| | |
|---|---|
| Επιλέξιμη Δημόσια Δαπάνη (ως άθροισμα των επιμέρους Πράξεων) | |
| Μη επιλέξιμες δαπάνες (ως άθροισμα των επιμέρους Πράξεων)<br>Βάσει Άρθρου 40, ν.4914 / άρθρο 45, ν. 4456 (2017) | |
| **Συνολικό κόστος Πράξης/εων** | (ως άθροισμα) |
| Φορέας Πιστώσεων<br>Φορέας Χρηματοδότησης<br>Φορέας Υλοποίησης του έργου<br><br><br>Λειτουργική ταξινόμηση του έργου | ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ<br>ΥπΑΑΤ<br>(σύμφωνα με λίστα από Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων, ΥπΟΙΘΟ)<br>(σύμφωνα με λίστα από Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων, ΥπΟΙΘΟ) |

**ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΣΤΟ ΠΔΕ**

Η Δημόσια Δαπάνη του Έργου προς εγγραφή στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και στη ΣΑ **082/7** ανέρχεται σε **zz.zzz.zzz,zz** €

| **Κωδικός ενάριθμος** | **Πρόταση Εγγραφής** | **Συνολικό κόστος Πράξης/εων** |
|---|---|---|
| | **Ένταξη** | |

**ΟΡΟΙ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ**
(παρατίθενται οι όροι ένταξης που προβλέπονται στο θεσμικό πλαίσιο της παρέμβασης)

**ΟΡΟΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ**
(παρατίθενται οι όροι χρηματοδότησης που προβλέπονται στο θεσμικό πλαίσιο της παρέμβασης)

**(Ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ)**

**Συνημμένος πίνακας εντασσόμενων Πράξεων (αναλυτικός):**

Ελάχιστες απαιτήσεις συνημμένου πίνακα :

- Κωδικός ΟΠΣ ΚΑΠ (ή Κωδικός ΟΠΣΚΕ, εφόσον πρόκειται για Ιδιωτικές Επενδύσεις, ή Κωδικός ΠΣ που αφορά η Παρέμβαση)
- Δημόσια δαπάνη της κάθε Πράξης
- Μη επιλέξιμες δαπάνες της κάθε Πράξης
- Κατηγοριοποίηση (αιτιολόγηση) μη επιλεξιμότητας
- Κοινοτική συμμετοχή της κάθε Πράξης (εφόσον πρόκειται για Τομεακό με διπλή χρηματοδότηση)

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ**

**Α. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΠΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ**

ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ, Μονάδα Χρηματοοικονομικών Ροών και Πληροφοριακών Συστημάτων

**Β. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΠΡΟΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ**

- ΓΔΕΛΕΠ ΑΑΔΕ (η αντίστοιχη Διεύθυνση και Τμήμα)
- Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών ΥΠΑΑΤ (η αντίστοιχη Διεύθυνση και Τμήμα)

**IV.2 Υπόδειγμα τροποποίησης απόφασης ένταξης με χρηματοδότηση ΠΔΕ**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

**ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ**

**xxxxx,**

**Αρ.Πρωτ.:**
**Α.Δ.Α.:**

**ΠΡΟΣ:** Ως Π.Δ.

Ταχ. Δ/νση :
E-mail :
Ταχ. Κωδ. :
Τηλ. :

**Θέμα:** Χη Τροποποίηση Απόφασης ένταξης του έργου / πράξεων **«xxxxxxxxxx»,** στο ΣΣ ΚΑΠ 2023 – 2027

**Κωδικός ενάριθμος:** xxxxxxx

**Κωδικός ΟΠΣ ΚΑΠ (εφόσον το Έργο αποτελείται από μια Πράξη)**

**ΑΠΟΦΑΣΗ**

(εκάστοτε τελικός διατάκτης)

**Έχοντας υπόψη**

(αποτυπώνεται η νομική βάση της απόφασης ένταξης)

**Αποφασίζει:**

Την Χη Τροποποίηση της [αρχικής απόφασης ένταξης] του Έργου / Πράξης “xxxxxxxxxx”, [με

κωδικό ΟΠΣ ΚΑΠ **xxxx],** και κωδικό ενάριθμο **xxxxx** ως προς:

(σύντομη περιγραφή της τροποποίησης)

**ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΟΥ** (στην περίπτωση μιας Πράξης)

| | |
|---|---|
| Κωδικός ΟΠΣ ΚΑΠ | |
| Δικαιούχος | |
| Περιγραφή Φυσικού Αντικειμένου | (σύντομη περιγραφή σε επίπεδο πράξης, εάν η απόφαση αφορά μία πράξη, ή σε επίπεδο Πρόσκλησης εάν αφορά συλλογική απόφαση |

**ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΡΓΟΥ / ΠΡΑΞΗΣ**

| | |
|---|---|
| Επιλέξιμη Δημόσια Δαπάνη (ως άθροισμα των επιμέρους Πράξεων) | |
| Μη επιλέξιμες δαπάνες (ως άθροισμα των επιμέρους Πράξεων)<br>Βάσει Άρθρου 40, ν.4914 / άρθρο 45, ν. 4456 (2017) | |
| **Συνολικό κόστος Πράξης/εων** | (ως άθροισμα) |
| Φορέας Πιστώσεων<br>Φορέας Χρηματοδότησης<br>Φορέας Υλοποίησης του έργου<br><br><br>Λειτουργική ταξινόμηση του έργου | ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ<br>ΥπΑΑΤ<br>(σύμφωνα με λίστα από Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων, ΥπΟΙΘΟ)<br>(σύμφωνα με λίστα από Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων, ΥπΟΙΘΟ) |

**ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΣΤΟ ΠΔΕ**

Η Δημόσια Δαπάνη του Έργου προς εγγραφή στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και στη ΣΑ **082/7** ανέρχεται σε **zz.zzz.zzz,zz** €

| **Κωδικός ενάριθμος** | **Πρόταση Εγγραφής** | **Συνολικό κόστος Πράξης/εων** |
|---|---|---|
| | **Τροποποίηση** | |

(Τυχόν τροποποίηση όρων ένταξης/χρηματοδότησης)

**(Ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ)**

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ**

**Α. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΠΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ**

- ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ, Μονάδα Χρηματοοικονομικών Ροών και Πληροφοριακών Συστημάτων

**Β. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΠΡΟΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ**

- ΓΔΕΛΕΠ ΑΑΔΕ (η αντίστοιχη Διεύθυνση και Τμήμα)
- Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών ΥΠΑΑΤ (η αντίστοιχη Διεύθυνση και Τμήμα)

**IV.3 Υπόδειγμα έγκρισης διάθεσης πίστωσης**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

**ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ**

**xxxxx,**

**Αρ.Πρωτ.:**
**Α.Δ.Α.:**

**ΠΡΟΣ:** Ως Π.Δ.

Ταχ. Δ/νση :
E-mail :
Ταχ. Κωδ. :
Τηλ. :

**Θέμα**: Έγκριση διάθεσης πίστωσης για τη χρηματοδότηση (πράξεων) του Έργου (Τίτλος Έργου), με κωδικό Ενάριθμο **20xxΣΕ0827xxxx**

**(εκάστοτε τελικός διατάκτης)**

**Έχοντας υπόψη**

(Αρχική Απόφαση ένταξης όπως τροποποιούμενη ισχύει)

(Ετήσια εγκύκλιος οδηγιών για την έγκριση και χρηματοδότηση του ΠΔΕ και τον προγραμματισμό δαπανών ΠΔΕ τρέχοντος έτους)

Την αρ. 082/7 ΣΑΕ του ΠΔΕ μέσω της οποίας θα χρηματοδοτηθεί το εν λόγω έργο

**ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ**

Την έγκριση διάθεσης πίστωσης **(Ποσό) (Ποσό ολογράφως)** για το έργο **(Τίτλος Έργου)** από την Σ.Α.Ε. 082/7 και ιδιαίτερα από το έργο με Κωδικό **20xxΣΕ0827xxxx** προκειμένου να καταβληθούν οι οικονομικές ενισχύσεις στους δικαιούχους του Έργου.

**(Ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗΣ**

**ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ)**

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ**

**Α. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΠΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ**

Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών ΥΠΑΑΤ (η αντίστοιχη Διεύθυνση και Τμήμα)

**Β. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΠΡΟΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ**

ΓΔΕΛΕΠ ΑΑΔΕ (η αντίστοιχη Διεύθυνση και Τμήμα)

**IV.4 Υπόδειγμα ολοκλήρωσης έργου με χρηματοδότηση ΠΔΕ**

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ**

**ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ**

**xxxxx,**

**Αρ.Πρωτ.:**
**Α.Δ.Α.:**

**ΠΡΟΣ:** Ως Π.Δ.

Ταχ. Δ/νση :
E-mail :
Ταχ. Κωδ. :
Τηλ. :

**Θέμα:** Ολοκλήρωση έργου **«xxxxxxxxxx»,** στο ΣΣ ΚΑΠ 2023 – 2027

**Κωδικός ενάριθμος:** xxxxxxx

**Κωδικός ΟΠΣ ΚΑΠ (εφόσον το Έργο αποτελείται από μια Πράξη) (ή ΟΠΣΑΑ, εφόσον η απόφαση αναφέρεται στο ΠΑΑ 2014-2022)**

**ΑΠΟΦΑΣΗ**

**(**εκάστοτε τελικός διατάκτης)

**Έχοντας υπόψη**

(αποτυπώνεται η νομική βάση της απόφασης ένταξης)

**Αποφασίζει:**

Την Ολοκλήρωση του Έργου “xxxxxxxxxx”, [με κωδικό ΟΠΣ ΚΑΠ (ΟΠΣΑΑ) **xxxx],** και κωδικό ενάριθμο **xxxxx** ως προς:
(σύντομη περιγραφή ολοκλήρωσης φυσικού και οικονομικού αντικειμένου του Έργου / Πράξης),

| **Κωδικός ενάριθμος** | **Σύνολο Πληρωμών ΑΠΔΕ** | **Συνολική Δημόσια Δαπάνη** | **Επιλέξιμη Δημόσια Δαπάνη** | **Μη Επιλέξιμη Δαπάνη** | **Αδιάθετα υπόλοιπα ΕΛΕΓΕΠ** |
|---|---|---|---|---|---|
| | (Ως άθροισμα | (Ως | (Ως άθροισμα | | |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | χρηματοδοτήσεων από την ΤτΕ) | άθροισμα αιτημάτων) | πληρωμής) | | |
| Αιτιολόγηση μη επιλέξιμης δαπάνης:<br>(Ενδεικτικά:<br>- άρθρο 33 Ν. 4314/2014<br>- περιπτώσεις διόρθωσης/μείωσης δαπανών σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την αρχική απόφαση ένταξης)<br>Σε περίπτωση διαφοράς μεταξύ πληρωμών ΑΠΔΕ και συνολικής δημόσιας δαπάνης + αδιάθετα ΕΛΕΓΕΠ θα πρέπει να αιτιολογηθεί ) | | | | | |
| **Φορέας Υλοποίησης** | | | | | |

**(Ο ΤΕΛΙΚΟΣ ΔΙΑΤΑΚΤΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ)**

**ΠΙΝΑΚΑΣ ΔΙΑΝΟΜΗΣ**

**Α. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΠΡΟΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑ**

- ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ, Μονάδα Χρηματοοικονομικών Ροών και Πληροφοριακών Συστημάτων

**Β. ΑΠΟΔΕΚΤΕΣ ΠΡΟΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ**

- ΓΔΕΛΕΠ ΑΑΔΕ (η αντίστοιχη Διεύθυνση και Τμήμα)
- Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών ΥΠΑΑΤ (η αντίστοιχη Διεύθυνση και Τμήμα)»

10. Το Παράρτημα IV.1 «ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΣ ΚΑΠ 2023-2027» αντικαθίσταται ως εξής:

«Εισαγωγή
Σκοπός και πεδίο εφαρμογής ΣΔΕ

Το Σύστημα Διαχείρισης Ελέγχου (ΣΔΕ), σύμφωνα με τον ορισμό του άρθρου 2 παρ. 34 του ν. 4914/2022, περιλαμβάνει το πλαίσιο κανόνων και διαδικασιών που πρέπει να εφαρμόζονται με βάση το εφαρμοστέο δίκαιο για τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των πόρων και την υλοποίηση των πράξεων, καθώς και τις διοικητικές αρχές που έχουν οριστεί ως αρμόδιες για τη διαχείριση και τον έλεγχο του ΣΣ ΚΑΠ, οι οποίες βρίσκονται σε αλληλεξάρτηση και είναι διαρθρωμένες με συγκεκριμένη οργανωτική δομή.

Πεδίο εφαρμογής της Τεχνικής Βοήθειας

Η Τεχνική Βοήθεια (ΤΒ) αφορά δράσεις προετοιμασίας, διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης, διοικητικής υποστήριξης, δικτύωσης, ελέγχων, ενημέρωσης, πληροφόρησης και δημοσιότητας κ.ά. Οι ανωτέρω δράσεις επιτυγχάνονται ενδεικτικά με τις ακόλουθες ενέργειες:
- Εκπόνηση μελετών - εμπειρογνωμοσυνών - ερευνών
- Πληροφοριακά Συστήματα λοιπές ενέργειες τεχνικής υποστήριξης
- Γενικές Υποστηρικτικές ενέργειες
- Ενέργειες Αξιολόγησης
- Δράσεις ελέγχων
- Κατάρτιση των εμπλεκομένων φορέων του ΣΣ ΚΓΠ
- Επικοινωνία, Προβολή και Πληροφόρηση
- Υπηρεσίες Συμβούλων

Προ-απαιτούμενες ενέργειες

Για την υλοποίηση των διαδικασιών του παρόντος απαιτούνται οι παρακάτω ενέργειες:
- Η έκδοση/επικαιροποίηση απόφασης από τον Αναπληρωτή Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών στην οποία καθορίζονται οι διαδικασίες κατάρτισης, έγκρισης και υλοποίησης προγραμμάτων τεχνικής βοήθειας, διαδικασίες δημιουργίας ]και διατήρησης καταλόγων προμηθευτών για την ανάθεση και υλοποίηση ενεργειών Τεχνικής Βοήθειας.
- Η έκδοση του ετήσιου προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ.
- Η έκδοση αποφάσεων ορισμού Ενδιάμεσων Φορέων (ΕΦ) των παραπάνω παρεμβάσεων και ανάθεση καθηκόντων σε αυτούς, σύμφωνα με το άρθρο 63 παρ. 5 και το άρθρο 13 παρ. 15 του ν. 4914/2022, όπως ισχύει κάθε φορά και όπου απαιτείται.

Κεφάλαιο 1: Διαδικασίες διαχείρισης αιτήσεων στήριξης
Διαδικασία 1.1: Έκδοση πρόσκλησης

Περιγραφή Διαδικασίας

Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ εκδίδει πρόσκληση προς τους δυνητικούς δικαιούχους Τεχνικής Βοήθειας για την υποβολή αιτήσεων στήριξης. Η πρόσκληση υπογράφεται από τον/την Γενική Γραμματέα Ενωσιακών Πόρων και Υποδομών. Η πρόσκληση είναι ανοιχτή και ο κάθε δυνητικός δικαιούχος δύναται να υποβάλλει αίτηση στήριξης σύμφωνα με όσα περιγράφονται στην εν λόγω πρόσκληση.

Η πρόσκληση απευθύνεται σε δυνητικούς δικαιούχους όπως οι Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης και Εφαρμογής του ΣΣ ΚΑΠ, η ΑΑΔΕ, η ΜΟΔ ΑΕ και οι Ενδιάμεσοι Φορείς.

Δημοσίευση πρόσκλησης

Η πρόσκληση αναρτάται στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» και στην ιστοσελίδα της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ.

Διαδικασία 1.2: Υποβολή αίτησης στήριξης
Περιγραφή Διαδικασίας

Οι δυνητικοί δικαιούχοι υποβάλλουν αιτήσεις στήριξης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην αντίστοιχη πρόσκληση.

Το περιεχόμενο της αίτησης στήριξης περιλαμβάνει ενδεικτικά:
- Στοιχεία δυνητικού δικαιούχου
- Περιγραφή φυσικού αντικειμένου
- Περιγραφή οικονομικού αντικειμένου
- Απαιτούμενα δικαιολογητικά

Υποβολή αίτησης σε κατάλληλο πληροφοριακό σύστημα

Οι αιτήσεις στήριξης υποβάλλονται από τον δυνητικό δικαιούχο, σύμφωνα με τους όρους της πρόσκλησης, ηλεκτρονικά στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΟΠΣΚΑΠ). Κατά την περίοδο πριν την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας του ΟΠΣΚΑΠ, οι αιτήσεις κατατίθενται χειρόγραφα, σύμφωνα με τους όρους της Πρόσκλησης, και εν συνεχεία καταχωρίζονται από τον δικαιούχο στο ΟΠΣΚΑΠ μετά την ενεργοποίησή του.

Διαδικασία 1.3: Διοικητικός έλεγχος αιτήσεων στήριξης

Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ αξιολογεί τις αιτήσεις στήριξης που έχουν υποβληθεί σύμφωνα με όσα περιγράφονται στην σχετική πρόσκληση και ενημερώνει το ΟΠΣΚΑΠ. Κατά την περίοδο πριν την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας του ΟΠΣΚΑΠ, οι αξιολογήσεις πραγματοποιούνται χειρόγραφα, σύμφωνα με τους όρους της Πρόσκλησης, και εν συνεχεία καταχωρίζονται από την ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ στο ΟΠΣΚΑΠ μετά την ενεργοποίησή του.

Ο κάθε δυνητικός δικαιούχος ενημερώνεται για το αποτέλεσμα της αξιολόγησης μέσω του κατάλληλου πληροφοριακού συστήματος ή με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο, με ευθύνη της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ.

Υποβολή ενδικοφανών προσφυγών επί των αποτελεσμάτων

Οι δυνητικοί δικαιούχοι που υπέβαλαν αιτήσεις στήριξης δύνανται να υποβάλουν ενδικοφανή προσφυγή μέσω του ΟΠΣΚΑΠ κατά των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης, εντός προκαθορισμένης ημερομηνίας που προβλέπεται στην σχετική πρόσκληση. Κατά την περίοδο πριν την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας του ΟΠΣΚΑΠ, οι ενδικοφανείς προσφυγές κατατίθενται χειρόγραφα, σύμφωνα με τους όρους της πρόσκλησης, και εν συνεχεία καταχωρίζονται από τον δικαιούχο στο ΟΠΣΚΑΠ μετά την ενεργοποίησή του.

Τα αποτελέσματα εξέτασης των ενδικοφανών προσφυγών κοινοποιούνται ηλεκτρονικά στους δυνητικούς δικαιούχους με ευθύνη της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ.

Διαδικασία 1.4: Ένταξη πράξεων
Περιγραφή Διαδικασίας

Για τις αιτήσεις που επιλέχθηκαν προς στήριξη εκδίδεται απόφαση ένταξης πράξεων η οποία αναρτάται στο πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ», στην ιστοσελίδα της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ και στο ΟΠΣΚΑΠ.

Η απόφαση ένταξης πράξεων τροποποιείται σε κάθε επόμενη συμπερίληψη νέων αιτήσεων στήριξης και ενημερώνεται παράλληλα το ΠΔΕ (Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων) και το ΟΠΣΚΑΠ με ευθύνη της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ.

Μετά την έκδοση των αποφάσεων ένταξης και την εγγραφή της κάθε πράξης στο ΠΔΕ, οι δικαιούχοι προβαίνουν στις διαδικασίες ανάθεσης και υλοποίησης των έργων έτσι όπως περιγράφονται στις σχετικές αποφάσεις ένταξης και σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις και την Τεχνική Βοήθεια.

Διαδικασία 1.5: Τροποποίηση ενταγμένων πράξεων
Περιγραφή Διαδικασίας

Οι δικαιούχοι έχουν δικαίωμα υποβολής αίτησης τροποποίησης σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στην πρόσκληση. Η αίτηση τροποποίησης υποβάλλεται από τον δικαιούχο στο ΟΠΣΚΑΠ. Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ελέγχει και αξιολογεί προς έγκριση ή απόρριψη το αίτημα τροποποίησης. Κατά την περίοδο πριν την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας του ΟΠΣΚΑΠ, οι αιτήσεις τροποποίησης και οι αξιολογήσεις τους πραγματοποιούνται χειρόγραφα, σύμφωνα με τους όρους της Πρόσκλησης, και εν συνεχεία καταχωρίζονται στο ΟΠΣΚΑΠ από τον δικαιούχο και την ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ αντίστοιχα, μετά την ενεργοποίησή του.

Καταχώριση στο πληροφοριακό σύστημα

Οι εντάξεις πράξεων καταχωρίζονται στο πληροφοριακό σύστημα ΟΠΣΚΑΠ.

Κεφάλαιο 2: Διαδικασίες Διαχείρισης Δημοσίων Συμβάσεων

Διαδικασία 2.1: Προέγκριση διακήρυξης
Σκοπός

Σκοπός της διαδικασίας είναι ο έλεγχος νομιμότητας της διαδικασίας διακήρυξης δημόσιας σύμβασης έργου τεχνικής βοήθειας, σύμφωνα με το ισχύον εθνικό και ενωσιακό δίκαιο καθώς και η επιβεβαίωση της τήρησης των αρχών της ίσης μεταχείρισης, απαγόρευσης των διακρίσεων, διαφάνειας, ελεύθερης κυκλοφορίας και του ανταγωνισμού.

Περιγραφή Διαδικασίας

1. Η διαδικασία εφαρμόζεται πριν τη διενέργεια της δημοσίευσης της διακήρυξης του έργου από τα αρμόδια όργανα.

2. Αφορά δημόσιες συμβάσεις άνω των 60.000 ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ που διενεργούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν.4412/2016.

3. Ο έλεγχος διενεργείται μέσω του ΟΠΣΚΑΠ, από την αρμόδια Μονάδα της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ.

4. Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για τη διενέργεια του ελέγχου, καθώς και η υποχρέωση ηλεκτρονικής ή ταχυδρομικής υποβολής τους από το δικαιούχο αποτυπώνονται στο ΟΠΣΚΑΠ.

Υποβολή αιτήματος από τον δικαιούχο

Ο δικαιούχος υποβάλλει μέσω του ΟΠΣΚΑΠ αίτημα για την εξέταση της διαδικασίας διακήρυξης, συνοδευόμενο από τα απαραίτητα δικαιολογητικά όπως αυτά έχουν αποτυπωθεί στο ΟΠΣΚΑΠ.

Ταυτόχρονα ο δικαιούχος οφείλει να αποστείλει στην αρμόδια Μονάδα της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ που διενεργεί τον έλεγχο, το αίτημα προέγκρισης διακήρυξης, με συμπληρωμένη τη σχετική Λίστα Ελέγχου, καθώς και τυχόν επιπλέον δικαιολογητικά που δεν υποβάλλονται ηλεκτρονικά.

Εξέταση αιτήματος- Έκδοση θετικής ή αρνητικής γνώμης

Η αρμόδια Μονάδα της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ που διενεργεί τον έλεγχο εξετάζει το αίτημα με βάση το ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, τους όρους της απόφασης ένταξης της πράξης και το υποβληθέν σχέδιο διακήρυξης. Τα αποτελέσματα της εξέτασης αποτυπώνονται στη Λίστα Ελέγχου Σχεδίου Διακήρυξης.

Κατά την εξέταση του αιτήματος δύνανται να προκύψουν οι ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Ανάγκη υποβολής συμπληρωματικών ή διορθωτικών στοιχείων

Εφόσον το αίτημα δεν συνοδεύεται από το σύνολο των απαιτούμενων δικαιολογητικών ή τα υποβληθέντα στοιχεία παρουσιάζουν ελλείψεις, ασάφειες ή χρήζουν διορθώσεων/τροποποιήσεων, η αρμόδια Μονάδα ενημερώνει τον δικαιούχο για τις απαιτούμενες ενέργειες.

Ο δικαιούχος υποβάλλει τα συμπληρωματικά ή διορθωμένα στοιχεία και, όπου απαιτείται, αποστέλλει στην αρμόδια Μονάδα τα δικαιολογητικά που δεν υποβάλλονται ηλεκτρονικά. Μετά την επανυποβολή, η εξέταση του αιτήματος συνεχίζεται.

β) Έκδοση θετικής γνώμης

Εφόσον από την εξέταση του αιτήματος προκύπτει ότι η διαδικασία ανάθεσης και το σχέδιο διακήρυξης συμμορφώνονται με το ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο, τους όρους της απόφασης ένταξης της πράξης και τις απαιτήσεις του προγράμματος, η αρμόδια Μονάδα διατυπώνει θετική γνώμη επί της διαδικασίας με την οποία θα προκηρυχθεί το υποέργο και ενημερώνει σχετικά τον δικαιούχο.

γ) Έκδοση αρνητικής γνώμης

Εφόσον, μετά την ολοκλήρωση της εξέτασης και λαμβάνοντας υπόψη τυχόν συμπληρωματικά ή διορθωτικά στοιχεία που έχουν υποβληθεί, διαπιστωθούν ουσιώδεις αποκλίσεις ή παραβάσεις του ισχύοντος θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου ή των όρων ένταξης της πράξης, οι οποίες δεν επιτρέπουν τη διατύπωση θετικής γνώμης, η αρμόδια Μονάδα διατυπώνει αρνητική γνώμη και ενημερώνει τον δικαιούχο.

Η αρνητική γνώμη συνοδεύεται από επαρκή αιτιολόγηση και αναφορά των λόγων που οδήγησαν στην απόρριψη του αιτήματος. Ο δικαιούχος δύναται, εφόσον αυτό είναι εφικτό, να προβεί στις απαραίτητες τροποποιήσεις και να υποβάλει νέο αίτημα προέγκρισης διακήρυξης.

Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΚΑΠ

Με την προσθήκη υποέργου στο ΟΠΣΚΑΠ από τον δικαιούχο, δημιουργείται αυτόματα από το ΟΠΣΚΑΠ πεδίο «αίτηση έγκρισης διακήρυξης». Ο δικαιούχος συμπληρώνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία και επισυνάπτει όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την πληρότητα του αιτήματος και το υποβάλλει οριστικά.

Το αποτέλεσμα της εξέτασης του αιτήματος, καταχωρίζεται στο ΟΠΣΚΑΠ από την αρμόδια Μονάδα της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ που διενεργεί τον έλεγχο. Με την οριστικοποίηση της αξιολόγησης της αίτησης έγκρισης διακήρυξης, ενημερώνεται ο δικαιούχος για το αποτέλεσμά της με κάθε πρόσφορο τρόπο (ταχυδρομικά, e-mail, αυτόματα από το ΟΠΣΚΑΠ κ.λπ.).

Διαδικασία 2.2: Έγκριση σχεδίου σύμβασης/τροποποίησης σύμβασης

Σκοπός

Σκοπός της διαδικασίας είναι η επιβεβαίωση της τήρησης της αρχής της νομιμότητας στη διαδικασία ανάληψης νομικής δέσμευσης έργου τεχνικής βοήθειας, σύμφωνα με το ισχύον εθνικό και ενωσιακό δίκαιο και η

τήρηση των αρχών της ίσης μεταχείρισης, απαγόρευσης των διακρίσεων, διαφάνειας, ελεύθερης κυκλοφορίας και του ανταγωνισμού καθ’ όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Περιγραφή Διαδικασίας

1. Η διαδικασία εφαρμόζεται πριν την ανάληψη νομικής δέσμευσης για τα έργα τεχνικής βοήθειας.

2. Αφορά δημόσιες συμβάσεις άνω των 60.000 ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ που διενεργούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο ν.4412/2016.

3. Ο έλεγχος διενεργείται μέσω του ΟΠΣΚΑΠ, από την αρμόδια Μονάδα της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ. Τα απαιτούμενα δικαιολογητικά για τη διενέργεια του ελέγχου, καθώς και η υποχρέωση ηλεκτρονικής ή ταχυδρομικής υποβολής τους από το δικαιούχο αποτυπώνονται στο ΟΠΣΚΑΠ με ευθύνη της αρμόδιας Μονάδα της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ

Υποβολή αιτήματος από τον δικαιούχο

Ο δικαιούχος υποβάλλει, μέσω του ΟΠΣΚΑΠ, αίτημα για την εξέταση της διαδικασίας ανάληψης νομικής δέσμευσης, συνοδευόμενο από τα απαραίτητα δικαιολογητικά όπως αυτά έχουν αποτυπωθεί στο ΟΠΣΚΑΠ.

Ταυτόχρονα ο δικαιούχος οφείλει να αποστείλει στην αρμόδια Μονάδα της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ που διενεργεί τον έλεγχο, το αίτημα, με συμπληρωμένη τη σχετική Λίστα Ελέγχου, καθώς και τυχόν επιπλέον δικαιολογητικά που δεν υποβάλλονται ηλεκτρονικά.

Εξέταση αιτήματος- Έκδοση θετικής ή αρνητικής γνώμης

Η αρμόδια Μονάδα που διενεργεί τον έλεγχο εξετάζει το αίτημα με βάση το ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, τους όρους της απόφασης ένταξης της πράξης και το υποβληθέν σχέδιο σύμβασης. Τα αποτελέσματα της εξέτασης αποτυπώνονται στη σχετική Λίστα Ελέγχου.

Κατά την εξέταση του αιτήματος δύνανται να προκύψουν οι ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Ανάγκη υποβολής συμπληρωματικών ή διορθωτικών στοιχείων

Εφόσον το αίτημα δεν συνοδεύεται από το σύνολο των απαιτούμενων δικαιολογητικών ή τα υποβληθέντα στοιχεία παρουσιάζουν ελλείψεις, ασάφειες ή χρήζουν διορθώσεων/τροποποιήσεων, η αρμόδια Μονάδα ενημερώνει τον δικαιούχο για τις απαιτούμενες ενέργειες.

Ο δικαιούχος υποβάλλει τα συμπληρωματικά ή διορθωμένα στοιχεία και, όπου απαιτείται, αποστέλλει στην αρμόδια Μονάδα τα δικαιολογητικά που δεν υποβάλλονται ηλεκτρονικά. Μετά την επανυποβολή, η εξέταση του αιτήματος συνεχίζεται.

β) Έκδοση θετικής γνώμης

Εφόσον από την εξέταση του αιτήματος προκύπτει ότι το σχέδιο σύμβασης/τροποποίησης σύμβασης συμμορφώνονται με το ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο, τους όρους της απόφασης ένταξης της πράξης και τις απαιτήσεις του προγράμματος, η αρμόδια Μονάδα διατυπώνει θετική γνώμη και ενημερώνει σχετικά τον δικαιούχο.

γ) Έκδοση αρνητικής γνώμης

Εφόσον, μετά την ολοκλήρωση της εξέτασης και λαμβάνοντας υπόψη τυχόν συμπληρωματικά ή διορθωτικά στοιχεία που έχουν υποβληθεί, διαπιστωθούν ουσιώδεις αποκλίσεις ή παραβάσεις του ισχύοντος θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου ή των όρων ένταξης της πράξης, οι οποίες δεν επιτρέπουν τη διατύπωση θετικής γνώμης, η αρμόδια Μονάδα διατυπώνει αρνητική γνώμη και ενημερώνει τον δικαιούχο.

Η αρνητική γνώμη συνοδεύεται από επαρκή αιτιολόγηση και αναφορά των λόγων που οδήγησαν στην απόρριψη του αιτήματος. Ο δικαιούχος δύναται, εφόσον αυτό είναι εφικτό, να προβεί στις απαραίτητες τροποποιήσεις και να υποβάλει νέο αίτημα προέγκρισης σύμβασης/τροποποίησης σύμβασης.

Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΚΑΠ

Με την οριστικοποίηση της αξιολόγησης του αιτήματος προέγκρισης σύμβασης/τροποποίησης σύμβασης και εφόσον αυτό είναι θετικό, δημιουργείται αυτόματα από το ΟΠΣΚΑΠ πεδίο: «αίτηση έγκρισης ανάληψης νομικής δέσμευσης». Ο δικαιούχος συμπληρώνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία, επισυνάπτει όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά για την πληρότητα του αιτήματος και το υποβάλλει οριστικά.

Η αρμόδια Μονάδα της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ προβαίνει σε εξέταση του αιτήματος. Το αποτέλεσμα της εξέτασης καταχωρίζεται στο ΟΠΣΚΑΠ. Με την οριστικοποίηση της αξιολόγησης της αίτησης έγκρισης σχεδίου σύμβασης/τροποποίησης σύμβασης, ενημερώνεται ο δικαιούχος για το αποτέλεσμά της με κάθε πρόσφορο μέσο (ταχυδρομικά, e- mail, αυτόματα από το ΟΠΣΚΑΠ κ.λπ.).

Διαδικασία 2.3: Έγκριση νομικής δέσμευσης

α. Έγκριση νομικής δέσμευσης για δημόσιες συμβάσεις άνω των 60.000 ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ που διενεργούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ν. 4412/2016

Με την οριστικοποίηση της θετικής αξιολόγησης της αίτησης έγκρισης σχεδίου σύμβασης, δημιουργείται αυτόματα από το ΟΠΣΚΑΠ πεδίο: «νομικής δέσμευσης». Ο δικαιούχος θα πρέπει να συμπληρώνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία, να επισυνάψει όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά εφόσον απαιτούνται για την πληρότητα του αιτήματος και να το υποβάλλει οριστικά.

Στο πεδίο της αξιολόγησης, ο δικαιούχος έχει αποκλειστικά την ευθύνη καταχώρησης των αποτελεσμάτων μετά την ολοκλήρωση της ανάθεσης ή κατακύρωσης του έργου. Προς τούτο, ο δικαιούχος καταχωρίζει στο ΟΠΣΚΑΠ όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά εφόσον απαιτούνται και προβαίνει στην οριστική υποβολή της νομικής δέσμευσης.

β. Έγκριση νομικής δέσμευσης για δημόσιες συμβάσεις του άρθρου 118 και 119 του ν. 4412/2016.

Με την προσθήκη υποέργων στο ΟΠΣΚΑΠ από τον δικαιούχο, δημιουργείται αυτόματα από το ΟΠΣΚΑΠ πεδίο: «νομικής δέσμευσης». Ο δικαιούχος θα πρέπει να συμπληρώνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία, να επισυνάψει όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά εφόσον απαιτούνται για την πληρότητα του αιτήματος και το υποβάλλει οριστικά.

Στο πεδίο της αξιολόγησης, ο δικαιούχος έχει αποκλειστικά την ευθύνη καταχώρησης των αποτελεσμάτων μετά την έκδοση της σχετικής απόφασης κατακύρωσης ή ανάθεσης του έργου. Προς τούτο, ο δικαιούχος καταχωρίζει στο ΟΠΣΚΑΠ όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά εφόσον απαιτούνται και προβαίνει στην οριστική υποβολή της νομικής δέσμευσης.

Διαδικασία 2.4: Τροποποίηση νομικής δέσμευσης

α. Τροποποίηση νομικής δέσμευσης για δημόσιες συμβάσεις άνω των 60.000 ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ που διενεργούνται σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ν. 4412/2016

Σε κάθε περίπτωση τροποποίησης της αναληφθείσας νομικής δέσμευσης, ο δικαιούχος καταχωρίζει στο ΟΠΣΚΑΠ τα στοιχεία της τροποποίησης της νομικής δέσμευσης. Η καταχώριση επέχει θέση ενημέρωσης του ΟΠΣΚΑΠ για την τροποποίηση της νομικής δέσμευσης.

Στο πεδίο της αξιολόγησης, ο δικαιούχος έχει αποκλειστικά την ευθύνη καταχώρησης των αποτελεσμάτων της τροποποίησης της νομικής δέσμευσης.

Προς τούτο, ο δικαιούχος καταχωρίζει στο ΟΠΣΚΑΠ όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά, εφόσον απαιτούνται και προβαίνει στην οριστική υποβολή της νομικής δέσμευσης.

β. Τροποποίηση νομικής δέσμευσης για δημόσιες συμβάσεις του άρθρου 118 και 119 του ν. 4412/2016.

Ο δικαιούχος καταχωρίζει στο ΟΠΣΚΑΠ τα στοιχεία της τροποποίησης της νομικής δέσμευσης. Η καταχώριση επέχει θέση ενημέρωσης του ΟΠΣΚΑΠ για την τροποποίηση της νομικής δέσμευσης.

Στο πεδίο της αξιολόγησης, ο δικαιούχος έχει αποκλειστικά την ευθύνη καταχώρησης των αποτελεσμάτων της τροποποίησης της νομικής δέσμευσης.

Προς τούτο, ο δικαιούχος καταχωρίζει στο ΟΠΣΚΑΠ όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά εφόσον απαιτούνται και προβαίνει στην οριστική υποβολή της νομικής δέσμευσης.

Κεφάλαιο 3: Διαδικασίες διαχείρισης αιτήσεων πληρωμής και ελέγχου

Διαδικασία 3.1: Υποβολή αίτησης πληρωμής
Περιγραφή Διαδικασίας

Οι δικαιούχοι των ενταγμένων πράξεων υποβάλλουν αίτηση πληρωμής εντός των προβλεπόμενων στην υπό στοιχεία Α1127/22.6.2026 απόφαση του Διοικητή της ΑΑΔΕ «Διαδικασία πληρωμής Τεχνικής Βοήθειας (ΤΒ) του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ) 2023-2027) (Β’4363), και τυχόν διευκρινιστικές εγκυκλίους. Κατά την περίοδο πριν την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας του ΟΠΣΚΑΠ, οι αιτήσεις πληρωμής κατατίθενται χειρόγραφα, σύμφωνα με τους όρους της Πρόσκλησης, και εν συνεχεία καταχωρίζονται από τον δικαιούχο στο ΟΠΣΚΑΠ μετά την ενεργοποίησή του.

Η αίτηση πληρωμής, ανάλογα με το αντικείμενο και σύμφωνα με τα οριζόμενα στην εγκύκλιο, συνοδεύεται με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά και παραστατικά και υποβάλλεται μέσω του ΟΠΣΚΑΠ στην ΑΑΔΕ ή στον Φορέα στον οποίο έχει ανατεθεί η αρμοδιότητα. Κατά την περίοδο πριν την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας του ΟΠΣΚΑΠ και μέχρι την έκδοση των ως άνω οι αιτήσεις πληρωμής θα υποβάλλονται αρμοδίως και θα συνοδεύονται από τα αντίστοιχα δικαιολογητικά που προβλέπονται στην εγκύκλιο πληρωμών για το ΣΣΚΑΠ 2023-2027.

Διαδικασία 3.2: Διοικητικός έλεγχος και έγκριση αιτήσεων πληρωμής
Περιγραφή Διαδικασίας

Η ΑΑΔΕ ή ο Φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί η αρμοδιότητα διενεργεί διοικητικό έλεγχο της αίτησης πληρωμής που υποβάλλεται από τον δικαιούχο, αναγνωρίζει και εκκαθαρίζει τις δαπάνες σύμφωνα με τα

οριζόμενα στην υπό στοιχεία Α1127/22.6.2026 απόφαση του Διοικητή της ΑΑΔΕ «Διαδικασία πληρωμής Τεχνικής Βοήθειας (ΤΒ) του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ) 2023-2027) (Β’4363)..

Η ΑΑΔΕ ή ο Φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί η αρμοδιότητα καταχωρίζει στο ΟΠΣΚΑΠ το αποτέλεσμα του διοικητικού ελέγχου.

Η ΑΑΔΕ ή ο Φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί η αρμοδιότητα συγκεντρώνει τις αιτήσεις πληρωμής όπως έχουν διαμορφωθεί και εγκριθεί με το διοικητικό έλεγχο σε κατάλληλες παρτίδες πληρωμής.

Διαδικασία 3.3: Καταβολή δημόσιας ενίσχυσης

Σκοπός

Σκοπός της διαδικασίας είναι η πραγματοποίηση των απαραίτητων ενεργειών για την καταβολή της ενίσχυσης στον δικαιούχο.

Προ-απαιτούμενες ενέργειες

Απαιτείται η ολοκλήρωση του διοικητικού ελέγχου και η έγκριση της αίτησης πληρωμής σύμφωνα με τη διαδικασία 3.2.

Περιγραφή Διαδικασίας

Για τις πράξεις που χρηματοδοτούνται από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ εκδίδει απόφαση έγκρισης διάθεσης πίστωσης, με την οποία εγκρίνεται το συνολικό ποσό για την καταβολή των ενισχύσεων σε δικαιούχους, όπως προκύπτει είτε από τους πραγματοποιηθέντες διοικητικούς ελέγχους είτε με βάση τις προβλέψεις πληρωμών της ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ ή του φορέα στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα.

Επιπλέον στην εν λόγω απόφαση αναγράφονται, κατ’ ελάχιστο, η Συλλογική Απόφαση (Σ.Α.Ε.), ο ενάριθμος (Κ.Α.Ε.) και ο τίτλος του έργου στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Η απόφαση αποστέλλεται στη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του ΥπΑΑΤ, για τις δικές της ενέργειες, και καταχωρίζεται στο ΟΠΣΚΑΠ.

Η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του ΥπΑΑΤ, σε συνέχεια της ως άνω απόφασης, εκδίδει εντολή κατανομής πίστωσης με την οποία μεταφέρονται οι πιστώσεις στον Ειδικό Λογαριασμό Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (ΕΛΕΓΕΠ). Την εντολή αυτή διαβιβάζει στην Τράπεζα της Ελλάδος, την αναρτά στο Πρόγραμμα «ΔΙΑΥΓΕΙΑ» και την καταχωρίζει στο ΟΠΣΚΑΠ.

Ανά παρτίδα πληρωμής δημιουργείται φάκελος πληρωμής σύμφωνα με τα αναγραφόμενα στην Απόφαση Α1127/22.6.2026 του Διοικητή της ΑΑΔΕ με θέμα «Διαδικασία πληρωμής Τεχνικής Βοήθειας (ΤΒ) του Στρατηγικού Σχεδίου Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ) 2023-2027) (Β’4363). Η ΑΑΔΕ, μετά τη λήψη του φακέλου πληρωμής, επιβεβαιώνει την πληρότητα και νομιμότητα των περιεχομένων δικαιολογητικών και τον προωθεί για την πραγματοποίηση της πληρωμής.

Η εκτέλεση της πληρωμής πραγματοποιείται με την έκδοση εντολής πληρωμής από την αρμόδια διεύθυνση της ΑΑΔΕ, μετά τη διενέργεια των απαραίτητων λογιστικών ελέγχων.

Καταχωρίσεις στο ΟΠΣΚΑΠ

Η ΑΑΔΕ ή ο εξουσιοδοτημένος φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα καταχωρίζει τα στοιχεία της απόφασης έγκρισης διάθεσης πίστωσης.

Η Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του ΥπΑΑΤ καταχωρίζει στο ΟΠΣΚΑΠ την εντολή κατανομής πίστωσης.

Η ΑΑΔΕ ή ο εξουσιοδοτημένος φορέας στον οποίο ανατίθενται καθήκοντα καταχωρίζει έγκριση για κάθε παρτίδα που δημιουργήθηκε κατά το διοικητικό έλεγχο των αιτήσεων πληρωμής.

Μετά την καταβολή της ενίσχυσης, η ΑΑΔΕ καταχωρίζει για κάθε αίτηση πληρωμής τα στοιχεία της αντίστοιχης εντολής πληρωμής.

Κεφάλαιο 4. Διαδικασίες Ολοκλήρωσης Πράξεων Τεχνικής Βοήθειας

Διαδικασία 4.1: Ολοκλήρωση πράξης

Περιγραφή Διαδικασίας

Με την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της πράξης ο δικαιούχος αποστέλλει στην ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ βεβαίωση ολοκλήρωσης της πράξης με επισυναπτόμενο το τεχνικό δελτίο.

Η ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ λαμβάνοντας υπόψη την βεβαίωση ολοκλήρωσης της πράξης καθώς και άλλων απαραίτητων στοιχείων εκδίδει την απόφαση ολοκλήρωσης πράξης και ενημερώνει το ΟΠΣΚΑΠ. Κατά την περίοδο πριν την έναρξη της παραγωγικής λειτουργίας του ΟΠΣΚΑΠ, εκδίδονται οι αποφάσεις ολοκλήρωσης και εν συνεχεία καταχωρίζονται στο ΟΠΣΚΑΠ από την ΕΥΔ ΣΣ ΚΑΠ μετά την ενεργοποίησή του.

Στην απόφαση ολοκλήρωσης της πράξης επισυνάπτεται η ανωτέρω βεβαίωση ολοκλήρωσης με το τελικό τεχνικό δελτίο και ενημερώνεται παράλληλα το Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων ΠΔΕ.

Καταχώριση στο πληροφοριακό σύστημα

Οι αποφάσεις ολοκλήρωσης των πράξεων καταχωρίζονται στο ΟΠΣΚΑΠ.».

11. Μετά το 2ο εδάφιο της ενότητας «Περιγραφή Διαδικασίας», της Διαδικασίας ΙΙ.1.4 «Μέτρα πρόληψης και καταπολέμησης της απάτης», του Παραρτήματος IV.2, προστίθεται το εδάφιο:

«Στο πλαίσιο της ανωτέρω διαδικασίας δύναται να εφαρμόζεται προσέγγιση ανάλυσης κινδύνου (risk-based approach), η οποία βασίζεται στην αξιοποίηση διαθέσιμων διοικητικών και πληροφοριακών δεδομένων για τον εντοπισμό περιπτώσεων αυξημένου κινδύνου, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση και τα χαρακτηριστικά των παρεμβάσεων.

Για την υποστήριξη της διαδικασίας αυτής δύναται να αξιοποιούνται εξειδικευμένα εργαλεία ανάλυσης κινδύνου, όπως το Arachne, τα οποία παρέχουν ενδείξεις σχετικά με πιθανούς κινδύνους απάτης, συγκρούσεων συμφερόντων ή μη συνήθων διοικητικών προτύπων.

Τα αποτελέσματα των εργαλείων αυτών έχουν ενδεικτικό χαρακτήρα και αξιοποιούνται, κατά περίπτωση, συμπληρωματικά προς τους προβλεπόμενους διοικητικούς και επιτόπιους ελέγχους, στο πλαίσιο συνολικής εκτίμησης των διαθέσιμων στοιχείων.».

12. Στο τέλος της ενότητας «Περιγραφή Διαδικασίας», της Διαδικασία ΙΙ.1.5 «Καταγγελίες, Σύγκρουση συμφερόντων», του Παραρτήματος IV.2, προστίθεται το εδάφιο:

«Κατά τη διερεύνηση των καταγγελιών δύναται να αξιοποιούνται διαθέσιμα διοικητικά και πληροφοριακά δεδομένα, καθώς και εργαλεία ανάλυσης κινδύνου, όπως το Arachne, με σκοπό την υποστήριξη της αξιολόγησης των σχετικών ενδείξεων και τη διασταύρωση των στοιχείων.».

13. Στο τέλος της ενότητας «Περιγραφή Διαδικασίας», της Διαδικασία ΙΙ.1.6 «Σύγκρουση συμφερόντων», του Παραρτήματος IV.2, προστίθεται το εδάφιο:

«Για την υποστήριξη της πρόληψης και του εντοπισμού περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων δύναται να αξιοποιούνται διαθέσιμα δεδομένα και εργαλεία ανάλυσης σχέσεων μεταξύ οικονομικών φορέων, όπως το Arachne, τα οποία συμβάλλουν στον εντοπισμό πιθανών συσχετίσεων μεταξύ δικαιούχων, αναδόχων, οργάνων αξιολόγησης/ελέγχου και λοιπών εμπλεκόμενων μερών.».

14. Στο τέλος του Τίτλου ΙΙ του Παραρτήματος IV.2 προστίθενται οι Διαδικασίες ΙΙ.1.8 «Έλεγχος διπλής χρηματοδότησης και υπεραντιστάθμισης», ΙΙ.1.9 «Έλεγχος τεχνητών συνθηκών ένταξης» και ΙΙ.1.10 «Επαλήθευση του εύλογου κόστους των δαπανών», ως ακολούθως:

«Διαδικασία ΙΙ.1.8 Έλεγχος διπλής χρηματοδότησης και υπεραντιστάθμισης

Σκοπός, πεδίο εφαρμογής και γενικές αρχές

Η παρούσα μεθοδολογία καθορίζει το πλαίσιο διενέργειας των διοικητικών επαληθεύσεων για την πρόληψη, τον εντοπισμό, τη διερεύνηση και την τεκμηρίωση περιπτώσεων διπλής χρηματοδότησης και υπεραντιστάθμισης κατά την υλοποίηση πράξεων που χρηματοδοτούνται από ενωσιακούς ή εθνικούς πόρους.

Για τις παρεμβάσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, νομική βάση του ελέγχου είναι:

- το άρθρο 36 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116, σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της ΚΑΠ,
- το άρθρο 63§9 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060
- τα άρθρα 33 και 191 του Κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 («Δημοσιονομικός Κανονισμός»), ο οποίος καθορίζει τις γενικές αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης
- τα άρθρα 42, 49 και 59 του ν. 4914/2022 «Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027».

Η μεθοδολογία εφαρμόζεται σε όλες τις πράξεις που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου, ανεξάρτητα από τη μορφή της δημόσιας χρηματοδότησης, τη μέθοδο υπολογισμού των επιλέξιμων δαπανών ή το στάδιο υλοποίησης της πράξης.

Οι διοικητικές επαληθεύσεις διενεργούνται σύμφωνα με το εφαρμοστέο ενωσιακό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη διαχείριση των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων, τους κανόνες επιλεξιμότητας των δαπανών, τις κρατικές ενισχύσεις, τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση και την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Οι διοικητικές επαληθεύσεις αποσκοπούν ιδίως:

α) στη διασφάλιση ότι η ίδια επιλέξιμη δαπάνη, το ίδιο φυσικό αντικείμενο ή το ίδιο οικονομικό αποτέλεσμα δεν χρηματοδοτείται περισσότερες από μία φορές από δημόσιους πόρους,

β) στη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τους κανόνες που διέπουν τη συνδυασμένη χορήγηση δημόσιας χρηματοδότησης, συμπεριλαμβανομένων, όπου εφαρμόζονται, των κανόνων σώρευσης κρατικών ενισχύσεων,

γ) στην αποτροπή περιπτώσεων υπεραντιστάθμισης,

δ) στη διασφάλιση πλήρους, επαρκούς και επαληθεύσιμου ίχνους ελέγχου (audit trail),

ε) στην προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ελληνικού Δημοσίου.

Οι διοικητικές επαληθεύσεις διενεργούνται σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, της αναλογικότητας, της αντικειμενικότητας, της ίσης μεταχείρισης, της επαληθευσιμότητας και της ιχνηλασιμότητας. Η έκταση και το βάθος των ελεγκτικών ενεργειών προσαρμόζονται στα χαρακτηριστικά της πράξης και στο επίπεδο κινδύνου που παρουσιάζει, χωρίς να παραλείπονται οι υποχρεωτικές επαληθεύσεις που προβλέπονται στο παρόν κεφάλαιο.

Κατά τη διενέργεια των επαληθεύσεων αξιολογούνται συνδυαστικά:

- η ταυτότητα του δικαιούχου και των λοιπών εμπλεκόμενων οικονομικών φορέων,
- η επιλέξιμη δαπάνη ή η εφαρμοζόμενη μέθοδος υπολογισμού της δημόσιας συνεισφοράς,
- το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της πράξης,
- η χρονική περίοδος δημιουργίας ή υλοποίησης της δαπάνης,
- οι πηγές δημόσιας χρηματοδότησης,
- η συνολική ένταση δημόσιας χρηματοδότησης.

Η διαπίστωση διπλής χρηματοδότησης ή υπεραντιστάθμισης βασίζεται στη συνολική αξιολόγηση των διαθέσιμων στοιχείων και των αποτελεσμάτων των διοικητικών επαληθεύσεων και δεν τεκμαίρεται αποκλειστικά από μεμονωμένες ενδείξεις ή αποτελέσματα αυτοματοποιημένων διασταυρώσεων.

Η πρόληψη, ο εντοπισμός και η αντιμετώπιση περιπτώσεων διπλής χρηματοδότησης αποτελούν ευθύνη όλων των αρχών που ασκούν αρμοδιότητες διαχείρισης, διοικητικών επαληθεύσεων, ελέγχου ή πληρωμών στο πλαίσιο του ΣΣ ΚΑΠ.

Οι διοικητικές επαληθεύσεις κατά τα στάδια αξιολόγησης, ένταξης και παρακολούθησης των πράξεων διενεργούνται από τη Διαχειριστική Αρχή ή τον αρμόδιο Ενδιάμεσο Φορέα, σύμφωνα με την απόφαση ανάθεσης καθηκόντων.

Οι διοικητικοί έλεγχοι που προηγούνται της πληρωμής, καθώς και οι επαληθεύσεις που προβλέπονται στο πλαίσιο της διαδικασίας πληρωμών, διενεργούνται από την ΑΑΔΕ ή τον αρμόδιο Εξουσιοδοτημένο Φορέα, σύμφωνα με το εφαρμοστέο θεσμικό πλαίσιο.

Οι ανωτέρω αρχές συνεργάζονται, ανταλλάσσουν πληροφορίες και αξιοποιούν κοινές μεθοδολογίες και εργαλεία ανάλυσης κινδύνου, προκειμένου να διασφαλίζεται η ενιαία εφαρμογή των κανόνων περί διπλής χρηματοδότησης σε όλα τα στάδια υλοποίησης της πράξης.

Μεθοδολογία διοικητικής επαλήθευσης

Η επαλήθευση βασίζεται στη συνολική αξιολόγηση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της πράξης και δεν περιορίζεται αποκλειστικά στην εξέταση των δικαιολογητικών που υποβάλλονται από τον δικαιούχο. Η έκταση και το βάθος του ελέγχου προσαρμόζονται στη φύση της πράξης, στο ύψος της δημόσιας χρηματοδότησης, στην πολυπλοκότητα του αντικειμένου και στο επίπεδο κινδύνου που προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία.

Η διοικητική επαλήθευση εκκινεί με τη συγκέντρωση και αξιολόγηση όλων των διαθέσιμων στοιχείων που σχετίζονται με την πράξη, τον δικαιούχο, τις δηλωθείσες δαπάνες και τις πηγές χρηματοδότησης. Για τον σκοπό αυτό αξιοποιούνται τα πληροφοριακά συστήματα, τα ηλεκτρονικά μητρώα και κάθε άλλη νόμιμα προσβάσιμη πηγή πληροφόρησης, σύμφωνα με τις αρμοδιότητες της Διαχειριστικής Αρχής, την ΑΑΔΕ ή των φορέων στους οποίους έχουν ανατεθεί οι αντίστοιχες αρμοδιότητες.

Η επιλογή των εργαλείων, των πηγών πληροφόρησης και των διασταυρώσεων που αξιοποιούνται κατά τη διοικητική επαλήθευση καθορίζεται από την αρμόδια αρχή, ανάλογα με τη φύση της πράξης, τη διαθεσιμότητα των δεδομένων και την αξιολόγηση κινδύνου και δεν προϋποθέτει την υποχρεωτική χρήση συγκεκριμένου πληροφοριακού συστήματος ή πηγής πληροφόρησης. Οι πληροφορίες που αντλούνται από τα πληροφοριακά συστήματα χρησιμοποιούνται συμπληρωματικά και διασταυρώνονται με τα στοιχεία του φακέλου της πράξης. Τα αποτελέσματα αυτοματοποιημένων διασταυρώσεων ή εργαλείων ανάλυσης κινδύνου, όπως το ARACHNE και συστημάτων ελέγχου διπλής χρηματοδότησης, αποτελούν στοιχεία υποστήριξης της αξιολόγησης κινδύνου και ενδείξεις προς περαιτέρω διερεύνηση.

Κατά τη διοικητική επαλήθευση αξιοποιείται κάθε διαθέσιμη και νόμιμα προσβάσιμη πηγή πληροφοριών, ανάλογα με τη φύση της πράξης, την αξιολόγηση κινδύνου και τη διαθεσιμότητα των σχετικών δεδομένων. Η επιλογή των πηγών πληροφόρησης και η έκταση των διασταυρώσεων καθορίζονται βάσει της εφαρμο-

ζόμενης μεθοδολογίας αξιολόγησης κινδύνου και των διαθέσιμων εργαλείων υποστήριξης των διοικητικών επαληθεύσεων.

Με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία διενεργούνται οι αναγκαίες διασταυρώσεις για την εξακρίβωση της μοναδικότητας της δημόσιας χρηματοδότησης. Οι διασταυρώσεις μπορεί να αφορούν τον δικαιούχο, τους οικονομικούς φορείς, τις επιλέξιμες δαπάνες, το φυσικό αντικείμενο, τα φορολογικά παραστατικά, τις δημόσιες συμβάσεις, τις χρονικές περιόδους υλοποίησης και τις πηγές χρηματοδότησης. Εφόσον προκύψουν ενδείξεις που δεν μπορούν να αξιολογηθούν επαρκώς από τα διαθέσιμα στοιχεία, η αρμόδια αρχή προβαίνει σε συμπληρωματικές επαληθεύσεις ή ζητά πρόσθετες διευκρινίσεις από τον δικαιούχο ή άλλους αρμόδιους φορείς.

Η αξιολόγηση των ευρημάτων πραγματοποιείται με βάση τη συνολική εξέταση του φυσικού αντικειμένου, των επιλέξιμων δαπανών και της δημόσιας χρηματοδότησης και ακολουθεί διαδοχικά τα ακόλουθα στάδια:

α) προσδιορίζεται εάν οι εξεταζόμενες χρηματοδοτήσεις αφορούν το ίδιο φυσικό αντικείμενο, τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες ή το ίδιο οικονομικό αποτέλεσμα,

β) εξετάζεται εάν η παράλληλη χρηματοδότηση επιτρέπεται, σύμφωνα με το εφαρμοστέο κανονιστικό πλαίσιο και, όπου εφαρμόζεται, σύμφωνα με τους κανόνες σώρευσης κρατικών ενισχύσεων, και υπό ποιες προϋποθέσεις,

γ) υπολογίζεται το συνολικό επίπεδο δημόσιας χρηματοδότησης και αξιολογείται η συμμόρφωση με τα ανώτατα ποσοστά έντασης ενίσχυσης και την απαγόρευση υπεραντιστάθμισης,

δ) τεκμηριώνεται η τελική ελεγκτική κρίση ως προς τη συνδρομή ή μη περίπτωσης διπλής χρηματοδότησης, υπέρβασης της έντασης ενίσχυσης ή υπεραντιστάθμισης.

Η τελική κρίση βασίζεται στη συνολική αξιολόγηση όλων των διαθέσιμων στοιχείων και τεκμηριώνεται μέσω τυποποιημένου Φύλλου Διοικητικού Ελέγχου Διπλής Χρηματοδότησης, το οποίο εφαρμόζεται ενιαία σε όλες τις παρεμβάσεις, με δυνατότητα έκδοσης ειδικών συμπληρωματικών φύλλων επαλήθευσης για ιδιαίτερες κατηγορίες πράξεων, χωρίς να μεταβάλλονται οι βασικές αρχές και τα υποχρεωτικά στάδια της μεθοδολογίας που προβλέπονται στο παρόν Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου. Το Φύλλο Διοικητικού Ελέγχου Διπλής Χρηματοδότησης καταχωρίζεται στον διοικητικό φάκελο της πράξης και πρέπει να καθιστά επαληθεύσιμη τη συλλογιστική της αρμόδιας αρχής, τα στοιχεία που συνεκτιμήθηκαν, τις διασταυρώσεις που πραγματοποιήθηκαν, τις απόψεις του δικαιούχου και τους λόγους για τους οποίους επιλέχθηκε το συγκεκριμένο διοικητικό αποτέλεσμα.

Έλεγχος βάσει φορολογικών παραστατικών και φυσικού αντικειμένου

Στις περιπτώσεις όπου η επιλεξιμότητα της δημόσιας δαπάνης τεκμηριώνεται με φορολογικά παραστατικά, η διοικητική επαλήθευση διενεργείται τόσο σε επίπεδο παραστατικών όσο και σε επίπεδο φυσικού αντικειμένου, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι δηλωθείσες δαπάνες αντιστοιχούν στο πραγματικά υλοποιημένο αντικείμενο της πράξης και δεν έχουν αποτελέσει αντικείμενο άλλης δημόσιας χρηματοδότησης κατά παράβαση του εφαρμοστέου θεσμικού πλαισίου.

Η διοικητική επαλήθευση δεν περιορίζεται στην τυπική ταυτοποίηση των φορολογικών παραστατικών, αλλά περιλαμβάνει τη συνολική αξιολόγηση της συναλλαγής, της επιλέξιμης δαπάνης και του φυσικού αντικειμένου της πράξης.

Κατά τη διοικητική επαλήθευση εξετάζονται τα βασικά στοιχεία των φορολογικών παραστατικών, ιδίως η ταυτότητα εκδότη και λήπτη, ο αριθμός και η ημερομηνία έκδοσης, το είδος και η αξία της συναλλαγής, καθώς και η συμφωνία τους με τις συμβάσεις, τα συνοδευτικά δικαιολογητικά, τις πληρωμές και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου της πράξης. Για την επιβεβαίωση των στοιχείων δύναται να αξιοποιούνται διαθέσιμα πληροφοριακά συστήματα και ηλεκτρονικά μητρώα, καθώς και κάθε άλλη διαθέσιμη πηγή πληροφόρησης. Η αξιοποίηση των πληροφοριών αυτών έχει υποστηρικτικό χαρακτήρα και δεν υποκαθιστά την ουσιαστική αξιολόγηση της επιλεξιμότητας της δαπάνης.

Ο έλεγχος διενεργείται, κατά το δυνατόν, σε επίπεδο επιμέρους δαπάνης ή γραμμής παραστατικού και στο μικρότερο επαληθεύσιμο επίπεδο του φυσικού αντικειμένου, το οποίο μπορεί να αντιστοιχεί σε επιμέρους αγαθό, εξοπλισμό, υπηρεσία, εργασία, παραδοτέο ή άλλη διακριτή λειτουργική ενότητα. Όταν ένα παραστατικό περιλαμβάνει περισσότερα αγαθά ή υπηρεσίες, επαληθεύεται ότι το χρηματοδοτούμενο μέρος αντιστοιχεί αποκλειστικά στο φυσικό αντικείμενο της εξεταζόμενης πράξης. Αντίστοιχα, όταν ένα παραστατικό ή μία σύμβαση αφορά περισσότερες πράξεις ή δραστηριότητες, εξετάζεται η επάρκεια της τεκμηρίωσης του επιμερισμού και η δυνατότητα πλήρους ιχνηλάτησης της χρηματοδοτούμενης δαπάνης.

Η αξιολόγηση βασίζεται στην πραγματική λειτουργία και χρήση του χρηματοδοτούμενου αντικειμένου και όχι αποκλειστικά στη λογιστική ή φορολογική αποτύπωση της σχετικής δαπάνης. Για τον σκοπό αυτό αξιοποιούνται όλα τα διαθέσιμα στοιχεία του φακέλου της πράξης, όπως τεχνικές προδιαγραφές, συμβάσεις,

πρωτόκολλα παραλαβής, παραδοτέα, εκθέσεις προόδου, μητρώα παγίων, στοιχεία εγκατάστασης ή λειτουργίας, φωτογραφική τεκμηρίωση, άδειες χρήσης και λοιπά αποδεικτικά στοιχεία. Όταν το ίδιο φυσικό αντικείμενο εξυπηρετεί περισσότερες πράξεις ή πηγές δημόσιας χρηματοδότησης, ο επιμερισμός γίνεται αποδεκτός μόνο εφόσον βασίζεται σε αντικειμενικά, αναλογικά και επαληθεύσιμα κριτήρια και επιτρέπει την πλήρη ιχνηλάτηση του μέρους του αντικειμένου ή της δαπάνης που αντιστοιχεί σε κάθε πράξη.

Εφόσον από τη διοικητική επαλήθευση προκύπτουν ενδείξεις πιθανής επικάλυψης ή τα διαθέσιμα στοιχεία δεν επαρκούν για την ασφαλή εξαγωγή συμπεράσματος, η αρμόδια αρχή προβαίνει σε συμπληρωματικές επαληθεύσεις, ζητά πρόσθετες διευκρινίσεις ή διενεργεί επιτόπιες επαληθεύσεις, όπου απαιτείται. Η τελική ελεγκτική κρίση διαμορφώνεται βάσει των αποτελεσμάτων των διοικητικών επαληθεύσεων, της συνεκτίμησης των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων και της τεκμηριωμένης αξιολόγησης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της πράξης.

Ειδικές περιπτώσεις διοικητικής επαλήθευσης

Κάθε μορφή δημόσιας χρηματοδότησης για την οποία η επιλεξιμότητα δεν αποδεικνύεται αποκλειστικά μέσω φορολογικών παραστατικών ή παρουσιάζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ως προς τον υπολογισμό ή την τεκμηρίωση της δημόσιας συνεισφοράς εξετάζεται σύμφωνα με τις γενικές αρχές του παρόντος κεφαλαίου. Η διοικητική επαλήθευση προσαρμόζεται στη φύση της χρηματοδότησης και επικεντρώνεται στη διασφάλιση ότι το ίδιο επιλέξιμο αντικείμενο, το ίδιο οικονομικό αποτέλεσμα ή η ίδια υποχρέωση δεν χρηματοδοτείται περισσότερες από μία φορές.

Μισθολογικό κόστος

Στις πράξεις όπου επιλέξιμη δαπάνη αποτελεί το μισθολογικό κόστος, η διοικητική επαλήθευση δεν περιορίζεται στη διαπίστωση της πραγματοποίησης της μισθολογικής δαπάνης, αλλά εξετάζει κατά κύριο λόγο την πραγματική απασχόληση του προσωπικού στην υλοποίηση της συγκεκριμένης πράξης.

Ειδικότερα, αξιολογείται η αντιστοίχιση του χρόνου απασχόλησης με τις δραστηριότητες της πράξης, η συμβατότητα με τα παραδοτέα και το φυσικό αντικείμενο, καθώς και η ενδεχόμενη παράλληλη δήλωση του ίδιου χρόνου εργασίας σε περισσότερες πράξεις ή χρηματοδοτικά μέσα. Όταν το ίδιο πρόσωπο απασχολείται σε περισσότερες πράξεις, εξετάζεται η ύπαρξη αντικειμενικής και επαληθεύσιμης μεθόδου κατανομής του χρόνου εργασίας και η τεκμηρίωση του επιμερισμού.

Η ύπαρξη κοινής μισθοδοσίας ή ενιαίας εργασιακής σχέσης δεν συνιστά, αφ’ εαυτής, ένδειξη διπλής χρηματοδότησης, εφόσον αποδεικνύεται ότι η χρηματοδοτούμενη ανθρωποπροσπάθεια είναι διακριτή και δεν χρηματοδοτείται περισσότερες από μία φορές.

Απλουστευμένες επιλογές κόστους

Στις περιπτώσεις εφαρμογής απλουστευμένων επιλογών κόστους, όπως μοναδιαίο κόστος, κατ’ αποκοπή ποσά ή κατ’ αποκοπή συντελεστές, η διοικητική επαλήθευση δεν επικεντρώνεται στα υποκείμενα φορολογικά παραστατικά, αλλά στην ορθή εφαρμογή της εγκεκριμένης μεθόδου υπολογισμού της δημόσιας συνεισφοράς.

Η επαλήθευση αφορά την πλήρωση των προϋποθέσεων εφαρμογής της μεθόδου, την ορθή τεκμηρίωση της μονάδας αναφοράς, την επίτευξη των προβλεπόμενων αποτελεσμάτων ή παραδοτέων και τη διασφάλιση ότι η ίδια μονάδα κόστους, το ίδιο αποτέλεσμα ή το ίδιο παραδοτέο δεν χρηματοδοτείται από περισσότερες δημόσιες πηγές.

Η ύπαρξη των υποκείμενων δαπανών δεν αποτελεί αντικείμενο της διοικητικής επαλήθευσης, εκτός εάν αυτό προβλέπεται ρητώς από το εφαρμοστέο θεσμικό πλαίσιο ή προκύπτουν ειδικές ενδείξεις παρατυπίας.

Αποσβέσεις και χρηματοδοτική μίσθωση

Στις περιπτώσεις όπου η επιλέξιμη δημόσια δαπάνη αφορά αποσβέσεις παγίων ή δαπάνες χρηματοδοτικής μίσθωσης, η διοικητική επαλήθευση αποσκοπεί στη διασφάλιση ότι η δημόσια χρηματοδότηση περιορίζεται αποκλειστικά στο επιλέξιμο μέρος της σχετικής δαπάνης και ότι η ίδια επένδυση δεν χρηματοδοτείται μέσω περισσότερων χρηματοδοτικών μηχανισμών.

Ιδίως εξετάζεται εάν η αξία κτήσης του παγίου έχει ήδη αποτελέσει αντικείμενο δημόσιας χρηματοδότησης, εάν το ίδιο πάγιο χρησιμοποιείται ταυτόχρονα σε περισσότερες χρηματοδοτούμενες πράξεις χωρίς τεκμηριωμένο επιμερισμό, καθώς και εάν η χρηματοδοτική μίσθωση αφορά το ίδιο αντικείμενο για το οποίο έχει ήδη χορηγηθεί δημόσια ενίσχυση μέσω αγοράς ή άλλης μορφής χρηματοδότησης.

Η επαλήθευση επικεντρώνεται στην πραγματική χρήση του παγίου για τους σκοπούς της πράξης και στην τεκμηρίωση της επιλέξιμης περιόδου και του επιλέξιμου ποσοστού χρηματοδότησης.

Κοινές υπηρεσίες, κοινές υποδομές και άυλα αγαθά

Στις περιπτώσεις κοινών υπηρεσιών ή υποδομών, ο κίνδυνος διπλής χρηματοδότησης δεν συνδέεται κατ’ ανάγκη με την ύπαρξη κοινού παραστατικού, αλλά με την ενδεχόμενη χρηματοδότηση του ίδιου λειτουργικού αντικειμένου από περισσότερες πράξεις.

Η κατηγορία αυτή περιλαμβάνει ιδίως πληροφοριακά συστήματα, υπηρεσίες υπολογιστικού νέφους (cloud), άδειες χρήσης λογισμικού, συνδρομητικές υπηρεσίες, υπηρεσίες φιλοξενίας, τεχνικής υποστήριξης, υπηρεσίες συντήρησης, κοινές διοικητικές υπηρεσίες, τηλεπικοινωνιακές υποδομές και κάθε άλλη υπηρεσία συνεχούς ή κοινής χρήσης.

Η διοικητική επαλήθευση επικεντρώνεται στον πραγματικό τρόπο αξιοποίησης της υπηρεσίας ή της υποδομής, στη σύνδεσή της με το φυσικό αντικείμενο της εξεταζόμενης πράξης και στην επάρκεια της τεκμηρίωσης του επιμερισμού, όταν η ίδια υπηρεσία εξυπηρετεί περισσότερες πράξεις ή περισσότερες πηγές χρηματοδότησης. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται στις περιπτώσεις αδειών χρήσης, συνδρομητικών υπηρεσιών και υπηρεσιών λογισμικού, όπου το αντικείμενο της χρηματοδότησης αφορά δικαίωμα χρήσης και όχι αυτοτελές υλικό αγαθό.

Συμβουλευτικές υπηρεσίες, εκπαίδευση και δράσεις δημοσιότητας

Οι συμβουλευτικές υπηρεσίες, οι εκπαιδευτικές δράσεις και οι δράσεις δημοσιότητας παρουσιάζουν αυξημένο κίνδυνο επικάλυψης, ιδίως όταν υλοποιούνται για περισσότερες πράξεις από τον ίδιο ανάδοχο ή παρουσιάζουν παρόμοιο αντικείμενο.

Η διοικητική επαλήθευση δεν περιορίζεται στη σύγκριση των συμβάσεων ή των παραστατικών, αλλά εξετάζει το πραγματικό περιεχόμενο των υπηρεσιών, τη συνάφεια με το φυσικό αντικείμενο της πράξης, τα παραδοτέα που παράγονται, το κοινό στο οποίο απευθύνονται, καθώς και τη χρονική περίοδο παροχής τους.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται όταν διαφορετικές συμβάσεις εμφανίζουν ουσιωδώς όμοιο αντικείμενο ή όταν τα παραδοτέα παρουσιάζουν σημαντικό βαθμό ομοιότητας, καθώς ενδέχεται να υποκρύπτεται χρηματοδότηση του ίδιου αποτελέσματος μέσω περισσότερων πράξεων.

Εισφορές σε είδος

Στις περιπτώσεις όπου η επιλέξιμη συνεισφορά περιλαμβάνει εισφορές σε είδος, η διοικητική επαλήθευση επικεντρώνεται στη διασφάλιση ότι το ίδιο αγαθό, η ίδια υπηρεσία ή ο ίδιος πόρος δεν χρησιμοποιείται για την κάλυψη υποχρεώσεων περισσότερων χρηματοδοτούμενων πράξεων. Εξετάζεται η επάρκεια της τεκμηρίωσης της αξίας, η αποκλειστική σύνδεση της εισφοράς με την εξεταζόμενη πράξη και η μη ταυτόχρονη αξιοποίησή της για τη θεμελίωση δημόσιας χρηματοδότησης σε άλλο πρόγραμμα ή καθεστώς ενίσχυσης.

Χρηματοδοτικά εργαλεία και χρηματοοικονομικά μέσα

Όταν η δημόσια στήριξη παρέχεται μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων ή άλλων χρηματοοικονομικών μέσων, εξετάζεται η συνδυασμένη εφαρμογή τους με επιχορηγήσεις ή άλλες μορφές δημόσιας ενίσχυσης. Η διοικητική επαλήθευση αποσκοπεί στη διασφάλιση ότι δεν χρηματοδοτείται περισσότερες από μία φορές το ίδιο επιλέξιμο κόστος και ότι τηρούνται οι ειδικοί κανόνες υπολογισμού της ισοδύναμης αξίας δημόσιας ενίσχυσης, όπου αυτοί εφαρμόζονται.

Συλλογικές πράξεις, συνεργατικά σχήματα και συνδεδεμένοι δικαιούχοι

Στις πράξεις που υλοποιούνται από συλλογικά σχήματα ή στο πλαίσιο συνεργασιών μεταξύ περισσότερων δικαιούχων, η διοικητική επαλήθευση λαμβάνει υπόψη ότι το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο ενδέχεται να κατανέμεται μεταξύ διαφορετικών φορέων ή πράξεων, γεγονός που αυξάνει τον κίνδυνο επικάλυψης δημόσιας χρηματοδότησης.

Η επαλήθευση δεν περιορίζεται στον έλεγχο της εξεταζόμενης πράξης, αλλά επεκτείνεται, κατά περίπτωση, στη διερεύνηση της σχέσης της με πράξεις που υλοποιούνται από μέλη του συλλογικού σχήματος, συνδεδεμένες επιχειρήσεις, συνεργαζόμενους φορείς ή άλλους οικονομικούς φορείς που συμμετέχουν στην υλοποίηση του ίδιου ή συναφούς αντικειμένου.

Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται όταν κοινός εξοπλισμός, υποδομές, υπηρεσίες, λογισμικό, συμβουλευτική υποστήριξη, δράσεις κατάρτισης ή δημοσιότητας, καθώς και λοιποί κοινόχρηστοι πόροι, χρησιμοποιούνται για την εξυπηρέτηση περισσότερων πράξεων ή περισσότερων δικαιούχων. Στις περιπτώσεις αυτές εξετάζεται κατά πόσο το χρηματοδοτούμενο αντικείμενο αποτελεί διακριτό και αυτοτελές μέρος της εξεταζόμενης πράξης ή εάν έχει ήδη χρηματοδοτηθεί, εν όλω ή εν μέρει, μέσω άλλης δημόσιας παρέμβασης.

Η ύπαρξη κοινής συμμετοχής σε συλλογικό σχήμα ή συνεργασία δεν συνιστά, αφ’ εαυτής, ένδειξη παρατυπίας. Ωστόσο, όταν διαπιστώνονται ουσιώδεις επικαλύψεις ως προς το φυσικό αντικείμενο, τις επιλέξιμες

δαπάνες ή το αποτέλεσμα των πράξεων, η αρμόδια αρχή προβαίνει στις αναγκαίες συμπληρωματικές επαληθεύσεις, προκειμένου να διασφαλίσει ότι κάθε επιλέξιμο αντικείμενο χρηματοδοτείται μία μόνο φορά και σύμφωνα με τους όρους του εφαρμοστέου θεσμικού πλαισίου.

Εφόσον, κατά τη διοικητική επαλήθευση, προκύπτουν ενδείξεις ότι ο διαχωρισμός του φυσικού ή οικονομικού αντικειμένου, η κατανομή των επιλέξιμων δαπανών μεταξύ διαφορετικών δικαιούχων ή η υλοποίηση περισσότερων πράξεων εξυπηρετεί τη δημιουργία τεχνητών συνθηκών για την πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση ή την καταστρατήγηση των κανόνων περί διπλής χρηματοδότησης, υπεραντιστάθμισης ή ανώτατης έντασης ενίσχυσης, η αρμόδια αρχή προβαίνει σε περαιτέρω διερεύνηση σύμφωνα με τη μεθοδολογία ελέγχου τεχνητών συνθηκών ένταξης που προβλέπεται στο οικείο κεφάλαιο του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου. Η αξιολόγηση διενεργείται βάσει του συνόλου των πραγματικών περιστατικών, της οικονομικής και λειτουργικής αυτοτέλειας των πράξεων, της σχέσης μεταξύ των εμπλεκόμενων προσώπων και της πραγματικής σκοπιμότητας του διαχωρισμού του αντικειμένου, ανεξαρτήτως της τυπικής νομικής μορφής ή της οργανωτικής διάρθρωσης των δικαιούχων.

Έλεγχος υπεραντιστάθμισης

Ο έλεγχος υπεραντιστάθμισης διενεργείται μόνο στις περιπτώσεις όπου το εφαρμοστέο θεσμικό πλαίσιο προβλέπει ότι η δημόσια χρηματοδότηση αποσκοπεί στην κάλυψη συγκεκριμένου κόστους, ζημίας, απώλειας εισοδήματος ή άλλης οικονομικής επιβάρυνσης.

Εξετάζεται κατά πόσο η ίδια απώλεια εισοδήματος, η ίδια ζημία, η ίδια δαπάνη ή το ίδιο γεγονός αποζημιώνεται από περισσότερα του ενός χρηματοδοτικά μέσα ή καθεστώτα ενίσχυσης και κατά πόσο η συνολική οικονομική στήριξη υπερβαίνει το πραγματικό επιλέξιμο κόστος ή την πραγματική οικονομική επιβάρυνση του δικαιούχου. Η διαπίστωση υπεραντιστάθμισης προϋποθέτει τεκμηριωμένη εκτίμηση του συνολικού οικονομικού αποτελέσματος και δεν βασίζεται αποκλειστικά στην εξέταση μεμονωμένων ενισχύσεων.

Έλεγχος τήρησης ανώτατων ορίων δημόσιας χρηματοδότησης

Όπου το εφαρμοστέο καθεστώς προβλέπει ανώτατη ένταση ενίσχυσης ή άλλο ανώτατο όριο δημόσιας χρηματοδότησης, η διοικητική επαλήθευση περιλαμβάνει τον έλεγχο της συνολικής έντασης δημόσιας ενίσχυσης, σύμφωνα με τους όρους του εφαρμοστέου καθεστώτος χρηματοδότησης ή κρατικής ενίσχυσης. Ο υπολογισμός πραγματοποιείται επί του συνόλου των δημόσιων ενισχύσεων που αφορούν τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες ή το ίδιο φυσικό αντικείμενο και λαμβάνει υπόψη κάθε μορφή δημόσιας συνεισφοράς, ανεξάρτητα από τον φορέα που τη χορηγεί.

Όταν το εφαρμοστέο πλαίσιο προβλέπει διαφορετικά ανώτατα ποσοστά ανά κατηγορία δαπάνης, περιοχή, μέγεθος επιχείρησης ή κατηγορία δικαιούχου, η επαλήθευση διενεργείται σύμφωνα με τους αντίστοιχους ειδικούς κανόνες.

Διαδικασία ΙΙ.1.9 Έλεγχος τεχνητών συνθηκών ένταξης

Σκοπός, πεδίο εφαρμογής και γενικές αρχές

Η παρούσα διαδικασία καθορίζει το πλαίσιο πρόληψης, εντοπισμού, αξιολόγησης και αντιμετώπισης περιπτώσεων τεχνητής δημιουργίας των προϋποθέσεων χορήγησης ενίσχυσης στο πλαίσιο του Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ). Σκοπός της είναι η διασφάλιση ότι οι ενισχύσεις χορηγούνται αποκλειστικά σε δικαιούχους που πληρούν ουσιαστικά τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας και ότι οι παρεμβάσεις εξυπηρετούν τους στόχους για τους οποίους θεσπίστηκαν, αποτρέποντας πρακτικές που αποσκοπούν στην καταστρατήγηση του εφαρμοστέου κανονιστικού πλαισίου.

Για τις παρεμβάσεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, νομική βάση του ελέγχου είναι:

- τα άρθρα 59 και 62 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116, σχετικά με τη χρηματοδότηση, τη διαχείριση και την παρακολούθηση της ΚΑΠ,

- τον Κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/1046 («Δημοσιονομικός Κανονισμός»), ο οποίος καθορίζει τις γενικές αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης του προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η διαδικασία εφαρμόζεται σε όλες τις παρεμβάσεις του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ και σε κάθε στάδιο του κύκλου ζωής μιας πράξης, καθώς και κάθε μεταγενέστερο έλεγχο ή επανεξέταση, εφόσον προκύψουν νέα στοιχεία ή ενδείξεις.

Η αξιολόγηση της ύπαρξης τεχνητών συνθηκών δεν περιορίζεται στη διαπίστωση της τυπικής πλήρωσης των προϋποθέσεων επιλεξιμότητας, αλλά επεκτείνεται στη συνολική εξέταση των πραγματικών περιστατικών κάθε υπόθεσης, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι πραγματικές οικονομικές, λειτουργικές και οργανωτικές συνθήκες συνάδουν με τους σκοπούς της εφαρμοστέας νομοθεσίας. Η διαπίστωση τεχνητών συνθηκών πραγ-

ματοποιείται αποκλειστικά κατόπιν εξατομικευμένης αξιολόγησης του συνόλου των διαθέσιμων στοιχείων και πλήρους αιτιολόγησης των σχετικών διοικητικών κρίσεων.

Οι διαδικασίες που προβλέπονται στο παρόν κεφάλαιο ενσωματώνονται στις διοικητικές και επιτόπιες επαληθεύσεις του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου και εφαρμόζονται βάσει προσέγγισης εκτίμησης κινδύνου, με σκοπό την αποτελεσματική αξιοποίηση των διαθέσιμων ελεγκτικών πόρων και την έγκαιρη ανάδειξη υποθέσεων που ενδέχεται να απαιτούν περαιτέρω διερεύνηση. Η εκτίμηση κινδύνου αποτελεί εργαλείο ιεράρχησης των ελεγκτικών ενεργειών και δεν υποκαθιστά την εξατομικευμένη διοικητική αξιολόγηση κάθε υπόθεσης.

Για την εφαρμογή της διαδικασίας αξιοποιούνται πληροφορίες που προέρχονται από τα πληροφοριακά συστήματα διαχείρισης των παρεμβάσεων, εθνικά και ενωσιακά πληροφοριακά συστήματα, διοικητικές βάσεις δεδομένων, εργαλεία ανάλυσης κινδύνου, συμπεριλαμβανομένου του ARACHNE, καθώς και κάθε άλλη νόμιμα διαθέσιμη πηγή πληροφοριών που δύναται να συμβάλει στη διερεύνηση της υπόθεσης. Τα αποτελέσματα αυτοματοποιημένων διασταυρώσεων ή εργαλείων ανάλυσης κινδύνου χρησιμοποιούνται αποκλειστικά ως μέσα υποστήριξης της ελεγκτικής διαδικασίας και συνεκτιμώνται με τα λοιπά διαθέσιμα στοιχεία, χωρίς να αποτελούν αυτοτελή απόδειξη ύπαρξης τεχνητών συνθηκών.

Η εφαρμογή της παρούσας διαδικασίας διέπεται από τις αρχές της νομιμότητας, της αντικειμενικότητας, της αμεροληψίας, της αναλογικότητας, της ίσης μεταχείρισης, της χρηστής διοίκησης, της προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της πλήρους τεκμηρίωσης των διοικητικών πράξεων. Κάθε σχετική κρίση βασίζεται σε αντικειμενικά, επαληθεύσιμα και επαρκώς αιτιολογημένα στοιχεία, τα οποία καταχωρίζονται στον διοικητικό φάκελο της πράξης και τεκμηριώνουν πλήρως τις ενέργειες της αρμόδιας αρχής.

Μεθοδολογία διοικητικής επαλήθευσης

Η αξιολόγηση πιθανής δημιουργίας τεχνητών συνθηκών πραγματοποιείται στο πλαίσιο των διαδικασιών διαχείρισης και ελέγχου των παρεμβάσεων του Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής και ενσωματώνεται στις διαδικασίες αξιολόγησης αιτήσεων στήριξης, διοικητικών επαληθεύσεων, επιτόπιων ελέγχων, εξέτασης αιτημάτων πληρωμής και παρακολούθησης της υλοποίησης των πράξεων. Η διερεύνηση δύναται να πραγματοποιείται σε οποιοδήποτε στάδιο του κύκλου ζωής μιας πράξης, εφόσον προκύψουν στοιχεία ή ενδείξεις που δικαιολογούν την περαιτέρω εξέταση της υπόθεσης.

Η διαδικασία βασίζεται σε προσέγγιση εκτίμησης κινδύνου, με σκοπό την αποτελεσματική αξιοποίηση των διαθέσιμων ελεγκτικών πόρων και την έγκαιρη ανάδειξη υποθέσεων που ενδέχεται να παρουσιάζουν αυξημένη πιθανότητα καταστρατήγησης του εφαρμοστέου κανονιστικού πλαισίου. Η εκτίμηση κινδύνου χρησιμοποιείται αποκλειστικά για την επιλογή και ιεράρχηση των υποθέσεων προς διερεύνηση και δεν παράγει αυτοτελή διοικητικά αποτελέσματα ούτε δημιουργεί τεκμήριο ύπαρξης τεχνητών συνθηκών.

Η διερεύνηση δύναται να ενεργοποιείται ιδίως κατόπιν ενδείξεων που προκύπτουν από τις συνήθεις διοικητικές διαδικασίες, από αποτελέσματα διασταυρώσεων μεταξύ πληροφοριακών συστημάτων, από ευρήματα προηγούμενων διοικητικών ή επιτόπιων ελέγχων, από πληροφορίες που διαβιβάζονται από εθνικές ή ενωσιακές αρχές, από αποτελέσματα εργαλείων ανάλυσης κινδύνου ή από οποιαδήποτε άλλη νόμιμη και αξιόπιστη πηγή πληροφοριών. Η αξιολόγηση δεν περιορίζεται στις περιπτώσεις εμφάνισης προκαθορισμένων ενδείξεων, αλλά δύναται να πραγματοποιείται σε κάθε περίπτωση κατά την οποία τα πραγματικά περιστατικά δικαιολογούν περαιτέρω διερεύνηση.

Κατά την εκτίμηση της υπόθεσης, οι αρμόδιες αρχές εξετάζουν το σύνολο των πραγματικών περιστατικών και των διαθέσιμων πληροφοριών, προκειμένου να διαπιστώσουν εάν η οικονομική, λειτουργική και οργανωτική πραγματικότητα της εξεταζόμενης περίπτωσης ανταποκρίνεται στους σκοπούς της εφαρμοστέας νομοθεσίας. Η αξιολόγηση δεν περιορίζεται στη νομική μορφή των εμπλεκόμενων προσώπων ή στη διαπίστωση της τυπικής πλήρωσης των προϋποθέσεων επιλεξιμότητας, αλλά επεκτείνεται στη συνολική εξέταση της πραγματικής λειτουργίας της επένδυσης, των σχέσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων φυσικών ή νομικών προσώπων, των οργάνων διοίκησης, των πραγματικών δικαιούχων, των συνεργαζόμενων επιχειρήσεων, των αναδόχων, των προμηθευτών και κάθε άλλου οικονομικού φορέα ή προσώπου που ενδέχεται να επηρεάζει ουσιωδώς τη διαμόρφωση των πραγματικών συνθηκών της εξεταζόμενης υπόθεσης. Η έκταση της διερεύνησης καθορίζεται κατά περίπτωση, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας και τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε πράξης.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης συνεκτιμώνται όλα τα διαθέσιμα στοιχεία που σχετίζονται με την εξεταζόμενη υπόθεση, ανεξαρτήτως της πηγής προέλευσής τους, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν αποκτηθεί νομίμως και μπορούν να αξιοποιηθούν για τη διαμόρφωση ασφαλούς διοικητικής κρίσης. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται βάσει της συνολικής εικόνας της υπόθεσης και όχι βάσει μεμονωμένων ευρημάτων ή αποσπασματικών πληροφοριών. Η ύπαρξη ενός ή περισσότερων στοιχείων που ενδέχεται να συνδέονται με αυξημένο κίνδυνο δεν

συνεπάγεται αφ’ εαυτής την ύπαρξη τεχνητών συνθηκών, αλλά αξιολογείται σε συνδυασμό με όλα τα λοιπά πραγματικά περιστατικά.

Οι μέθοδοι εκτίμησης κινδύνου, οι διαδικασίες διασταύρωσης πληροφοριών και τα πληροφοριακά εργαλεία που χρησιμοποιούνται δύνανται να διαφοροποιούνται ανάλογα με το είδος της παρέμβασης, τα χαρακτηριστικά της πράξης, το ύψος της δημόσιας ενίσχυσης, την εμπειρία εφαρμογής του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου, τα αποτελέσματα προηγούμενων ελέγχων και την εξέλιξη των διαθέσιμων τεχνολογικών μέσων. Οι σχετικές μεθοδολογίες επικαιροποιούνται όταν απαιτείται, ώστε να ανταποκρίνονται στους εξελισσόμενους κινδύνους και στις βέλτιστες ελεγκτικές πρακτικές.

Η αξιολόγηση κάθε υπόθεσης ολοκληρώνεται με τη διαμόρφωση πλήρως αιτιολογημένης διοικητικής κρίσης, η οποία βασίζεται αποκλειστικά στο σύνολο των αντικειμενικών, επαληθεύσιμων και νόμιμα αποκτηθέντων στοιχείων που συγκεντρώθηκαν κατά τη διάρκεια της διερεύνησης και τεκμηριώνεται στον διοικητικό φάκελο της πράξης. Για τη διαμόρφωση της κρίσης δύνανται να αξιοποιούνται, κατά περίπτωση, συμπληρωματικές διοικητικές διασταυρώσεις, πληροφορίες από άλλα πληροφοριακά συστήματα ή δημόσιες αρχές, διευκρινίσεις και δικαιολογητικά που υποβάλλονται από τον δικαιούχο, καθώς και τα αποτελέσματα διοικητικών ή επιτόπιων επαληθεύσεων. Η ύπαρξη ενδείξεων ή αυξημένων δεικτών κινδύνου δεν αρκεί αφ’ εαυτής για τη διαπίστωση τεχνητών συνθηκών, αλλά αξιολογείται πάντοτε σε συνδυασμό με το σύνολο των πραγματικών περιστατικών και των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων. Όταν συγκεκριμένες ενδείξεις ή δείκτες κινδύνου εμφανίζονται συστηματικά στο σύνολο ή σε σημαντικό αριθμό πράξεων μιας παρέμβασης ή κατηγορίας δικαιούχων, οι αρμόδιες αρχές αξιολογούν κατά πόσο η συμπεριφορά αυτή απορρέει από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της παρέμβασης, της αγοράς ή του θεσμικού πλαισίου, τεκμηριώνοντας τη σχετική εκτίμηση πριν από τη λήψη οποιουδήποτε διοικητικού μέτρου. Εφόσον, κατόπιν ολοκλήρωσης της αξιολόγησης, διαπιστωθεί η δημιουργία τεχνητών συνθηκών κατά την έννοια του άρθρου 62 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/2116, εφαρμόζονται οι συνέπειες που προβλέπονται από το εφαρμοστέο ενωσιακό και εθνικό κανονιστικό πλαίσιο.

Η τελική κρίση αποτυπώνεται σε ειδικά αιτιολογημένο διοικητικό έγγραφο, φύλλο ελέγχου ή άλλο ισοδύναμο μέσο τεκμηρίωσης, καταχωρίζεται στον διοικητικό φάκελο της πράξης και πρέπει να είναι πλήρης, σαφής και επαληθεύσιμη, ιδίως όταν βασίζεται στη συνεκτίμηση πολλών πραγματικών περιστατικών και όχι σε ένα αυτοτελές αποδεικτικό στοιχείο.

Ενδεικτικές περιπτώσεις τεχνητών συνθηκών

Οι περιπτώσεις που ακολουθούν παρατίθενται ενδεικτικά και αποσκοπούν στην υποστήριξη της διοικητικής αξιολόγησης πιθανών τεχνητών συνθηκών. Δεν αποτελούν αποκλειστικό κατάλογο περιπτώσεων ούτε προκαθορισμένα κριτήρια διαπίστωσης καταστρατήγησης του κανονιστικού πλαισίου. Η εμφάνιση ενός ή περισσότερων από τα αναφερόμενα χαρακτηριστικά δεν συνεπάγεται αυτομάτως τη δημιουργία τεχνητών συνθηκών, αλλά ενεργοποιεί την ανάγκη περαιτέρω διερεύνησης και συνολικής αξιολόγησης των πραγματικών περιστατικών της υπόθεσης.

Η διοικητική αξιολόγηση πραγματοποιείται πάντοτε με βάση τη συνολική οικονομική και λειτουργική πραγματικότητα της πράξης και των εμπλεκόμενων προσώπων, λαμβάνοντας υπόψη τον σκοπό της οικείας παρέμβασης, τις ειδικές συνθήκες της συγκεκριμένης περίπτωσης και το σύνολο των διαθέσιμων αποδεικτικών στοιχείων.

Κατατμήσεις επενδύσεων, εκμεταλλεύσεων ή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων

Οι αρμόδιες αρχές εξετάζουν κατά πόσο η κατάτμηση μιας επένδυσης, μιας γεωργικής εκμετάλλευσης ή μιας επιχειρηματικής δραστηριότητας ανταποκρίνεται σε πραγματικές οικονομικές, λειτουργικές ή οργανωτικές ανάγκες ή εάν πραγματοποιήθηκε με σκοπό την τεχνητή πλήρωση προϋποθέσεων επιλεξιμότητας ή την απόκτηση πλεονεκτημάτων που δεν θα ήταν διαθέσιμα υπό διαφορετικές συνθήκες.

Στο πλαίσιο αυτό αξιολογούνται, κατά περίπτωση, η χρονική αλληλουχία των ενεργειών, η λειτουργική αυτοτέλεια των επιμέρους δραστηριοτήτων, η οικονομική ανεξαρτησία των εμπλεκόμενων προσώπων, η ύπαρξη πραγματικής επιχειρηματικής σκοπιμότητας, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο που τεκμηριώνει ή αποκλείει την ύπαρξη τεχνητής διάσπασης της δραστηριότητας.

Σχέσεις μεταξύ δικαιούχων και λοιπών εμπλεκόμενων προσώπων

Η ύπαρξη συγγενικών, εταιρικών, επαγγελματικών ή άλλων σχέσεων μεταξύ δικαιούχων, μετόχων, εταίρων, πραγματικών δικαιούχων, μελών διοίκησης, προμηθευτών, αναδόχων ή άλλων οικονομικών φορέων δεν αποτελεί αφ’ εαυτής ένδειξη τεχνητών συνθηκών. Οι σχέσεις αυτές εξετάζονται αποκλειστικά στο μέτρο που δύνανται να επηρεάζουν ουσιωδώς την πραγματική ανεξαρτησία των εμπλεκόμενων μερών ή να συνδέονται με την τεχνητή δημιουργία των προϋποθέσεων ένταξης.

Η αξιολόγηση επικεντρώνεται στη φύση και την ένταση των σχέσεων, στον τρόπο λήψης των επιχειρηματικών αποφάσεων, στην ύπαρξη κοινών οικονομικών συμφερόντων ή κοινής διοίκησης και, γενικότερα, στο κατά πόσο οι σχέσεις αυτές επηρεάζουν ουσιωδώς την πραγματική οικονομική και λειτουργική αυτοτέλεια των εμπλεκόμενων προσώπων.

Λειτουργική και οικονομική αυτοτέλεια

Η εξέταση της λειτουργικής και οικονομικής αυτοτέλειας αποσκοπεί στη διαπίστωση κατά πόσο κάθε δικαιούχος αναπτύσσει πραγματικά ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα ή εάν εμφανίζεται μόνο τυπικά ως αυτοτελής οικονομική μονάδα. Η αξιολόγηση πραγματοποιείται βάσει του συνόλου των πραγματικών περιστατικών και δεν περιορίζεται σε μεμονωμένα χαρακτηριστικά της δραστηριότητας.

Στο πλαίσιο αυτό δύνανται να εξετάζονται, κατά περίπτωση, στοιχεία που αφορούν την οργάνωση της επιχείρησης, τη διάθεση προσωπικού και εξοπλισμού, τη χρήση εγκαταστάσεων, τη χρηματοδότηση της δραστηριότητας, την άσκηση της διοίκησης και κάθε άλλο στοιχείο που συμβάλλει στη διαμόρφωση ασφαλούς κρίσης ως προς την πραγματική αυτοτέλεια της εξεταζόμενης δραστηριότητας.

Μεταβολές πριν από την υποβολή της αίτησης

Αξιολογούνται ουσιώδεις μεταβολές που πραγματοποιούνται σε χρονική εγγύτητα προς την υποβολή της αίτησης στήριξης, όταν οι μεταβολές αυτές ενδέχεται να επηρεάζουν τις προϋποθέσεις επιλεξιμότητας ή το ύψος της ενίσχυσης. Η χρονική σύμπτωση δεν αποτελεί, από μόνη της, ένδειξη καταστρατήγησης, αλλά δύναται να δικαιολογεί περαιτέρω διερεύνηση.

Η αξιολόγηση επικεντρώνεται στην επιχειρηματική ή οικονομική σκοπιμότητα των μεταβολών, στη συνέχειά τους κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης και στην ύπαρξη αντικειμενικών στοιχείων που αποδεικνύουν ότι αυτές εξυπηρετούν πραγματικές ανάγκες και όχι αποκλειστικά την απόκτηση οικονομικού πλεονεκτήματος.

Συνδυασμός με διπλή χρηματοδότηση, υπεραντιστάθμιση ή εύλογο κόστος

Όταν η διερεύνηση τεχνητών συνθηκών συνδέεται με ενδείξεις διπλής χρηματοδότησης, υπεραντιστάθμισης, υπέρβασης ανώτατης έντασης ενίσχυσης ή μη εύλογου κόστους, εφαρμόζονται συνδυαστικά οι αντίστοιχες διαδικασίες του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου.

Η ύπαρξη τέτοιων ενδείξεων δεν οδηγεί αυτομάτως σε διαπίστωση τεχνητών συνθηκών, αλλά συνεκτιμάται στο πλαίσιο συνολικής αξιολόγησης της οικονομικής και λειτουργικής πραγματικότητας της υπόθεσης.

Διαδικασία ΙΙ.1.10 Επαλήθευση του εύλογου κόστους των δαπανών

Σκοπός, πεδίο εφαρμογής και γενικές αρχές

Η παρούσα διαδικασία καθορίζει το πλαίσιο επαλήθευσης του εύλογου κόστους των επιλέξιμων δαπανών των πράξεων που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του Στρατηγικού Σχεδίου της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (ΣΣ ΚΑΠ), με σκοπό τη διασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και της αποτελεσματικής προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ελληνικού Δημοσίου.

Η επαλήθευση του εύλογου κόστους διενεργείται σύμφωνα με:

- τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/2115, ιδίως το άρθρο 73, σύμφωνα με το οποίο οι δαπάνες για επενδύσεις πρέπει να είναι εύλογες και να προσδιορίζονται μέσω κατάλληλης μεθόδου αξιολόγησης,
- τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/2116, σχετικά με το ολοκληρωμένο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου και την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης,
- τον Κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) 2024/2509 (Δημοσιονομικός Κανονισμός), ιδίως ως προς τις αρχές της οικονομικότητας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας,
- το εθνικό θεσμικό πλαίσιο εφαρμογής του ΣΣ ΚΑΠ και τις ειδικές κανονιστικές πράξεις που διέπουν κάθε παρέμβαση.

Η διαδικασία εφαρμόζεται σε όλες τις περιπτώσεις στις οποίες το ισχύον θεσμικό πλαίσιο απαιτεί την τεκμηρίωση του εύλογου κόστους, ανεξαρτήτως του σταδίου υλοποίησης της πράξης. Η επαλήθευση δύναται να πραγματοποιείται κατά τον σχεδιασμό των παρεμβάσεων, κατά την αξιολόγηση των αιτήσεων στήριξης, κατά την εξέταση αιτημάτων τροποποίησης, κατά τις διοικητικές επαληθεύσεις των αιτήσεων πληρωμής, καθώς και κατά τη διενέργεια μεταγενέστερων ελέγχων.

Αντικείμενο της επαλήθευσης αποτελεί η διαπίστωση ότι το προτεινόμενο ή πραγματοποιηθέν κόστος ανταποκρίνεται στις συνθήκες της αγοράς για αγαθά, υπηρεσίες ή έργα αντίστοιχων τεχνικών χαρακτηριστικών, ποιότητας και λειτουργικότητας. Η επαλήθευση δεν αποσκοπεί στην επιλογή της χαμηλότερης διαθέσιμης τιμής ούτε στη μηχανιστική σύγκριση επιμέρους προσφορών ή τιμοκαταλόγων, αλλά στη διαμόρφωση τεκμηριωμένης διοικητικής κρίσης βάσει του συνόλου των διαθέσιμων στοιχείων.

Η ένταση και η έκταση του ελέγχου καθορίζονται βάσει της φύσης και της πολυπλοκότητας της δαπάνης, του ύψους της δημόσιας ενίσχυσης, του βαθμού κινδύνου, καθώς και της διαθεσιμότητας αξιόπιστων στοιχείων της αγοράς, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας.

Η μεθοδολογία του παρόντος κεφαλαίου εφαρμόζεται συμπληρωματικά προς τις ειδικές διατάξεις των προσκλήσεων, των κανονιστικών πράξεων εφαρμογής και των οδηγιών της Διαχειριστικής Αρχής και της ΑΑΔΕ. Όπου προβλέπεται ειδική μέθοδος προσδιορισμού ή επαλήθευσης του εύλογου κόστους, αυτή εφαρμόζεται κατά προτεραιότητα.

Μεθοδολογία διοικητικής επαλήθευσης

Η διοικητική επαλήθευση του εύλογου κόστους αποτελεί διαδικασία αξιολόγησης της κανονικότητας και της οικονομικής τεκμηρίωσης των δηλούμενων δαπανών, με σκοπό τη διαπίστωση ότι η δημόσια ενίσχυση υπολογίζεται επί επιλέξιμων δαπανών των οποίων η αξία ανταποκρίνεται στις συνήθεις συνθήκες της αγοράς κατά τον χρόνο πραγματοποίησής τους.

Η επαλήθευση δεν περιορίζεται στην τυπική εξέταση συγκεκριμένων δικαιολογητικών ή στην εφαρμογή προκαθορισμένων αριθμητικών ορίων. Διενεργείται μέσω συνολικής αξιολόγησης όλων των διαθέσιμων στοιχείων, με συνεκτίμηση των τεχνικών χαρακτηριστικών του αντικειμένου, των ιδιαίτερων συνθηκών της αγοράς και των πραγματικών δεδομένων της εξεταζόμενης περίπτωσης, προκειμένου να διαμορφωθεί αιτιολογημένη διοικητική κρίση ως προς το εύλογο της δαπάνης.

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται διαδοχικά μέσω των ακόλουθων σταδίων:

α) Προσδιορισμός του αντικειμένου της δαπάνης

Αρχικά προσδιορίζεται με σαφήνεια το αντικείμενο που πρόκειται να αξιολογηθεί, συμπεριλαμβανομένων των τεχνικών προδιαγραφών, της προβλεπόμενης χρήσης, των ποιοτικών χαρακτηριστικών, της απαιτούμενης λειτουργικότητας, της ποσότητας, του τρόπου εγκατάστασης ή υλοποίησης, καθώς και κάθε άλλου στοιχείου που επηρεάζει ουσιωδώς τη διαμόρφωση της τιμής. Η συγκρισιμότητα διαφορετικών στοιχείων προϋποθέτει ότι αφορούν ουσιωδώς όμοιο αντικείμενο, διαφορετικά, οι αποκλίσεις στην τιμή δεν μπορούν να αξιολογηθούν με ασφάλεια.

β) Συλλογή και αξιολόγηση των διαθέσιμων στοιχείων τεκμηρίωσης

Στη συνέχεια συγκεντρώνονται όλα τα διαθέσιμα στοιχεία που μπορούν να συμβάλουν στην εκτίμηση του εύλογου κόστους, όπως προσφορές, τιμοκατάλογοι, στοιχεία προηγούμενων συμβάσεων, δεδομένα δημοσίων συμβάσεων, ιστορικά στοιχεία της διοίκησης, στοιχεία της αγοράς ή άλλες αξιόπιστες πηγές. Η αξιολόγηση δεν βασίζεται αποκλειστικά σε μία κατηγορία στοιχείων, αλλά στη συνεκτίμηση όσων κρίνονται κατάλληλα για τη συγκεκριμένη περίπτωση.

γ) Έλεγχος συγκρισιμότητας

Πριν από οποιαδήποτε σύγκριση εξετάζεται κατά πόσον τα διαθέσιμα στοιχεία είναι πράγματι συγκρίσιμα. Λαμβάνονται ιδίως υπόψη οι τεχνικές προδιαγραφές, η ποιότητα, ο κατασκευαστής ή ο προμηθευτής, οι παρεχόμενες υπηρεσίες υποστήριξης, οι όροι παράδοσης, ο χρόνος υλοποίησης, η γεωγραφική περιοχή, οι συνθήκες της αγοράς και κάθε άλλο στοιχείο που ενδέχεται να επηρεάζει αντικειμενικά την τιμή. Στοιχεία που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις συγκρισιμότητας δεν απορρίπτονται κατ’ ανάγκη, αλλά συνεκτιμώνται με μειωμένη αποδεικτική βαρύτητα ή χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τη διαμόρφωση γενικής εικόνας της αγοράς.

δ) Αξιολόγηση των αποκλίσεων

Εφόσον διαπιστώνονται αποκλίσεις μεταξύ της εξεταζόμενης δαπάνης και των διαθέσιμων στοιχείων αναφοράς, εξετάζεται αν αυτές μπορούν να αιτιολογηθούν αντικειμενικά από τις ιδιαιτερότητες του αντικειμένου ή της αγοράς. Η ύπαρξη απόκλισης δεν συνιστά αφ’ εαυτής ένδειξη μη εύλογου κόστους ούτε συνεπάγεται αυτομάτως περικοπή της επιλέξιμης δαπάνης. Αντίστοιχα, η ύπαρξη παρόμοιων τιμών σε άλλα στοιχεία δεν αρκεί από μόνη της για να θεωρηθεί ότι το κόστος είναι εύλογο. Οι αποκλίσεις αξιολογούνται σε συνδυασμό με όλα τα λοιπά διαθέσιμα στοιχεία της υπόθεσης.

ε) Συνεκτίμηση ενδείξεων κινδύνου

Κατά την επαλήθευση συνεκτιμώνται επίσης ενδείξεις που ενδέχεται να επηρεάζουν την αξιολόγηση του εύλογου κόστους, όπως ασυνήθιστα υψηλές τιμές σε σχέση με την αγορά, επαναλαμβανόμενη χρήση συγκεκριμένων προμηθευτών, περιορισμένος ανταγωνισμός, τεχνητός κατακερματισμός δαπανών, ασυνήθιστα όμοιες προσφορές ή λοιπές ενδείξεις που δύνανται να υποδηλώνουν αυξημένο κίνδυνο μη κανονικής διαμόρφωσης του κόστους. Οι ενδείξεις αυτές δεν αποτελούν αυτοτελή απόδειξη μη εύλογου κόστους, αλλά ενεργοποιούν την ανάγκη ενδελεχέστερης εξέτασης και ενισχυμένης τεκμηρίωσης της διοικητικής κρίσης.

στ) Διαμόρφωση της διοικητικής κρίσης

Η τελική κρίση διαμορφώνεται κατόπιν συνολικής αξιολόγησης όλων των στοιχείων που συγκεντρώθηκαν κατά τη διοικητική επαλήθευση. Η διοικητική κρίση πρέπει να είναι πλήρως αιτιολογημένη, να τεκμηριώνει τη

βαρύτητα που αποδόθηκε σε κάθε διαθέσιμο στοιχείο, να εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκαν τυχόν αποκλίσεις ή αντικρουόμενα δεδομένα και να καθιστά επαληθεύσιμη τη συλλογιστική που οδήγησε στο συμπέρασμα περί αποδοχής, αναπροσαρμογής ή απόρριψης του εξεταζόμενου κόστους.

Πηγές και μέθοδοι τεκμηρίωσης του εύλογου κόστους

Η αρμόδια αρχή επιλέγει τις κατάλληλες πηγές και μεθόδους τεκμηρίωσης του εύλογου κόστους ανάλογα με τη φύση της δαπάνης, το ύψος της δημόσιας ενίσχυσης, τη διαθεσιμότητα αξιόπιστων στοιχείων, τον βαθμό κινδύνου και το στάδιο στο οποίο διενεργείται η επαλήθευση. Η επιλογή της μεθόδου πρέπει να επιτρέπει τη διαμόρφωση ασφαλούς διοικητικής κρίσης ως προς το εάν το δηλούμενο ή προτεινόμενο κόστος ανταποκρίνεται στις συνήθεις συνθήκες της αγοράς για αντικείμενο αντίστοιχων τεχνικών, ποιοτικών και λειτουργικών χαρακτηριστικών.

Οι πηγές τεκμηρίωσης αξιολογούνται ως προς την αξιοπιστία, τη χρονική συνάφεια, τη συγκρισιμότητα και την επάρκειά τους. Καμία επιμέρους πηγή δεν δεσμεύει αυτοτελώς την κρίση της αρμόδιας αρχής, εκτός εάν το εφαρμοστέο θεσμικό πλαίσιο προβλέπει ειδική υποχρεωτική μέθοδο προσδιορισμού του κόστους. Εφόσον τα διαθέσιμα στοιχεία είναι ελλιπή, μη συγκρίσιμα ή αντικρουόμενα, η αρμόδια αρχή δύναται να ζητά συμπληρωματική τεκμηρίωση ή να αξιοποιεί πρόσθετες πηγές, ώστε η τελική κρίση να είναι επαρκώς αιτιολογημένη και επαληθεύσιμη.

Προσφορές και τεχνικοοικονομικά στοιχεία προμηθευτών

Οι προσφορές αποτελούν βασική πηγή τεκμηρίωσης του εύλογου κόστους, ιδίως όταν αφορούν αγαθά, υπηρεσίες ή έργα για τα οποία υπάρχει ενεργή και συγκρίσιμη αγορά. Κατά την αξιολόγησή τους εξετάζεται εάν περιγράφουν με σαφήνεια το αντικείμενο, τις τεχνικές προδιαγραφές, την ποσότητα, τους όρους παράδοσης ή υλοποίησης, τη διάρκεια ισχύος, τυχόν παρεχόμενες υπηρεσίες εγκατάστασης, εκπαίδευσης, συντήρησης ή υποστήριξης, καθώς και κάθε άλλο στοιχείο που επηρεάζει ουσιωδώς την τιμή.

Η ύπαρξη περισσότερων προσφορών δεν αρκεί από μόνη της για την τεκμηρίωση του εύλογου κόστους, εάν οι προσφορές δεν είναι ουσιαστικά συγκρίσιμες ή εάν δεν προκύπτει ότι προέρχονται από ανεξάρτητους οικονομικούς φορείς. Αντίστοιχα, η απουσία μεγάλου αριθμού προσφορών δεν οδηγεί αυτομάτως σε απόρριψη της δαπάνης, εφόσον η ιδιαιτερότητα του αντικειμένου, οι συνθήκες της αγοράς ή η ύπαρξη περιορισμένου αριθμού προμηθευτών τεκμηριώνονται επαρκώς.

Όταν οι προσφορές εμφανίζουν ουσιώδεις ομοιότητες ως προς τη μορφή, τη διατύπωση, τη διάρθρωση των τιμών, τα τεχνικά χαρακτηριστικά ή λοιπά στοιχεία, η αρμόδια αρχή εξετάζει κατά πόσο οι ομοιότητες αυτές οφείλονται στη φύση του αντικειμένου ή ενδέχεται να υποδηλώνουν έλλειψη πραγματικής ανεξαρτησίας. Στις περιπτώσεις αυτές οι προσφορές μπορούν να συνεκτιμώνται με μειωμένη αποδεικτική βαρύτητα ή να ζητούνται πρόσθετα στοιχεία, όπως αναλυτικές τεχνικές προδιαγραφές, στοιχεία επικοινωνίας με προμηθευτές, επεξηγήσεις τιμολόγησης ή εναλλακτικές πηγές τεκμηρίωσης.

Τιμοκατάλογοι και δημόσια διαθέσιμα στοιχεία αγοράς

Τιμοκατάλογοι, ιστοσελίδες προμηθευτών, ηλεκτρονικά καταστήματα, κατάλογοι προϊόντων, δημοσιευμένα στοιχεία αγοράς και λοιπές δημόσια διαθέσιμες πηγές μπορούν να αξιοποιούνται για τη διαμόρφωση εικόνας αγοράς, ιδίως όταν το αντικείμενο της δαπάνης είναι τυποποιημένο ή επαρκώς αναγνωρίσιμο. Η αξιοποίησή τους προϋποθέτει ότι τα στοιχεία είναι σαφή ως προς το προϊόν ή την υπηρεσία, τον χρόνο αναφοράς, την τιμή, τους όρους διάθεσης, την ποσότητα, τον ΦΠΑ, τα μεταφορικά, την εγκατάσταση και τυχόν λοιπές επιβαρύνσεις ή παροχές που επηρεάζουν την τελική αξία.

Η αρμόδια αρχή δεν περιορίζεται στη σύγκριση της ονομαστικής τιμής, αλλά εξετάζει εάν το αντικείμενο που εμφανίζεται στις δημόσιες πηγές είναι ουσιαστικά αντίστοιχο με το δηλούμενο αντικείμενο της πράξης. Διαφορές ως προς την ποιότητα, τη δυναμικότητα, τον κατασκευαστή, την εγγύηση, τις συνοδευτικές υπηρεσίες ή τους όρους παράδοσης μπορεί να δικαιολογούν αποκλίσεις στην τιμή και πρέπει να συνεκτιμώνται πριν από τη διαμόρφωση της τελικής κρίσης.

Οι δημόσια διαθέσιμες πηγές έχουν ιδιαίτερη χρησιμότητα όταν επιβεβαιώνουν τάξη μεγέθους τιμών ή όταν λειτουργούν συμπληρωματικά προς προσφορές και λοιπά δικαιολογητικά. Ωστόσο, όταν οι πηγές αυτές δεν είναι επαρκώς τεκμηριωμένες, δεν αναφέρουν χρόνο ισχύος ή δεν επιτρέπουν ασφαλή ταυτοποίηση του αντικειμένου, αξιοποιούνται με μειωμένη αποδεικτική βαρύτητα και δεν μπορούν να αποτελέσουν από μόνες τους πλήρη βάση αποδοχής ή απόρριψης του κόστους.

Ιστορικά στοιχεία της διοίκησης

Προηγούμενες εγκρίσεις, πληρωμές, διοικητικές επαληθεύσεις, αποτελέσματα ελέγχων ή στοιχεία από παρόμοιες πράξεις μπορούν να αξιοποιούνται ως ενδείξεις αγοράς, ιδίως όταν αφορούν όμοιες ή ουσιωδώς

συγκρίσιμες δαπάνες. Τα ιστορικά στοιχεία της διοίκησης έχουν ιδιαίτερη αξία όταν προέρχονται από μεγάλο αριθμό πράξεων, καλύπτουν αντίστοιχες κατηγορίες δαπανών και έχουν παραχθεί στο πλαίσιο προηγούμενων ελεγκτικών ή διαχειριστικών διαδικασιών.

Η αξιοποίησή τους απαιτεί προσοχή ως προς τον χρόνο πραγματοποίησης της δαπάνης, τις μεταβολές των τιμών, τον πληθωρισμό, τις αλλαγές στις συνθήκες της αγοράς, τις τεχνικές διαφοροποιήσεις και το ειδικό πλαίσιο κάθε παρέμβασης. Τιμή που είχε κριθεί εύλογη σε παλαιότερο χρόνο δεν θεωρείται αυτομάτως εύλογη ή μη εύλογη σε μεταγενέστερη πράξη, εάν έχουν μεταβληθεί ουσιωδώς οι οικονομικές ή τεχνικές συνθήκες.

Τα ιστορικά στοιχεία μπορούν να χρησιμοποιούνται τόσο για την επιβεβαίωση της εύλογης τάξης μεγέθους μιας δαπάνης όσο και για τον εντοπισμό σημαντικών αποκλίσεων που απαιτούν περαιτέρω τεκμηρίωση. Στις περιπτώσεις αυτές η αρμόδια αρχή πρέπει να εξηγεί εάν τα στοιχεία είναι πράγματι συγκρίσιμα και ποια βαρύτητα τους αποδίδει κατά τη διαμόρφωση της τελικής κρίσης.

Δημόσιες συμβάσεις και στοιχεία ΚΗΜΔΗΣ

Στοιχεία δημοσίων συμβάσεων, αναθέσεων, διαγωνισμών, συμβατικών τιμών και αναρτήσεων στο ΚΗΜΔΗΣ μπορούν να αξιοποιούνται για την εκτίμηση του εύλογου κόστους, ιδίως όταν αφορούν όμοια αγαθά, υπηρεσίες ή έργα και όταν παρέχουν επαρκείς πληροφορίες για το αντικείμενο, την ποσότητα, τους όρους υλοποίησης και τον χρόνο σύναψης της σύμβασης. Τα στοιχεία αυτά μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση αντικειμενικής εικόνας αγοράς, ιδίως σε περιπτώσεις όπου οι ιδιωτικές προσφορές είναι περιορισμένες ή παρουσιάζουν αδυναμίες συγκρισιμότητας.

Κατά την αξιοποίησή τους εξετάζεται εάν η δημόσια σύμβαση αφορά αντίστοιχο αντικείμενο, αντίστοιχες ποσότητες, αντίστοιχες τεχνικές προδιαγραφές και παρόμοιους όρους υλοποίησης. Ιδίως λαμβάνεται υπόψη ότι οι τιμές δημοσίων συμβάσεων μπορεί να επηρεάζονται από οικονομίες κλίμακας, ειδικούς συμβατικούς όρους, γεωγραφικές απαιτήσεις, χρόνο παράδοσης, υποχρεώσεις εγγύησης ή συντήρησης, καθώς και από τη διαδικασία ανάθεσης που ακολουθήθηκε.

Τα στοιχεία ΚΗΜΔΗΣ δεν χρησιμοποιούνται μηχανιστικά ως ανώτατο ή κατώτατο όριο τιμής. Αποτελούν πηγή σύγκρισης και τεκμηρίωσης, η οποία συνεκτιμάται με τα λοιπά διαθέσιμα στοιχεία. Όταν προκύπτουν σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ της εξεταζόμενης δαπάνης και συγκρίσιμων δημοσίων συμβάσεων, η αρμόδια αρχή εξετάζει εάν οι αποκλίσεις αιτιολογούνται από αντικειμενικές διαφορές ή εάν απαιτείται αναπροσαρμογή, περικοπή ή πρόσθετη διερεύνηση.

Τεχνικές εκθέσεις και γνωμοδοτήσεις

Για σύνθετα, εξειδικευμένα, καινοτόμα ή μη τυποποιημένα αντικείμενα, τα συνήθη στοιχεία αγοράς μπορεί να μην επαρκούν για την ασφαλή εκτίμηση του εύλογου κόστους. Στις περιπτώσεις αυτές μπορεί να ζητείται τεχνική έκθεση, γνωμοδότηση εμπειρογνώμονα, τεκμηρίωση από εξειδικευμένο φορέα ή άλλη ειδική αξιολόγηση, ιδίως όταν η τιμή επηρεάζεται από τεχνικές παραμέτρους που δεν μπορούν να αξιολογηθούν αποκλειστικά μέσω απλής σύγκρισης προσφορών.

Η τεχνική τεκμηρίωση πρέπει να εξηγεί με σαφήνεια το αντικείμενο της δαπάνης, τις απαιτούμενες προδιαγραφές, τη σκοπιμότητα των τεχνικών επιλογών, την αναγκαιότητα τυχόν ειδικών χαρακτηριστικών και τον τρόπο με τον οποίο αυτά επηρεάζουν το κόστος. Δεν αρκεί γενική αναφορά ότι το αντικείμενο είναι εξειδικευμένο ή ότι δεν υπάρχουν συγκρίσιμες λύσεις στην αγορά, αλλά απαιτείται ειδική και επαληθεύσιμη αιτιολόγηση.

Οι τεχνικές εκθέσεις και γνωμοδοτήσεις αξιοποιούνται συμπληρωματικά προς τα λοιπά στοιχεία και δεν υποκαθιστούν την ευθύνη της αρμόδιας αρχής να διαμορφώσει τελική διοικητική κρίση. Η αρμόδια αρχή αξιολογεί την επάρκεια, την ανεξαρτησία και τη συνάφεια της γνωμοδότησης, καθώς και το κατά πόσο τα συμπεράσματά της υποστηρίζονται από συγκεκριμένα δεδομένα και όχι από γενικές εκτιμήσεις.

Εγκεκριμένες μέθοδοι ή βάσεις τιμών

Όπου προβλέπονται από το θεσμικό πλαίσιο, από κανονιστική πράξη, πρόσκληση ή ειδική οδηγία της Διαχειριστικής Αρχής, εφαρμόζονται εγκεκριμένες μέθοδοι προσδιορισμού ή επαλήθευσης του εύλογου κόστους, όπως βάσεις τιμών, μοναδιαία κόστη, εύρη αποδεκτών τιμών, πρότυπα κόστη, κατ’ αποκοπή ποσά ή άλλες τυποποιημένες μέθοδοι. Στις περιπτώσεις αυτές η επαλήθευση επικεντρώνεται στην ορθή εφαρμογή της εγκεκριμένης μεθόδου και στην πλήρωση των προϋποθέσεων χρήσης της.

Η ύπαρξη εγκεκριμένης βάσης ή μεθόδου δεν απαλλάσσει την αρμόδια αρχή από την ανάγκη ελέγχου της ορθής αντιστοίχισης της δαπάνης με την κατάλληλη κατηγορία κόστους. Εξετάζεται εάν το δηλούμενο αντικείμενο εμπίπτει πράγματι στην προβλεπόμενη κατηγορία, εάν η ποσότητα ή μονάδα μέτρησης έχει υπολογιστεί ορθά και εάν τυχόν ειδικές προϋποθέσεις εφαρμογής της μεθόδου τηρούνται.

Όταν οι εγκεκριμένες μέθοδοι προβλέπουν εύρος τιμών και όχι μία μοναδική τιμή, η επιλογή της τιμής εντός του εύρους πρέπει να αιτιολογείται με βάση τα χαρακτηριστικά της δαπάνης. Όταν, αντίθετα, προβλέπεται δεσμευτικό ανώτατο ποσό ή μοναδιαίο κόστος, η αρμόδια αρχή εφαρμόζει τον σχετικό κανόνα σύμφωνα με τους όρους της πρόσκλησης ή του εφαρμοστέου κανονιστικού πλαισίου.

Ενδείξεις κινδύνου και ειδικές περιπτώσεις

Οι ενδείξεις κινδύνου δεν αποτελούν αυτοτελή απόδειξη μη εύλογου κόστους, αλλά ενεργοποιούν ενδελεχέστερη εξέταση και ενισχυμένη τεκμηρίωση της διοικητικής κρίσης. Η αξιολόγησή τους πραγματοποιείται με βάση το σύνολο των πραγματικών περιστατικών και όχι με μηχανική εφαρμογή προκαθορισμένων κανόνων. Η ύπαρξη μιας ένδειξης μπορεί να είναι επαρκής για την αναζήτηση πρόσθετων στοιχείων, όχι όμως για την αυτόματη απόρριψη ή περικοπή της δαπάνης χωρίς ειδική αιτιολόγηση.

Η αρμόδια αρχή εξετάζει εάν η ένδειξη οφείλεται σε αντικειμενικές ιδιαιτερότητες του αντικειμένου ή της αγοράς ή εάν συνδέεται με αυξημένο κίνδυνο τεχνητής διαμόρφωσης του κόστους, περιορισμού του ανταγωνισμού, σύγκρουσης συμφερόντων, τεχνητής κατάτμησης ή άλλης μη κανονικής πρακτικής. Στις περιπτώσεις αυτές η τελική κρίση πρέπει να αποτυπώνει με σαφήνεια ποια στοιχεία επιβεβαιώθηκαν, ποια απορρίφθηκαν και με ποιον τρόπο επηρέασαν την αποδοχή, αναπροσαρμογή ή απόρριψη του κόστους.

Ασυνήθιστα υψηλές τιμές

Ασυνήθιστα υψηλή τιμή σε σχέση με συγκρίσιμα στοιχεία αγοράς, ιστορικά στοιχεία ή αντίστοιχες πράξεις αποτελεί ένδειξη που απαιτεί περαιτέρω εξέταση. Η αξιολόγηση δεν περιορίζεται στη διαπίστωση της αριθμητικής απόκλισης, αλλά εξετάζει εάν η διαφορά αιτιολογείται από τεχνικές προδιαγραφές, ποιοτικά χαρακτηριστικά, αυξημένες απαιτήσεις εγκατάστασης, ειδικούς όρους εγγύησης ή συντήρησης, περιορισμένη διαθεσιμότητα, χρόνο υλοποίησης, γεωγραφικούς παράγοντες ή άλλες αντικειμενικές συνθήκες.

Η απόκλιση πρέπει να αξιολογείται σε σχέση με το πραγματικό αντικείμενο της δαπάνης και όχι με γενικές ή μη συγκρίσιμες τιμές αγοράς. Για παράδειγμα, δύο αγαθά της ίδιας γενικής κατηγορίας μπορεί να έχουν ουσιώδεις διαφορές ως προς τη δυναμικότητα, την ποιότητα, την πιστοποίηση ή τις συνοδευτικές υπηρεσίες, οι οποίες δικαιολογούν διαφορετικό κόστος. Αντίστοιχα, υπηρεσίες με παρόμοιο τίτλο μπορεί να διαφοροποιούνται σημαντικά ως προς το εύρος εργασιών, τα παραδοτέα και την απαιτούμενη εμπειρία.

Εφόσον η αυξημένη τιμή δεν αιτιολογείται επαρκώς από τα διαθέσιμα στοιχεία, η αρμόδια αρχή ζητά συμπληρωματική τεκμηρίωση ή αξιοποιεί πρόσθετες πηγές σύγκρισης. Εάν, μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης, η απόκλιση παραμένει αδικαιολόγητη, η αρμόδια αρχή μπορεί να αναπροσαρμόσει το αποδεκτό κόστος στο εύλογο επίπεδο ή να απορρίψει το μη τεκμηριωμένο μέρος της δαπάνης, σύμφωνα με το εφαρμοστέο πλαίσιο.

Ασυνήθιστα όμοιες ή μη ανεξάρτητες προσφορές

Η ύπαρξη ασυνήθιστα όμοιων προσφορών μπορεί να υποδηλώνει ανάγκη διερεύνησης της πραγματικής ανεξαρτησίας τους. Ενδείξεις μπορεί να αποτελούν η ταυτόσημη μορφοποίηση, η παρόμοια διατύπωση, η ίδια διάρθρωση τιμών, οι ίδιες τεχνικές περιγραφές χωρίς εμφανή λόγο, κοινά σφάλματα, κοινά στοιχεία επικοινωνίας, παρόμοια μεταδεδομένα αρχείων ή χρονική αλληλουχία που δεν συνάδει με πραγματική αναζήτηση αγοράς.

Η αξιολόγηση πρέπει να γίνεται με προσοχή, διότι ορισμένες ομοιότητες μπορεί να οφείλονται στη χρήση κοινών τεχνικών προδιαγραφών, τυποποιημένων εντύπων ή περιγραφών που παρέχονται από τον δικαιούχο. Ωστόσο, όταν οι ομοιότητες είναι ουσιώδεις και δεν αιτιολογούνται από τη φύση του αντικειμένου, η αρμόδια αρχή μπορεί να ζητήσει διευκρινίσεις από τον δικαιούχο, πρόσθετες προσφορές, ανεξάρτητα στοιχεία αγοράς ή άλλη τεκμηρίωση που επιβεβαιώνει ότι η τιμή διαμορφώθηκε υπό συνθήκες πραγματικής αγοράς.

Η διαπίστωση ότι οι προσφορές δεν είναι επαρκώς ανεξάρτητες δεν οδηγεί αυτομάτως σε απόρριψη της δαπάνης, αλλά μειώνει την αποδεικτική τους βαρύτητα. Στην περίπτωση αυτή η διοικητική κρίση πρέπει να βασιστεί σε ευρύτερο σύνολο στοιχείων και να τεκμηριώνει εάν, παρά την αδυναμία των προσφορών, το κόστος μπορεί να θεωρηθεί εύλογο ή εάν απαιτείται αναπροσαρμογή ή μη αποδοχή του.

Επαναλαμβανόμενη χρήση ίδιων προμηθευτών

Η επαναλαμβανόμενη χρήση ίδιου προμηθευτή από έναν δικαιούχο ή από ομάδα συνδεόμενων δικαιούχων δεν συνιστά από μόνη της μη κανονικότητα. Μπορεί να αιτιολογείται από την εξειδίκευση του προμηθευτή, την ποιότητα των παρεχόμενων αγαθών ή υπηρεσιών, την τεχνική συμβατότητα με υφιστάμενο εξοπλισμό, την ανάγκη συνέχειας ή τη διαθεσιμότητα στην τοπική αγορά.

Ωστόσο, η ένδειξη αποκτά αυξημένη σημασία όταν συνδυάζεται με περιορισμένο ανταγωνισμό, σημαντικές αποκλίσεις τιμών, ελλιπή τεκμηρίωση επιλογής, σχέσεις μεταξύ δικαιούχου και προμηθευτή, επαναλαμβανό-

μενα παρόμοιες προσφορές ή μοτίβα κατανομής αντικειμένων μεταξύ συγκεκριμένων οικονομικών φορέων. Στις περιπτώσεις αυτές η αρμόδια αρχή εξετάζει εάν η επιλογή του προμηθευτή είναι επαρκώς τεκμηριωμένη και εάν το κόστος ανταποκρίνεται στις συνθήκες της αγοράς.

Η αξιολόγηση πρέπει να διακρίνει την επιχειρηματικά εύλογη επαναλαμβανόμενη συνεργασία από πρακτικές που ενδέχεται να οδηγούν σε μη ανταγωνιστική διαμόρφωση τιμών. Εφόσον προκύπτουν ενδείξεις σχέσεων ή εξάρτησης που μπορεί να επηρεάζουν την τιμή, η υπόθεση μπορεί να συνδεθεί και με ελέγχους τεχνητών συνθηκών, σύγκρουσης συμφερόντων ή λοιπών διαδικασιών του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου.

Τεχνητός κατακερματισμός δαπανών

Ο τεχνητός κατακερματισμός δαπανών εξετάζεται όταν ένα ενιαίο οικονομικό ή λειτουργικό αντικείμενο εμφανίζεται ως περισσότερες επιμέρους δαπάνες, με αποτέλεσμα να αποφεύγεται ουσιαστική σύγκριση τιμών, ειδική διαδικασία αξιολόγησης, εφαρμογή ορίων ή ενισχυμένος έλεγχος που θα ίσχυε εάν το αντικείμενο εξεταζόταν συνολικά. Η αξιολόγηση επικεντρώνεται στην πραγματική ενότητα του αντικειμένου και όχι αποκλειστικά στον τρόπο με τον οποίο αυτό αποτυπώνεται στα παραστατικά, στις προσφορές ή στον προϋπολογισμό της πράξης.

Εξετάζεται εάν οι επιμέρους δαπάνες εξυπηρετούν κοινό λειτουργικό σκοπό, εάν υλοποιούνται στον ίδιο χρόνο ή από τον ίδιο προμηθευτή, εάν είναι τεχνικά ή οικονομικά αλληλένδετες και εάν θα μπορούσαν, υπό κανονικές συνθήκες, να αποτελούν ενιαίο αντικείμενο προμήθειας ή υπηρεσίας. Η ύπαρξη επιμέρους διακριτών στοιχείων δεν αποκλείει την ενιαία αξιολόγηση, όταν αυτά αποτελούν μέρη ενός ενιαίου λειτουργικού συνόλου.

Εάν ο διαχωρισμός αιτιολογείται από πραγματικές τεχνικές, οργανωτικές ή οικονομικές ανάγκες, μπορεί να γίνει αποδεκτός, υπό την προϋπόθεση ότι τεκμηριώνεται επαρκώς. Αντίθετα, όταν ο κατακερματισμός δεν δικαιολογείται και επηρεάζει την αξιολόγηση του εύλογου κόστους, η αρμόδια αρχή δύναται να εξετάσει τη δαπάνη σε ενιαία βάση και να διαμορφώσει την κρίση της με βάση το συνολικό αντικείμενο.

Μοναδικός προμηθευτής ή εξειδικευμένο αντικείμενο

Σε περιπτώσεις μοναδικού προμηθευτή, περιορισμένης αγοράς, εξειδικευμένης τεχνολογίας ή αντικειμένου με ιδιαίτερα τεχνικά χαρακτηριστικά, η τεκμηρίωση του εύλογου κόστους απαιτεί ειδική αιτιολόγηση. Δεν αρκεί γενική επίκληση ότι το αντικείμενο είναι εξειδικευμένο, αλλά πρέπει να τεκμηριώνεται ποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά περιορίζουν τη δυνατότητα σύγκρισης και γιατί δεν υπάρχουν ουσιαστικά ισοδύναμες εναλλακτικές λύσεις.

Η αρμόδια αρχή εξετάζει εάν η επιλογή μοναδικού προμηθευτή συνδέεται με αντικειμενικές τεχνικές απαιτήσεις, δικαιώματα αποκλειστικότητας, συμβατότητα με υφιστάμενα συστήματα, πιστοποιήσεις, εξειδικευμένη τεχνογνωσία ή άλλους νόμιμους και τεκμηριωμένους λόγους. Παράλληλα, εξετάζεται εάν οι προδιαγραφές έχουν διαμορφωθεί με τρόπο που αδικαιολόγητα περιορίζει τον ανταγωνισμό ή οδηγεί σε συγκεκριμένο προμηθευτή χωρίς επαρκή τεχνική αναγκαιότητα.

Όταν δεν είναι δυνατή η άμεση σύγκριση με ισοδύναμες προσφορές, μπορούν να αξιοποιούνται εναλλακτικές μέθοδοι, όπως ανάλυση κόστους, ιστορικά στοιχεία, διεθνείς τιμές, τεχνικές γνωμοδοτήσεις ή σύγκριση με επιμέρους συνιστώσες του αντικειμένου. Η τελική κρίση πρέπει να αιτιολογεί όχι μόνο την αναγκαιότητα του εξειδικευμένου αντικειμένου, αλλά και το εύλογο του κόστους του.

Άυλες υπηρεσίες και δύσκολα συγκρίσιμα αντικείμενα

Οι άυλες υπηρεσίες, όπως συμβουλευτική, λογισμικό, έρευνα, τεχνική υποστήριξη, εκπαίδευση, μελέτες ή υπηρεσίες οργάνωσης και διοίκησης έργου, παρουσιάζουν αυξημένη δυσκολία ως προς την αξιολόγηση του εύλογου κόστους, διότι η αξία τους δεν συνδέεται πάντοτε με εύκολα μετρήσιμη μονάδα ή με τυποποιημένο προϊόν. Στις περιπτώσεις αυτές η αξιολόγηση επικεντρώνεται στο πραγματικό περιεχόμενο της υπηρεσίας, στα παραδοτέα, στην απαιτούμενη εμπειρία, στον χρόνο απασχόλησης, στη σύνθεση της ομάδας έργου και στην αναλογικότητα της αμοιβής σε σχέση με το αναμενόμενο αποτέλεσμα.

Η αρμόδια αρχή εξετάζει εάν τα παραδοτέα είναι συγκεκριμένα, επαληθεύσιμα και ανάλογα της δαπάνης, εάν η μεθοδολογία υλοποίησης είναι επαρκώς περιγεγραμμένη και εάν το δηλούμενο κόστος συνδέεται με πραγματική παροχή υπηρεσιών. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται σε γενικά ή επαναλαμβανόμενα αντικείμενα, σε παραδοτέα που δεν είναι επαρκώς εξατομικευμένα, σε υπηρεσίες με αόριστο περιεχόμενο ή σε περιπτώσεις όπου το ίδιο ή παρόμοιο παραδοτέο εμφανίζεται σε περισσότερες πράξεις.

Για την τεκμηρίωση του εύλογου κόστους μπορούν να συνεκτιμώνται ημερήσιες ή ωριαίες αμοιβές, απαιτούμενες ανθρωποημέρες, επίπεδο εμπειρίας, σύνθεση ομάδας έργου, συγκρίσιμες συμβάσεις, τεχνικές προδιαγραφές, αποτελέσματα προηγούμενων έργων και λοιπά στοιχεία που επιτρέπουν την εκτίμηση της αναλογικότητας μεταξύ κόστους και παραγόμενου αποτελέσματος.

Σύνδεση με τεχνητές συνθήκες ή διπλή χρηματοδότηση

Ενδείξεις μη εύλογου κόστους μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να συνδέονται με ευρύτερους κινδύνους τεχνητών συνθηκών, σύγκρουσης συμφερόντων, διπλής χρηματοδότησης ή υπεραντιστάθμισης. Τέτοια σύνδεση μπορεί να προκύπτει όταν διαπιστώνονται σχέσεις μεταξύ δικαιούχου και προμηθευτή, τεχνητός κατακερματισμός δαπανών, επαναλαμβανόμενη χρήση κοινών προμηθευτών από συνδεόμενους δικαιούχους, επικάλυψη παραδοτέων, κοινό φυσικό αντικείμενο ή παράλληλη χρηματοδότηση της ίδιας δαπάνης από περισσότερες πηγές.

Στις περιπτώσεις αυτές η επαλήθευση του εύλογου κόστους δεν εξετάζεται απομονωμένα. Η αρμόδια αρχή αξιολογεί εάν τα στοιχεία που εντοπίστηκαν επηρεάζουν μόνο το ύψος της επιλέξιμης δαπάνης ή εάν αναδεικνύουν ευρύτερο ζήτημα κανονικότητας της πράξης. Εφόσον απαιτείται, εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι αντίστοιχες διαδικασίες ελέγχου τεχνητών συνθηκών, διπλής χρηματοδότησης, υπεραντιστάθμισης ή σύγκρουσης συμφερόντων.

Η τελική κρίση πρέπει να διαχωρίζει με σαφήνεια το αντικείμενο κάθε ελέγχου. Η διαπίστωση μη εύλογου κόστους μπορεί να οδηγεί σε αναπροσαρμογή ή μη αποδοχή μέρους της δαπάνης, ενώ η διαπίστωση τεχνητών συνθηκών ή διπλής χρηματοδότησης προϋποθέτει χωριστή τεκμηρίωση σύμφωνα με τις αντίστοιχες διαδικασίες του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου.»

15. Στο τέλος του Παραρτήματος IV.2 προστίθεται τίτλος IV ως εξής:

«ΤΙΤΛΟΣ IV Υποδείγματα Παραρτήματος IV

Φύλλο διοικητικής επαλήθευσης διπλής χρηματοδότησης

**Α. Στοιχεία ελέγχου**

| **Πεδίο** | **Στοιχείο** |
|---|---|
| Παρέμβαση | |
| Πρόσκληση | |
| Κωδικός πράξης | |
| Τίτλος πράξης | |
| Δικαιούχος | |
| ΑΦΜ | |
| Στάδιο ελέγχου | |
| Ημερομηνία / Ελεγκτής | |

**Β. Πηγές πληροφόρησης και εργαλεία που αξιοποιήθηκαν**

| **Εργαλείο / Πηγή** | **ΝΑΙ** | **ΟΧΙ** | **Παρατηρήσεις** |
|---|---|---|---|
| ARACHNE | ☐ | ☐ | |
| Σύστημα Ελέγχου Διπλής Χρηματοδότησης | ☐ | ☐ | |
| Πληροφοριακά Συστήματα αρμόδιας αρχής | ☐ | ☐ | |
| Ηλεκτρονικά μητρώα / διοικητικές βάσεις δεδομένων | ☐ | ☐ | |
| Λοιπές διαθέσιμες πηγές πληροφόρησης | ☐ | ☐ | |

### Γ. Αντικείμενο επαλήθευσης

| Σημείο ελέγχου | ΝΑΙ | ΟΧΙ | ΔΑ | Παρατηρήσεις |
|---|---|---|---|---|
| Ελέγχθηκαν φορολογικά παραστατικά | ☐ | ☐ | ☐ | |
| Ελέγχθηκε το φυσικό αντικείμενο | ☐ | ☐ | ☐ | |
| Ελέγχθηκε η αντιστοίχιση παραστατικών με φυσικό αντικείμενο | ☐ | ☐ | ☐ | |
| Ελέγχθηκε επιμερισμός δαπανών | ☐ | ☐ | ☐ | |
| Ελέγχθηκαν παραδοτέα ή λοιπά αποδεικτικά στοιχεία | ☐ | ☐ | ☐ | |

### Δ. Έλεγχος πιθανής επικάλυψης δημόσιας χρηματοδότησης

| Σημείο ελέγχου | ΝΑΙ | ΟΧΙ | Παρατηρήσεις |
|---|---|---|---|
| Πιθανή επικάλυψη φυσικού αντικειμένου | ☐ | ☐ | |
| Πιθανή επικάλυψη επιλέξιμων δαπανών | ☐ | ☐ | |
| Άλλες δημόσιες χρηματοδοτήσεις σχετικές με την πράξη | ☐ | ☐ | |
| Απαιτήθηκαν πρόσθετες διασταυρώσεις | ☐ | ☐ | |
| Απαιτήθηκαν διευκρινίσεις από τον δικαιούχο | ☐ | ☐ | |

### Ε. Πρόσθετες ελεγκτικές ενέργειες

☐ Συμπληρωματική διοικητική επαλήθευση

☐ Επιτόπια επαλήθευση

☐ Διασταύρωση με άλλο φορέα

☐ Λήψη πρόσθετων δικαιολογητικών

☐ Άλλη ενέργεια

Παρατηρήσεις:

_____

**ΣΤ. Ελεγκτική κρίση**

☐ Δεν διαπιστώθηκαν ενδείξεις διπλής χρηματοδότησης.

☐ Απαιτείται περαιτέρω διερεύνηση.

☐ Διαπιστώθηκε μη επιτρεπτή διπλή χρηματοδότηση.

☐ Διαπιστώθηκε άλλη ασυμβατότητα δημόσιας χρηματοδότησης.

☐ Διαπιστώθηκε υπεραντιστάθμιση ή υπέρβαση επιτρεπόμενων ορίων δημόσιας χρηματοδότησης.

**Ζ. Συνοπτική αιτιολόγηση**

_____

_____

**Υπογραφή**

Ονοματεπώνυμο: _____
Ημερομηνία: _____
Υπογραφή: _____»

16. Κατά τα λοιπά ισχύει η υπ’ αρ. 1040/28.03.2023 απόφαση του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Η παρούσα ισχύει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 24 Νοεμβρίου 2026

Ο Υπουργός
Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων
**ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ ΣΧΟΙΝΑΣ**

Ο Διοικητής
της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΙΤΣΙΛΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Καποδιστρίου 34, 104 32 Αθήνα
Τηλ. Κέντρο 210 5279000
Αποστολή εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ
στην ηλεκτρονική διεύθυνση **https://eservices.et.gr**
*02070782411260052*